

1. Teológia osztatlan képzés, nappali munkarend – lelkész szakirány

MINTATANTERV

Teológia szak lelkész szakirány osztatlan 12 féléves, teljes idejű (nappali munkarend) képzés

érvényesség kezdete: 2024. szeptember 1.

Tantárgy	Kód	Előfeltétel kódja	Modul	Választ-hatóság	Félévek												
					Kontakt óraszám/követelmény/kredit												
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
<i>TEOLÓGIA SZAK TÁRGYAI</i>																	
Szigorlatok																	
Ószöv-i szigorlat (héber nyelv, ószöv-i bev., bibliaismeret)	ÓSZB001	ÓSZB013	BEV	K													
		ÓSZB015 BTHB050															
Újszöv-i szigorlat (görög nyelv, újszöv- i bev., bibliaismeret)	ÚSZB002	ÚSZB033	BEV	K													
		ÚSZB035 BTHB051															
Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásismeret, dogma-történet, dogmatika, etika)	DOER001	DOER011	TEO	K													
		DOER020															
		DOER017															
		DOER019															

Teológiai hermeneutika	BTHB060	----	TEO	K									30/k/2			
Ószövetségi bevezetés 1	ÓSZB014	----	BEV	K			30/k/2									
Ószövetségi bevezetés 2	ÓSZB015	----	BEV	K				30/k/2								
Újszövetségi bevezetés 1	ÚSZB034	----	BEV	K			30/k/2									
Újszövetségi bevezetés 2	ÚSZB035	----	BEV	K				30/k/2								
Ókori vallástörténet	BTHB061	----	BEV	K								30/k/2				
Bibliai kortörténet 1	BTHB054	BTHB050	BEV	K			30/k/2									
Bibliai kortörténet 2	BTHB055	BTHB051 BTHB054	BEV	K				30/k/2								
Exegetikai alapidolgozat 1	ÓSZA001	ÓSZB016	BEV	K								-/gy/3				
Exegetikai alapidolgozat 2	ÚSZA002	ÚSZB036	BEV	K								-/gy/3				
Ószövetségi írásmagyarázat 1	ÓSZB016	ÓSZB010 ÓSZB011 ÓSZB012 ÓSZB013	BEV	K				30/k/2								
Ószövetségi írásmagyarázat 2	ÓSZB017	ÓSZB001	BEV	K					30/k/2							
Ószövetségi írásmagyarázat 3	ÓSZB018	ÓSZB001	TEO	K						30/k/2						
Ószövetségi írásmagyarázat 4	ÓSZB019	ÓSZB001	TEO	K							30/k/2					
Ószövetségi írásmagyarázat 5	ÓSZB020	ÓSZB001	TEO	K								30/k/2				
Ószövetségi írásmagyarázat 6	ÓSZB021	ÓSZB001	TEO	K									30/gy/2			
Ószövetségi gyakorlati exegézis	ÓSZB136	ÓSZB001	LEL	K											30/gy/2	

Újszövetségi írásmagyarázat 1	ÚSZB036	ÚSZB030 ÚSZB031 ÚSZB032 ÚSZB033	BEV	K						30/k/2						
Újszövetségi írásmagyarázat 2	ÚSZB037	ÚSZB002	BEV	K						30/k/2						
Újszövetségi írásmagyarázat 3	ÚSZB038	ÚSZB002	TEO	K							30/k/2					
Újszövetségi írásmagyarázat 4	ÚSZB039	ÚSZB002	TEO	K								30/k/2				
Újszövetségi írásmagyarázat 5	ÚSZB040	ÚSZB002	TEO	K									30/k/2			
Újszövetségi írásmagyarázat 6	ÚSZB041	ÚSZB002	TEO	K										30/gy/2		
Újszövetségi gyakorlati exegézis	ÚSZB137	ÚSZB002	LEL	K												30/gy/2
Bibliai teológia 1 (Ósz.)	BTHB056	BTHB050	TEO	K									30/k/2			
Bibliai teológia 2 (Ósz.)	BTHB057	BTHB056	TEO	K										30/k/2		
Bibliai teológia 3 (Újsz.)	BTHB058	ÚSZB035	TEO	K									30/k/2			
Bibliai teológia 4 (Újsz.)	BTHB059	BTHB058	TEO	K										30/k/2		
Izrael vallástörténete	BTHB138		TEO	K								30/k/3				
Összehasonlító vallástörténet	BTHB130		TEO	K					30/gy/2							
Rendszeres sáv																
Hitvallásismeret 1	DOER010	----	BEV	K	30/k/2											
Hitvallásismeret 2	DOER011	DOER010	BEV	K		30/k/2										
Teológiai enciklopédia	DOER012	----	BEV	K	30/k/2											
Dogmatika prolegomena	DOER013	DOER010	BEV	K		30/k/2										
Dogmatörténet 1	DOER014	DOER013	TEO	K			30/k/2									

Dogmatörténet 2	DOER020	DOER014	TEO	K				30/k/2								
Dogmatika 1	DOER016	DOER020 BTHB051	TEO	K					30/k/2							
Dogmatika 2	DOER017	DOER016	TEO	K						30/k/2						
Etika 1	DOER018	DOER017	TEO	K							30/k/2					
Etika 2	DOER019	DOER018	TEO	K								30/k/2				
Ökumenika	DOER110		TEO	K									30/gy/3			
Felekezetiismeret - Szimbolika	DOER159		TEO	K								30/k/2				
Bevezetés a filozófiába	FILR030	----	BEV	K	15/k/1											
Filozófiatörténet 1	FILR031	----	TEO	K		30/k/2										
Filozófiatörténet 2	FILR032	----	TEO	K			30/k/2									
Vallásfilozófia	FILR035	FILR031 FILR032	TEO	K					45/k/3							
Egyetemes egyház történet 1	ETRR050	----	BEV	K			30/k/2									
Egyetemes egyház történet 2	ETRR051	ETRR050	BEV	K				30/k/2								
Egyetemes egyház történet 3	ETRR052	ETRR051	TEO	K					30/k/2							
Egyetemes egyház történet 4	ETRR053	ETRR052	TEO	K						30/k/2						
Magyar egyház történet 1	ETRR054	----	BEV	K				30/k/2								
Magyar egyház történet 2	ETRR055	ETRR054	BEV	K					30/k/2							
Magyar egyház történet 3	ETRR056	ETRR055	BEV	K						30/k/2						
Egyházjog 1	ETRR059	----	TEO	K							30/k/2					
Egyházjog 2	ETRR060	ETRR059	TEO	K								30/k/2				
Egyházszociológia	ETRR111		TEO	K					30/gy/3							
Gyakorlati sáv (gyakorlati jellegű ismeretek)																

Ekkleziasztika	GYKG067	----	BEV	K	30/gy/2												
Homiletika I	GYKG037	----	BEV	K		30/k/2											
Homiletika II	GYKG034	----	BEV	K			30/k/2										
Homiletika III	GYKG035	----	BEV	K				30/k/2									
Liturgia 1	GYKG020	----	BEV	K					30/k/2								
Liturgia 2	GYKG021	GYKG020	BEV	K						30/k/2							
Katechetika	VPPG040	BTHB051	BEV	K				30/k/2									
Poimenika	VPPG043	BTHB051	TEO	K						30/k/2							
Pasztorálpszichológia	VPPG044	----	TEO	K							30/k/2						
Lelkigondozói gyakorlat	VPPG0150	VPPG044	TEO	K								30/gy/2					
Vallásdidaktika 1	VPPG046	BTHB051	BEV	K					30/k/2								
Vallásdidaktika 2	VPPG047	VPPG046	TEO	K						30/gy/2							
Egyházi ének és zenetörténet 1	HIMG068	----	BEV	K	30/k/2												
Egyházi ének és zenetörténet 2	HIMG069	----	BEV	K		30/k/2											
Egyházi ének és zenetörténet 3	HIMG070	----	TEO	K			30/k/2										
Egyházi ének és zenetörténet 4	HIMG071	----	TEO	K				30/k/2									
Egyházi ének és zenetörténet 5	HIMG072	----	TEO	K					30/k/2								
Beszédtechnika 1	GYKG065	----	BEV	K	30/gy/2												
Beszédtechnika 2	GYKG066	----	BEV	K		30/gy/2											
Retorika	GYKG069	----	BEV	K		30/gy/2											
Diakónika	GYKG111		TEO	K							30/k/3						
Missziológia - Apologetika	GYKG133		TEO	K							30/gy/3						
Általános modul																	
Proszeminárium	BTHB064	----	BEV	K	30/gy/2												
Latin nyelv 1	LSVL010	----	BEV	K			30/gy/2										

Latin nyelv 2	LSVL011	LSVL010	BEV	K				30/gy/2								
Szakdolgozat 1	SPCS004	----	TEO	K								-/gy/1				
Szakdolgozat 2	SPCS005	SPCS004	TEO	K									-/gy/4			
Szakdolgozat 3	SPCS006	SPCS005	TEO	K											-/gy/10	
Szaknyelv (HT LSVL)																
Szaknyelv 1	LSVL	----	BEV	KV				30/gy/3								
Szaknyelv 2	LSVL	----	BEV	KV					30/gy/3							
Szaknyelv 3	LSVL	----	BEV	KV						30/gy/3						
Szaknyelv 4	LSVL	----	BEV	KV							30/gy/3					
Testnevelés																
Testnevelés		----		K											30/gy/0	
Kötelezően választható szakmai követelmény (HT KVSZK)																
Szeminárium 1	BSVS															
	RSVS	----	BEV	KV	30/gy/2											
	GSVS															
Szeminárium 2	BSVS															
	RSVS	----	BEV	KV		30/gy/2										
	GSVS															
Szeminárium 3	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV			30/gy/2									
	GSVS															
Szeminárium 4	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV				30/gy/2								
	GSVS															
Szeminárium 5	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV					30/gy/2							
	GSVS															
Szeminárium 6	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV						30/gy/2						
	GSVS															
Szeminárium 7	BSVS	----	TEO	KV							30/gy/2					

	RSVS															
	GSVS															
Szeminárium 8	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV						30/gy/2						
	GSVS															
Szeminárium 9	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV								30/gy/2				
	GSVS															
Szeminárium 10	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV								30/gy/2				
	GSVS															
Szeminárium 11	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV									30/gy/2			
	GSVS															
Szeminárium 12	BSVS															
	RSVS	----	TEO	KV											30/gy/2	
	GSVS															
Választható nem szakmai követelmény[1] (HT ÉRTÉ)																
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	BEV	V	30/gy/2											
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	BEV	V	30/gy/2											
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	BEV	V		30/gy/2										
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	BEV	V		30/gy/2										
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	BEV	V			30/gy/2									
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	BEV	V			30/gy/2									
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	TEO	V				30/gy/2								
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	TEO	V						30/gy/2						

Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ	----	TEO	V						30/gy/2						
TEOLÓGIA – LELKÉSZ SZAKIRÁNY TÁRGYAI																
Szigorlatok																
Vizsgaistentiszelet	GYKG026	----	LEL	K												-/sz/0
Gyakorlati teol-i szigorlat (homiletika, liturgika, poimenika, vallásdidaktika)	GYKG001	GYKG033 GYKG034 GYKG035 GYKG021VPPG043 VPPG047	LEL	K												-/sz/0
Bibliai sáv																
Tematikus bibliaismeret	BTHB065	----	LEL	K												30/k/2
Gyakorlati sáv (gyakorlati jellegű ismeretek)																
Homiletikai gyakorlat 1	GYKG012	----	LEL	K			30/gy/2									
Homiletikai gyakorlat 2	GYKG013	----	LEL	K				30/gy/2								
Homiletikai gyakorlat 3	GYKG014	----	LEL	K					30/gy/2							
Homiletikai gyakorlat 4	GYKG015	----	LEL	K						30/gy/2						
Homiletikai gyakorlat 5	GYKG016	----	LEL	K							30/gy/2					
Homiletikai gyakorlat 6	GYKG017	----	LEL	K								30/gy/2				
Homiletikai gyakorlat 7	GYKG018	----	LEL	K									30/gy/2			
Iskolai hitoktatási gyakorlat	VPPG065	----	LEL	K							30/gy/2					

Szakmai gyakorlat															
a.) Lelekipásztori szakmai gyakorlat															
Gyülekezeti gyakorlat	VPPG072	----	LEL	K											-/gy/4
Gyülekezetépítési blokk	GYKG023	----	LEL	K											120/gy/4
Katechetikai gyakorlat	VPPG071	----	LEL	K											120/gy/4
Kazuális hospitálás	GYKG070	----	LEL	K											-/gy/4
Gyülekezeti diakóniai gyakorlat	GYKG071	----	LEL	K											-/gy/3
2 hetes intézményi diakóniai gyakorlat	GYKG038	----	LEL	K											-/gy/3
Lelekipásztori (szakmai) gyakorlat 1.	GYKG027	----	LEL	K											-/gy/6
Hitoktatás gyakorlat	VPPG048	----	LEL	K											120/gy/4
Hitéletre nevelés blokk	VPPG0152	----	LEL	K											90/gy/3
Ifjúsági munka	VPPG067	----	LEL	K											-/gy/4
Ifjúsági és felnőtt oktatási blokk	VPPG068	----	LEL	K											-/gy/3
Nyári tábor	VPPG069	----	LEL	K											-/gy/5
missziói gyakorlat	GYKG080	----	LEL	K											30/gy/3
Lelekipásztori (szakmai) gyakorlat 2.	GYKG039	----	LEL	K											-/gy/6
Igehirdetési gyakorlat	GYKG040	----	LEL	K											90/gy/3
Igehirdetési blokk	GYKG025	----	LEL	K											90/gy/3
Gyülekezeti lelekipogondozói gyakorlat	VPPG0151	----	LEL	K											90/gy/3
Lelekipogondozói blokk	VPPG051	----	LEL	K											90/gy/3
Egyházi adminisztráció	GYKG073	----	LEL	K											-/gy/3

b.) Egyéb gyakorlatok																
Legáció[2]	GYKG030	----	LEL	K												-/gy/4
Áhítat tartása[3]	GYKG031	----	LEL	K											-/gy/1	
ERASMUS+ mobilitási ablak*												x				
Összesítés					Félévek											
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Összes óraszám: 4680					435	450	450	450	435	420	390	360	360	270	270	390
Összes kredit: 360					29	30	30	30	31	31	32	30	29	28	30	30

A képzés során a hallgatónak a szabadon választható tantárgykeret terhére egy tantárgyat az Egyetem másik Karának szabadon választható tantárgyi kínálatából kell teljesíteni.

*** A Kar az ERASMUS+ tanulmányi és szakmai célú mobilitásra a 8. félévet javasolja.**

[1] Az Egyetemi Közismereti Bizottság (EKB) által felkínált tantárgyak (ún. „értelmiségi kosár”).

[2] A XII. félév végére minimum 12 legációs gyakorlattal kell rendelkeznie a hallgatónak (Egyebekben lásd a „Legációs szabályzat” előírásait).

[3] Évente 1, azaz egy áhítat tartásával számolva a III. félévtől folyamatosan. A XII. félév végére a hallgatónak összesen 4 áhítatot kell tartania, amelybe kérheti az I-II. félévben megtartott áhítat(ok) beszámítását (amennyiben akkor végzett illet).

TANTÁRGYLEÍRÁSOK

TEOLÓGIA SZAK TÁRGYAI

Szigorlatok

HT ÓSZB001 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT (HÉBER NYELV, ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS, BIBLIAISMERET)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB013 – Héber nyelv 4. HT ÓSZB015 – Ószövetségi bevezetés 2. HT BTHB050 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT ÚSZB002 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT (GÖRÖG NYELV, ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS, BIBLIAISMERET)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB033 – Görög nyelv 4. HT ÚSZB035 – Újszövetségi bevezetés 2. HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT DOER001 – RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HITVALLÁSISMERET, DOGMATÖRTÉNET, DOGMATIKA, ETIKA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER011 – Hitvallásismeret 2. HT DOER020 – Dogmatörténet 2. HT DOER017 – Dogmatika 2. HT DOER019 – Etika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT ETRR005 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET SZIGORLAT				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR056 – Magyar egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

HT ETRR006 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET SZIGORLAT				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR053 – Egyetemes egyháztörténet 4.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

HT ÓSZB003 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÓSZ. EXEGÉZIS ÉS BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Órarendi információ: ---		Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB057 – Bibliai teológia 2. (Ósz.) HT ÓSZB016 – Ószövetségi írásmagyarázat 1. HT ÓSZB017 – Ószövetségi írásmagyarázat 2. HT ÓSZB018 – Ószövetségi írásmagyarázat 3. HT ÓSZB019 – Ószövetségi írásmagyarázat 4. HT ÓSZB020 – Ószövetségi írásmagyarázat 5. HT ÓSZB021 – Ószövetségi írásmagyarázat 6.	
Tantárgy előadója:	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

HT ÚSZB004 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÚSZ. EXEGÉZIS ÉS BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB059 – Bibliai teológia 4. (Úsz.) HT ÚSZB036 – Újszövetségi írásmagyarázat 1. HT ÚSZB037 – Újszövetségi írásmagyarázat 2. HT ÚSZB038 – Újszövetségi írásmagyarázat 3. HT ÚSZB039 – Újszövetségi írásmagyarázat 4. HT ÚSZB040 – Újszövetségi írásmagyarázat 5. HT ÚSZB041 – Újszövetségi írásmagyarázat 6.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

HT ÓSZB010 – HÉBER NYELV 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Féléves óraszám: N: 60	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Folyamatosan zh-k

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan alapjainak elsajátítása. Ez magába foglalja a héber szövegek olvasási technikáját, az olvasás és nyelvtani gondolkodás alapjait, valamint a nyelvtani ismereteket, különös tekintettel a héber igeragozásra. A tantárgy végcélja a Biblia olvasása és fordítása, ezért folyamatosan figyelemmel kísérjük a bibliai anyagot, ill. a nyelvtanulás is speciálisan írott anyag értelmezésére irányul majd. Hangsúlyos a morfológia, a syntaxis a nyelvgyakorlat során kerül előtérbe.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A sémi nyelvek: „sémi”, a sémi nyelvek felosztása, a héber nyelv helye.
2. Rövid héber nyelvtörténet: a héber nyelv négy korszakai, a bibliai héber jellemzői, Biblián kívüli nyelvemlékek.
3. A héber írás és olvasás: az alefbét kialakulása, spirantizáció, a magánhangzók, az olvasás szabályai, akcentusok.
4. Névmások: személyes névmások, mutató ~, kérdő ~, a vonatkozó ~, a határozatlan ~.
5. A főnevek: nem, szám, személy, rendhagyó főnevek.
6. Birtokos ragozás: status absolutus és construstus, birtokragok.
7. Melléknevek: a jelzős szerkezet, a melléknevek fokozása.
8. Prepozíciók: csoportosításuk, ragozásuk.
9. Kötőszók, határozószók.
10. Számnevek (tőszámnevek, sorszámnevek, törtszámnevek).
11. Igeragozás. Szerkezeti tudnivalók: gyök, igetörzs, binján. Az erős igék ragozása, a wáv consecutivum, imperativus energicus, nun paragomicum etc.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozatok

Kötelező irodalom:

- Dr. habil. Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010.
- Tóth Kálmán (1998): *A héber nyelvtan elemi szabályai*. KRE-HTK, Bp.;
- Karasszon Dezső (1994): *Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan*. KRE-HTK, Bp.;
- az előadó által összeállított „handout”-ok

Ajánlott irodalom:

Elmélet nyelvtanok közül:

- Joüon, P. – Muraoka, T.(1993.): *A Grammar of Biblical Hebrew*, vol. I-II. Pontificio Istituto Biblico, Róma;
- Kautzsch, E. (szerk., 1988¹⁹): *Gesenius' Hebrew Grammar* Oxford: Clarendon Press, Oxford.
- *Gyakorlati nyelvtanok közül:*
- Jenni, E. (1981): *Lehrbuch der hebräischen Sprache des Alten Testaments*. (Helbing & Lichtenhahn, Bazel);
- Seow, C.L.(1995² jav. kiadás): *A Grammar for Biblical Hebrew*. Abingdon Press, Nashville;
- Bergman, Nava (2005): *The Cambridge Biblical Hebrew Workbook*. Cambridge University Press, Cambridge.
- H-D. Neef, *Arbeitsbuch Hebräisch* (UTB 2429; Mohr Siebeck, 2006².)

HT ÓSZB011 – HÉBER NYELV 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 60	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB010 – Héber nyelv 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A héber nyelvtan morfológiájának második nagy blokkja.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Megszerzendő ismeretek: az igeragozás 2. és 3. nagy csoportjának megismerése, valamint az igealakok felismerésének begyakorlása. Emellett minden olyan gyök megtanulása, ami legalább x100 előfordul a Héber Bibliában. Ezzel egy bázisszókinccs épül ki az előző szemeszter lexikális anyagával együtt.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok (min. 4), olvasásból órai felelés folyamatosan, valamint órai teljesítménnyel lehetőség van jelesek szerzésére.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> Egeresi László S.: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010. 				
Ajánlott irodalom:				
<i>Elmélet nyelvtanok közül:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> Joüon, P. – Muraoka, T.(1993.): <i>A Grammar of Biblical Hebrew</i>, vol. I-II. PIB, Róma Kautzsch, E. (szerk., 1988¹⁹): <i>Gesenius' Hebrew Grammar</i> Oxford: Clarendon Press, Oxford Jenni, E. (1981): <i>Lehrbuch der hebräischen Sprache des Alten Testaments</i>. Helbing & Lichtenhahn, Bazel 				
<i>Gyakorlati nyelvtanok közül:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> Seow, C.L.(1995² jav. kiadás): <i>A Grammar for Biblical Hebrew</i>. Abingdon Press, Nashville Bergman, Nava (2005): <i>The Cambridge Biblical Hebrew Workbook</i>. CUP, Cambridge 				

HT ÓSZB012 – HÉBER NYELV 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB011 – Héber nyelv 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozatok
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan elsajátított alapjainak az átisméltése és begyakorlása. Ez magába foglalja az olvasási, ragozási és egyéb nyelvtani ismeretek átisméltését és számon kérését, továbbá begyakorlását. Bibliai szövege(ke)n gyakoroljuk a tanultakat. Minden nyelvi ismeret annyit ér, amennyire használni lehet a gyakorlatban. Cél: otthonosan bánni a bibliai szöveggel. Új anyagként jelentkezik a mondattan alapjainak megtanulása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az I. és II. szemeszter anyagának átisméltése két nagy blokkban, ezekből zh. Ezzel egyidejűleg az olvasás gyakorlása véletlenszerűen választott bibliai szövegeken.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
<ul style="list-style-type: none"> Zárthelyi dolgozatok 				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> <i>Biblia Hebraica Stuttgartensia</i>. Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart; 1984. Dr. habil. Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010. W. Dennis Tucker: <i>Jonah – A Handbook on the Hebrew Text</i> (Baylor Univ. Press, 2006). A kifejezetten ilyen kurzusokra összeállított tankönyvet a kurzus minden hallgatója megkapja pdf-ben az oktatótól 				

- Davidson, B. (1848): *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon*. S. Bagster & Sons, London, valamint a standard héber szótárak (Gesenius, BDB, HALOT – utóbbi CD formátumban is megvásárolható). Bibelworks használata didaktikai megfontolásból nem javasolt!
- Mondattanok (Davidson, Brockelmann, Williams, Michel, Joüon-Muraoka, Waltke & O'Connor).

HT ÓSZB013 – HÉBER NYELV 4.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB012 – Héber nyelv 3.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan elsajátított alapjainak az átismétlése és begyakorlása. Ez magába foglalja az olvasási, ragozási és egyéb nyelvtani ismeretek átismétlését és számon kérését, továbbá begyakorlását. Bibliai szövege(ke)n gyakoroljuk a tanultakat. Minden nyelvi ismeret annyit ér, amennyire használni lehet a gyakorlatban. Cél: otthonosan bánni a bibliai szöveggel.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Biblia szöveg teljes nyelvtani elemzése és fordítása.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozatok (min. 4), olvasásból órai felelés folyamatosan, valamint órai teljesítménnyel lehetőség van jelesek szerzésére.

Kötelező irodalom:

BHS

Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia 2010.

Vance: Ruth. Practical Workbook (2006, pdf-ban mindenki megkapja)

Ajánlott irodalom:

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart; 1984.

Davidson, B. (1848): *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon*. S. Bagster & Sons, London, valamint a standard héber szótárak (Gesenius, BDB, HALOT – utóbbi CD formátumban is megvásárolható). Bibelworks használata didaktikai megfontolásból nem javasolt!

HALOT, BDB, ThWAT, IDB, THAT

HT ÚSZB030 – GÖRÖG NYELV 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 60	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: zh./teszt/szóbeli felelet

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az Újszövetség görög nyelven való tanulmányozásához szükséges tudnivalók elsajátítása, a görög írásrendszer megismerése és begyakorlása, az olvasási készség megszerzése, az alapvető szókincs elsajátítása, a nyelv rendszerének és struktúrájának megismerése, ragozási táblázatok, nyelvtani szabályok megtanulása, alapvető nyelvtani, mondattani ismeretek megszerzése, tankönyvi olvasmányok és rövid bibliai szövegek megismerése, memoriterek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az alábbi nyelvtani (tankönyvi) anyag főként keddenként kerül előadásra. Emellett átfogó előadások is elhangzanak, főként a szerdai alkalmakon, valamint válogatott újszövetségi szakaszokat olvasunk.

1. 1-6. hét: A görög írás; Varga Zsigmond TK 1-3. olvasmánya és nyelvtani anyaga
2. 7. hét: I. összefoglaló zárthelyi dolgozat

3. 8-13. hét: Varga Zsigmond TK 4-6. olvasmánya és nyelvtani anyaga
4. 14. hét: II. összefoglaló zárthelyi dolgozat.
5. 15. hét: ismétlés, szóbeli feleletekre lehetőség
Évközi tanulmányi követelmények:
A tanegység teljesítésének nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása, a feladott memoriterek megtanulása és az írásbeli házi feladatok elkészítése, sikeres lezárásának feltétele a félévközi rövid tesztek és a két összefoglaló nyelvtani zárthelyi dolgozat megírása. Az érdemjegyben ezek mellett az órai munka értékelése is .
<ul style="list-style-type: none"> • Rövid tesztek írása minden héten • Két összefoglaló zárthelyi dolgozat (a szorgalmi idő közepe és vége felé) • Órán feladott házi feladatok elkészítése • Szóbeli felelettel javítási lehetőség a félév végén
Kötelező irodalom:
Tankönyv (TK): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Varga Zsigmond J. – Győri István: <i>Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv</i>, Sárospatak: Hernád, 2015. (ötödik kiadás)
Ajánlott irodalom:
Nyelvtanok és nyelvkönyvek: <p>E. Bornemann – E. Risch: <i>Görög nyelvtan</i>, Székesfehérvár: Lexika, 1999. Déri Balázs – Hanula Gergely: <i>Újszövetségi görög nyelvkönyv</i>, Bp.: Argumentum, 2000. Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: <i>Griechische Grammatik zum Neuen Testament</i>, Riehen/Schweiz: Immanuel, 1990. (2. Auflage) John W. Wenham: <i>The Elements of New Testament Greek</i>, Cambridge: CUP, 1991. (orig.: 1965) Eric G. Jay: <i>New Testament Greek: An Introductory Grammar</i>, London: SPCK, 1987. (orig.: 1958) William D. Mounce: <i>Basics of Biblical Greek Grammar</i>. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2003. (orig.: 1993) Szabó Mária: <i>Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe</i>. Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997. (második, változatlan kiadás)</p> <p>Szótárak:</p> <p>Varga Zsigmond J.: <i>Újszövetségi görög-magyar szótár</i>, Bp. Kálvin Kiadó, 1992. Györkös Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: <i>Ógörög-magyar szótár</i>. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (új kiadása is megjelent 2007-ben).</p>

HT ÚSZB031 - GÖRÖG NYELV 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 60	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB030 – Görög nyelv 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter, Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Gyakorlat követelményei, zh./teszt/szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az Újszövetség görög nyelven való tanulmányozásához szükséges tudnivalók elsajátítása. Az olvasási készség fejlesztése, az alapvető szókincs elsajátítása, a nyelv rendszerének és strukturájának megismerése, ragozási táblázatok, nyelvtani szabályok megtanulása, a nyelvtani, mondattani ismeretek elmélyítése, tankönyvi olvasmányok és rövid bibliai szövegek megismerése, memoriterek.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

1. 1.-6. hét: Varga Zsigmond TK olvasmányai és nyelvtani anyaga a 10. olvasmányig. Nyelvtani táblázatok, memoriterek.
2. 7. hét: I. zárthelyi dolgozat
3. 8.-11. hét: Varga Zsigmond TK olvasmányából válogatás és nyelvtani anyag a 11. olvasmánytól. Nyelvtani táblázatok, memoriterek.
4. 12.-13. hét: ismétlés
5. 13. vagy 14. hét: II. zárthelyi dolgozat.
6. 15. hét: szóbeli feleletekre lehetőség
Évközi tanulmányi követelmények:
<i>A tanegység elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. A kollokviumi vizsgára állás feltétele a rövid tesztek és a két nagy zárthelyi dolgozat megírása.</i> Zh-k a szorgalmi idő közepén és végén Szóbeli feleletekre lehetőség a félév végén
Kötelező irodalom:
Tankönyv (TK): Varga Zsigmond J. – Györi István: <i>Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv</i> , Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás)
Ajánlott irodalom:
Déri Balázs – Hanula Gergely: <i>Újszövetségi görög nyelvkönyv</i> , Bp.: Argumentum, 2000 E. Bornemann – E. Risch: <i>Görög nyelvtan</i> , Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999 Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: <i>Griechische Grammatik zum Neuen Testament</i> , Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage) John W. Wenham: <i>The Elements of New Testament Greek</i> , Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965) Eric G. Jay: <i>New Testament Greek: An Introductory Grammar</i> , London: SPCK, 1987 (orig. 1958) Varga Zsigmond J.: <i>Újszövetségi görög-magyar szótár</i> , Bp. Kálvin Kiadó, 1992 Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: <i>Ógörög-magyar szótár</i> . Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (új kiadása is megjelent 2007-ben)

HT ÚSZB032 – GÖRÖG NYELV 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv Órarendi beosztás: csütörtök 10:00-11:30	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter és Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Fogadóóra: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: gyakorlat követelményei, zh/teszt/szóbeli felelet
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A már megszerzett nyelvi és nyelvtani ismereteket tovább mélyíteni. Az újszövetségi szövegeken túl a Septuaginta és az ókeresztény irodalom nyelvezetébe is betekintést nyújtani. Az Újszövetség eredeti görög nyelven való önálló olvasására, (szótár segítségével való) fordítására felkészíteni. Alapszókincs tovább fejlesztése, memoriterek. Mondattani ismeretek tovább mélyítése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Római levél 1-3. fejezetek (Róm 1-3) olvasása, nyelvi elemzése, a felmerülő nyelvtani jelenségek ismétlése, ismeretének elmélyítése, újabb ismeretek elsajátítása (mi mindent lehet kifejezni a különböző esetekkel, igei akciókkal, igenevekkel, stb.). Újabb memoriterek. A Római levél 1-3. fejezetek (Róm 1-3) nyelvi elemzésével párhuzamosan a nyelvtan módszeres ismétlése és rövid tesztek: 1. hét: főnévragozás, névmások, 2-5. hét: melléknevek, prepozíciók, igeragozás, 6-10. hét: mondattan, a további hetek során mód van szóbeli feleletekre, valamint sor kerül írásbeli zárthelyi dolgozat(ok)ra. Az utolsó két-három héten jegylezáró zárthelyi dolgozat/feleletek. A gyakorlat elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. (Lásd SZMSZ!) A				

fő zárthelyi dolgozat írására és szóbeli feleletekre a gyakorlati jegy megszerzése érdekében a szorgalmi időszak utolsó két-három hetében kerül sor. A szöszedetet a félév végi zárthelyi dolgozat írása alkalmával kell átadni a szaktanárnak.

Évközi tanulmányi követelmények:

- előre szótározás a következő órai anyaghoz
- tesztek, zárthelyi dolgozatok
- a jegylezáró zárthelyi dolgozathoz/felelethez mindenki hozza magával a tanegység tárgyleírásában megadott újszövetségi fejezeteknek a kézzel írott kiszótározását – ez a jegy megszerzésének feltétele

Kötelező irodalom:

Varga Zsigmond J. – Győri István: Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv, Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás), valamint újabb kiadások (pl. 2023).

Ajánlott irodalom:

John D. Harvey: Romans (Nashville, Tennessee: B&H, részletes nyelvtani elemzést tartalmaz, Exegetical Guide to the Greek New Testament, EGGNT sorozat, 2017),

valamint:

Adorjáni Zoltán: *Az újszövetségi görög nyelv: Hangtan, szótan, mondat- és stílusztika*, Kolozsvár: Protestáns Teológiai Intézet, 2010;

Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Budapest: Argumentum, 2000;

Szabó Mária: *Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe*, Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997 (második, változatlan kiadás);

E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999 (klasszikus/ógörög nyelvhez);

James W. Voelz: *Fundamental Greek Grammar*, Saint Louis: Concordia Publishing House, Fourth Revised Edition: 2014 and 2019;

Rodney A. Whitacre: *A Grammar of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2021;

Barbara Fuß: *Neutestamentliches Griechisch*, Tübingen: Mohr Siebeck, 2007;

Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage) vagy ugyanezen könyvnek Siebenthal által átdolgozott, bővített kiadása, Gießen: Brunnen Verlag és Basel: Immanuel-Verlag, 2011;

Blass–Debrunner–Funk: *A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature*, Chicago: The University of Chicago Press, 1961 (és újabb kiadások; e könyv német eredetijének is van több kiadása, Blass–Debrunner–Rehkopf szerzők által);

John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965);

Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987 (orig. 1958);

John H. Dobson: *Learn New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988 (és utánnomás: 1992);

Daniel B. Wallace: *Greek Grammar Beyond the Basics*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1996;

J. H. Moulton – Nigel Turner: *A Grammar of New Testament Greek*, 4 vols (latest impressions of the volumes: 1: 1983, 2: 1986, 3: 1980, 4: 1986), Edinburgh: T&T Clark;

J. Harold Greenlee: *A New Testament Greek Morpheme Lexicon*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1983;

Nigel Turner: *Grammatical Insights into the New Testament*, Edinburgh: T&T Clark, 1983 (orig. 1965);

David Alan Black: *Linguistics for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988;

Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Budapest: Kálvin Kiadó, 1992 (és újabb kiadása);

Kiss Sándor: *Újszövetségi görög-magyar szómagyarázat*, Budapest: Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, 1990;

Fritz Rienecker: *Sprachlicher Schlüssel zum Griechischen Neuen Testament*, Giessen: Brunnen Verlag, 23. Auflage: 2015;

G. Abbott-Smith: *A Manual Greek Lexicon of the New Testament*, Edinburgh: T. & T. Clark, Third Edition, Latest Impression: 1981 (first edition: 1921, third edition: 1937, with several reprinted editions);

Walter Bauer: *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1988: 6., völlig neu bearbeitete Auflage, herausgegeben von Kurt Aland und Barbara Aland;

Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*, Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (megjelent új kiadása is 2007-ben);

H. G. Liddell – R. Scott – H. S. Jones: *A Greek-English Lexicon*, Oxford: Clarendon Press, 1968 (With a Supplement; impression: 1994 – létezik rövidített, „Intermediate” kiadása is);

J. Lust – E. Eynikel – K. Hauspie: *A Greek-English Lexicon of the Septuagint*, 2 vols, vol. 1: 1992, vol. 2: 1996, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.

Újgörög nyelvtan:

Manolis A. Triandaphyllidis: *Kleine neugriechische Grammatik*, Thessaloniki, 1996 – ennek van angol változata is.

Az újgörög nyelvtani táblázatokat is tartalmazza az alábbi szótár:

Mohay András: *Újgörög-magyar kéziszótár*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988 (változatlan utánnomás: 2007); valamint az internetről letölthető: „Görög nyelvi jelenségek az Újszövetségben” (Balla Péter KRE oktatói weblapi részénél: www.kre.hu, Oktatás, Karok, Hittudományi Kar, Karunkról, Tanszékek, Újszövetségi Tanszék - <https://htk.kre.hu/index.php/balla-peter>).

Honlapok nyelvtani elemzésekkel:

magyar nyelven: www.ujszov.hu

angol nyelven: www.greekbible.com

HT ÚSZB033 - GÖRÖG NYELV 4.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB033 – Görög nyelv 3.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter, Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Gyakorlat követelményei, zh./teszt/szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A már megszerzett nyelvi és nyelvtani ismereteket tovább mélyíteni. Az újszövetségi szövegeken túl a Septuaginta, az ókeresztény irodalom nyelvezetébe is betekintést nyújtani. Az Újszövetség eredeti görög nyelven való önálló olvasására, (szótár segítségével való) fordítására felkészíteni. Alapszókinccs továbbfejlesztése, memoriterek. Mondattani ismeretek tovább mélyítése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- 1.-10. hét: Félévente változó perikópák olvasása, fordítása, nyelvtani elemzése, és a felmerülő nyelvtani jelenségek ismétlése, táblázatok ismétlése. Újabb memoriterek, mondattani részletek.
2. hét: összefoglalás
3. hét: félévzáró zárthelyi dolgozat.
- 13.-14. hét: szóbeli feleletek, gyakorlati jegyek
15. hét: szóbeli feleletek, gyakorlati jegyek javítási lehetősége

Évközi tanulmányi követelmények:

A gyakorlat elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. A szóbeli feleletekre a gyakorlati jegy megszerzése érdekében a szorgalmi időszak utolsó három hetében kerül sor.

Előre szótárazás a következő órai anyaghoz

Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- Tankönyv (TK): Varga Zsigmond J. – Györi István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás)
- Az internetről letölthető Görög nyelvi jelenségek (Balla Péter önálló weblapján: <http://www.peterballa.eoldal.hu/>)

Ajánlott irodalom:

Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000
E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999

Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage)

John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965)

Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987 (orig. 1958)

Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992

Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegyeey Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (megjelent új kiadása is 2007-ben)

J. Lust – E. Eynikel – K. Hauspie: *A Greek-English Lexicon of the Septuagint*, 2 vols, vol. 1: 1992, vol. 2: 1996, Stuttgart: Deutsche Bibel gesellschaft

J. H. Moulton – Nigel Turner: *A Grammar of New Testament Greek*, 4 vols (latest impressions of the volumes: 1: 1983, 2: 1986, 3: 1980, 4: 1986), Edinburgh: T&T Clark

J. Harold Greenlee: *A New Testament Greek Morpheme Lexicon*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1983

Nigel Turner: *Grammatical Insights into the New Testament*, Edinburgh: T&T Clark, 1983 (orig. 1965)

David Alan Black: *Linguistics for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988

Újgörög nyelvtan: Manolis A. Triandaphyllidis, *Kleine neugriechische Grammatik*, Thessaloniki, 1996 – ennek van angol változata is.

Az újgörög nyelvtani táblázatokat is tartalmazza az alábbi szótár:

Mohay András: *Újgörög-magyar kéziszótár*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988 (változatlan utánnnyomás: 2007)

HT BTHB050 – BIBLIAISMERET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül minden további teológiai tárgy.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története (1Móz)
2. Izrael Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, (2-5Móz)
3. A honfoglalás, a bírák kora, harc a filiszteusokkal (Józs-Bír-Ruth)
4. Sámuel, Saul, Dávid, Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Sám, 1-2Kir, 1-2Krón)
5. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás)
6. Eszter-Jób-Zsoltárok
7. Péld-Préd-Énekek
8. A próféták 1. (Ézs)
9. A próféták 2. (Jer-JSir)
10. A próféták 3. (Ez)
11. A próféták 4. (Hós-Mal), apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek
12. Összefoglalás, jegyek lezárása

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek)
- Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása

- A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó hallgatók, akik 1. nem fogadják el a megajánlott jegyet, 2. nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve 3. akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról. Max. 3 hiányzás megengedett.

Kötelező irodalom:

Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2018.
 Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2016.
 Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), *Bibliai iránytű.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010.
 Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek

HT BTHB051 – BIBLIAISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
<p>A bibliaismeret második félévi oktatásának célja az újszövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatóknak el kell sajátítaniuk az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, témákkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során, minden órán az előző óra anyagából megírandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük, az ún. <i>Bibliaismereti kézikönyv</i> alapján. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Fontosságát mutatja, hogy erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.</p>				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés az Újszövetségbe 2. Az intertestamentális kor és Jézus születésének kora (rövid kortörténet) 3. Szinoptikus evangéliumok: Márk 4. Szinoptikus evangéliumok: Máté 5. Szinoptikus evangéliumok: Lukács és az Apostolok Cselekedetei 6. János evangéliuma és a jánosi levelek 7. Bevezetés Pál leveleihez 8. A Római levél, a korinthusi levelezés 9. Pál egyéb levelei 10. A Zsidókhoz írt levél és az egyetemes (katolikus) levelek 11. A Jelenések könyve 12. Korai extrakanonikus iratok (apokrifok, apostoli atyák) 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
<p>Zárthelyi dolgozatok (tartalmi kérdések, memoriterek, kifejtendő kérdések) Az Újszövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása Órai aktivitás</p>				
Kötelező irodalom:				
Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996				

Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv*. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004
 C. Westermann – G. Gloege, *A Biblia titkai*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997
 Burján Tamás - Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliai iránytű*. Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010 kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

Dér Katalin – Horváth Pál, *Bibliaismeret*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.
 Herczeg Pál, *Érted is, amit olvasol?* Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991.
 Szathmáry Sándor, *Bibliaismeret 2*. Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1995.

HT BTHB060 - TEOLÓGIAI HERMENEUTIKA

Tantárgy felelőse: Dr. Fabiny Tibor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Fabiny Tibor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a hermeneutika tudományának és művészetének, s ezen belül hangsúlyozottan a teológiai hermeneutika alapfogalmaival, kitekintve annak a filozófiai és az irodalmi hermeneutikával való kapcsolatára is.

Régi fogalmak és a szövegértelmezés modern irányzatainak bemutatásán túl történeti összefüggésben kívánja feltárni a hermeneutika lényeges kérdéseit, rámutatva, hogy a hermeneutika miképpen teremt kohéziót a különféle biblikumok, a teológia, az egyháztörténet, a művelődéstörténet és az irodalomtörténet között, s miképpen keresi a kapcsolatot a világi tudományokkal, elsősorban a filozófiával és az irodalomtudománnyal. A kurzus segítséget ad a Szentírás, különösen is annak hatástörténetének mélyebb megismeréséhez. Tervezzük vendégelőadó meghívását is.

A hallgatók vizsgát tesznek a kurzus anyagából. A vizsgára bocsátás feltétele egy szóban tartott vagy írásban beadott referátum készítése.

A kötelező ill. ajánlott olvasmányok többsége beszerezhető ill. megrendelhető a Hermeneutikai Kutatóközpont címén (1088 Budapest, Reviczky 4. Tel. 483-29-35. Email: hermeneutika.btk@kre.hu, honlap: <http://www.hermeneutika.uw.hu>)

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A kurzus és a követelmények ismertetése. A hermeneutika fogalma és területei. A hermeneutika helye a teológia tudományai között. Értetlenség, félreértés és megértés János evangéliumában.
2. Paradigmák változása: dogmatikus, történeti, irodalmi, teológiai. A biblia olvasása A hatástörténet. A Szentírás és a hagyomány. (Kilenc tézis, HF 33)
3. Ihlettség és a kánon. A fundamentalizmus és a liberalizmus között.
4. A sensus litteralis ill. az allegoria
5. A tipológia és az intertextualitás
6. Hermeneutika a keresztény ókorban (A Szentírás benső hermeneutikája, az Ó-és Újszövetség kapcsolata, harc a gnoszticizmussal, Irenaeus, Tertullianus, az alexandriai és az antiochiai iskola, Tyconius, Jeromos, Augustinus)
7. Hermeneutika a keresztény középkorban
8. (A négyes értelem, Szentviktori Hugo, Fiorei Joachim, Aquinoi St. Tamás, Lyrai Miklós)
9. Hermeneutika a reformáció és az orthodoxia idején (Luther, Tyndale, Flacius, Kálvin, Bullinger, Cocceius)
10. Hermeneutika a felvilágosodás és a romantika idején (Semler, ill. Bengel, Wesley, Jonathan Edwards, Schleiermacher)

11. A filozófiai és az irodalmi hermeneutika útja (Schleiermacher, Dilthey, Heidegger, Gadamer, Hirsch, Ricoeur, ill. Iser, Jauss, Eco)
12. Barth és Bultmann vitája.
13. Ebeling és Ricoeur
14. A legújabb irányzatok a hermeneutikában (+ orthodox, katolikus, evangélikus, református, baptista ill. „szektáriánus” hermeneutika)
Évközi tanulmányi követelmények:
Egy referátum a félév folyamán, a vizsgára olvasónapló készítése.
Kötelező irodalom:
Fabiny Tibor, <i>Szótörténetek. Hermeneutikai, teológiai és irodalomtudományi tanulmányok.</i> Budapest, Luther Kiadó, 2009.
Fabiny Tibor, <i>Szóra bírni az írást – újra.</i> HF 33, Budapest, HKK, 2010.
Fabiny Tibor, <i>A keresztény hermeneutika kérdései és története.</i> I. Budapest, HKK, 1998
Tőkés István, <i>A bibliai hermeneutika története,</i> Kolozsvár, 1985
Eanrond, Werner G., <i>Theological Hermeneutics: Development and Significance.</i> London: Macmillan, 1987
Ajánlott irodalom:
<i>Amerika teológusa. Bevezetés Jonathan Edwards gondolkodásába,</i> Szerk. Fabiny Tibor és Tóth Sára, Budapest, KRE, 2008
Barton, John (ed.) <i>The Cambridge Companion to Biblical Interpretation,</i> Cambridge, Cambridge University Press, 1998
Brown, R (szerk.), "Hermeneutika" <i>Jeromos Bibliakommentár III.</i> Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 2003, 209-236.old.
Bultmann, R. <i>Hit és megértés,</i> Budapest, L'harmattan, 2007
Coggins, R.J. - Moulden, J.L., <i>A Dictionary of Biblical Interpretation.</i> London, SCM Press, 1990
Davies, Ellen- Hays, Richard B., (szerk.) <i>The Art of Reading Scripture</i> Grand rapids Michigan, William B. Eerdmans, 2003.
Dér Katalin: <i>A Biblia olvasása.</i> Kairosz, 2008. (!)
Fabiny Tibor, <i>Hívó megértés,</i> Budapest, Hermeneutikai Kutatóközpont, 2008
Fabiny, T, <i>The Lion and the Lamb, Figuralism and Fulfilment in the Bible, Art and Literature,</i> London, Macmillan, New York St Martin's Press, 1992.
Gadamer, H.G. <i>Igazság és módszer,</i> Budapest, Gondolat, 1984.
Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, <i>Kálvin hermeneutikája,</i> Budapest, Kálvin Kiadó, 1997.
Karner K., <i>Mítosz vagy evangélium,</i> Sopron, Keresztyén Igazság kiadása, 1943.
Kannengiesser, Charles, <i>Handbook of Patristic Exegesis I-II,</i> Leiden, Brill, 2005
McKIM, Donald (szerk.) <i>Major Biblical Interpreters,</i> Leicester, Intervarsity Press, 1998
Pápai Bibliikus Bizottság, <i>Szentírásmagyarázat az egyházban,</i> Budapest, Szent Jeromos Bibliatársulat, 2001. Hozzáférhető az interneten is.
Pecsuk Ottó (szerk.) <i>Bibliaismereti kézikönyv,</i> Budapest, Kálvin Kiadó, 2004.
Ricoeur, Paul, Vallás, ateizmus, hit, <i>Egyház és világ</i> II./20. 1991. XI.20
Takácsné Kovácsné Zelma, „Miért éppen Bultmann?”, <i>Lelkipásztor,</i> 1997/2, 45-47.
Weder, Hans, <i>Neutestamentliche Hermeneutik.</i> Zürich, 1984.

HT ÓSZB014 - ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus				

alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

Kötelező irodalom:

J.A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Karasszon István, *Az Ószövetség teológiai üzenete*, Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021

Ajánlott irodalom:

N.K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.

Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.

E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.

Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.

R. G. Kratz, *Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000

T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève: Labor et Fides, 2004

J.J. Collins, *Introduction to the Hebrew Bible*, Minneapolis: Fortress Press, 2004

H-C. Schmitt, *Arbeitsbuch zum Alten Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007²

HT ÓSZB015 - ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

Kötelező irodalom:

J. A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Karasszon István, *Az Ószövetség teológiai üzenete*, Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021

Ajánlott irodalom:

N. K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.

Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.

E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.

Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.

HT ÚSZB034 - ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az Újszövetség lelkészi szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, a szövegtörténetről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról. A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és

az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek megértése is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstán tárgyköre, főbb problémái, alapművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: a kanonizációt meghatározó fontosabb tényezők; az eretnokség szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a szövegtudomány történetének főbb állomásai; a fontosabb kéziratok; a szövegvariánsok kialakulásának jellegzetes okai; a szöveg meghatározásának főbb szempontjai. A Nestle-Aland 27. vagy 28. kiadású és az USB 3. vagy 4. görög ÚSz-kiadás kritikai apparátusának használata. A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzetek, az egyes iratok irodalmi és teológiai jellegzetességei, a bevezetéstán szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rendszeres órai részvétel
- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: Egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy jellegzetes tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot *a vizsga elején kell átadni* a vizsgáztató tanárnak. *Ez meg is tanulandó, a vizsgán el kell tudni mondani az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!*

Kötelező irodalom:

Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnomásokkal)
Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press
Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykovács: KRE TFK
Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht

Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)

Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)

Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)

Wenham, David – Walton, Steve: *Exploring the New Testament. Volume One: A Guide to the Gospels and Acts*. Downers Grove, IL: IVP, 2011.

Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztény irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel

Bartha Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin

Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge

Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday

Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press

Linnemann, Eta: *Is There A Synoptic Problem?* Grand Rapids, MI: Baker, 1992. (német eredetije *Gibt es ein synoptisches Problem?* címen jelent meg)

Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat

Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press

Sanders, E.P. – Davies, Margaret: *Studying the Synoptic Gospels*. London: SCM, 1989.

Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT ÚSZB035 - ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy feladata az Újszövetség lelkészi és vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettség – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

„Különleges” (speciális) bevezetést az Újszövetség könyveihez a Római levéltől a Jelenések könyvéig. Pál élete, Pál levelei. „Újszövetségi apokrif” irodalom. Hermeneutikai szempontok. A főbb kutatói nézetek, alternatívák megismerése. Egyéni mérlegelési készség kialakítása.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot a vizsga elején kell átadni a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani az *Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!* (Az első félévben elkészített ilyen füzet a 2. félévben is használható – akár a bevezetéstaniilag fontos szakaszokra utalásokkal kiegészítve!)

Kötelező irodalom:

Balla Péter: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története* (2005) átdolgozott, második kiadása: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008. A könyv megvásárolható a Ráday Könyvesházban: Ráday u. 27. (a HTK-val szemben)

D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.

Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company

Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress

Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag

Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday

Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press

Carson, D. A. - Moo, Douglas J. - Morris, Leon: *An Introduction to the New Testament*. 1992, Leicester: InterVarsity Press (IVP), and Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House

Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)

Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press

Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck

deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos

Ehrman, Bart D.: *The New Testament: A Historical Introduction to the Early Christian Writings*. 2004 (third edn, orig.: 2000), New York - Oxford: Oxford University Press

Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press

Kümmel, Werner Georg: *Einleitung in das Neue Testament*. 1983: 21. kiadás, ezzel azonos szövegű kiadás: Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989; Heidelberg: Quelle & Meyer (Angol ford. H. C. Kee által, *Introduction to the New Testament*. 1975, Nashville: Abingdon Press.)

Marshall, I. Howard - Travis, Stephen - Paul, Ian: *Exploring the New Testament*. Vol. 2: *A Guide to the Letters and Revelation*. 2002, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press

Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler

Moffatt, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament*. (Third and revised edition.) 1918, Edinburgh: T & T Clark

Dr. Nagy István : *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK

Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia

Roloff, Jürgen: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. 1977, Berlin: EVA, 1984, – *Neues Testament* címmel 1999-ben jelent meg a 7., teljesen átdolgozott kiadás.

Roloff, Jürgen: *Einführung in das Neue Testament*. 1995, Stuttgart: Philipp Reclam

Schenke, Hans-Martin - Fischer, Karl Martin: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. I.: Die Briefe des Paulus und Schriften des Paulinismus, 1978, II.: Die Evangelien und die anderen neutestamentlichen Schriften, 1979, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt

Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 1996: 2. kiadás, 2002: átdolgozott, 4. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht

Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál.)

Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)

Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)

Vielhauer, Philipp: *Geschichte der urchristlichen Literatur: Einleitung in das Neue Testament, die Apokryphen und die Apostolischen Väter*. 1975, átnézett kiadás: 1978, ugyanez újra nyomtatva 1985-ben, Berlin - New York: Walter de Gruyter

Wolde, G. (ed.): *Einleitung ins Neue Testament: Aus Schleiermacher's hand-schriftlichem Nachlasse und nachgeschriebenen Vorlesungen*. 1845, Berlin: bei G. Reimer

Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Valamint: Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), ill. Cseri Kálmán: *Pál apostol*. Peter Wick: *Pál: A keresztyénség tanítója*. (mindkettő: Kálvin Kiadó).

Az Apokrif irodalomhoz megadott ajánlott szakirodalmat a bevezetéstani tankönyvem (*Az újszövetségi iratok története*) utolsó fejezetében

HT BTHB061 - ÓKORI VALLÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a vallástudomány alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástudomány, illetve vallástörténet és a teológia összefüggéseit és esetleges különbözőségeit; a vallástudomány, ill. vallásfenomenológia teológiai alkalmazásának lehetőségeit és korlátait. Az ókori vallások részletes megismertetése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A diszciplína helye, jelentősége a teológiai tanulmányok között. Vallástudomány és keresztyén teológia. Vallástörténet és bibliai teológia. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. A Kijelentés
2. Vallásos fogalmak és életjelenségek. Manaizmus, fétisizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia. Természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai
3. Vallásos életmód – az élet megszentelése. Szent személyek. Szent helyek. Szent idők. Szent szavak. Szent cselekmények
4. A sumér, asszír-babiloni, kánaáni (nyugat-sémi), egyiptomi, perzsa, a görög-római vallások részletes ismertetése

Évközi tanulmányi követelmények:

Az ajánlott irodalomból egy az oktatóval előre egyeztetett könyv kijelölt részének önálló feldolgozása házi dolgozat formájában.

Kötelező irodalom:

Herczeg Pál (1991 és újabb kiadásai): *Vallástörténet*. Budapest.
M. Eliade (1994): *Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III*. Századvég Kiadó, Budapest.
M. Eliade (2006): *Vallási hiedelmek és eszmék története* (egy kötetben). Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

R. Otto (1997): *A Szent*. Osiris Kiadó, Budapest
G. van der Leeuw (2001): *A vallás fenomenológiája*. Osiris Kiadó, Budapest.

Voigt Vilmos (2004): *A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba.* Timp Kiadó, Budapest.; Voigt Vilmos (2006): *A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba.* Timp Kiadó, Budapest.

J. Ries (2003, szerk.): *A szent antropológiája. A Homo religiosus eredete és problémája.* Typotex Kiadó, Budapest.; J. Ries (2006, szerk.): *A hívő ember a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásban.* Typotex Kiadó, Budapest.

G. Widengren (1969): *Religionsphänomenologie.* De Gruyter, Berlin.

D. Cupitt (én.): *Eltűnt istenek nyomában. A vallásosság jövője.* Kulturtrade Kiadó.

Pais István (1988): *Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és struktúrájához.* Budapest.

G. J. Bellinger (1993): *Nagy valláskalauz.* Akadémia Kiadó, Budapest.;

Bodrogi T. et al. (1978): *Mitológiai ABC.* Gondolat Kiadó, Budapest.;

R. Graves(1985): *Görög mítoszok.* Európa Kiadó, Budapest;

E. Hamilton (1992): *Görög és római mitológia.* Holnap Kiadó, Budapest.;

Kerényi K. (1977): *Görög mitológia.* Gondolat Kiadó, Budapest.;

H. Ringgren (1979): *Die Religionen des Alten Orients.* Göttingen.

HT BTHB054 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB050 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra)
2. Az államiság előtti Izrael
3. Izrael és Júda királyságai
4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, AsszírIA, Babilon, Perzsia)
5. Restauráció (Fogság és visszatérés)
6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat az első három témakörből.

Kötelező irodalom:

- Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991.
 Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.
 Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
 Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003.
 Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.

Ajánlott irodalom:

- Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffield, 1993.
 Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987.
 Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969.
 Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.

Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986.
 Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985.
 Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973.
 Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.
 Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o.
 Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985.
 Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998.
 McNutt, P.: Reconstituting the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999.
 Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954.
 Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o.
 Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.

HT BTHB055 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051 – Bibliaismeret 2. HT BTHB054 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal Izrael történetének hellenisztikus és római kori történelmét. Azt a közeget, melyben az ószövetségi kánon kialakult, illetve amelyben az Újszövetség eseményei játszódtak. Ennek során betekintést nyerhetnek a hellenisztikus birodalmak, és a római birodalom működésébe, szellemi közegébe. Részletesen vizsgálhatják a zsidóságon belül kialakuló vallási irányvonalak eredőit és küzdelmeit. A korabeli szövegek megismerésével összehasonlíthatják a bibliai és nem bibliai szerzők szociológiai és politikai hátterét.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A hellenisztikus kor nagypolitikai eseményei
2. A hellenizmus és judaizmus találkozásának politikai hatásai
3. A makkabeus felkelés és a hamóneus királyság
4. A Római birodalom és Izrael
5. Heródes és utódai
6. A keresztyénség megjelenése
7. Az 1. zsidó háború és hatása zsidókra és keresztyénekre
8. A Bar-Kochba felkelés

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárhelyi dolgozat az első három témakörből

Kötelező irodalom:

Karasszon István (1991) *Izrael története* (jegyzet) Budapest
 H. Jagersma (1991) *Izrael története 2.* Budapest

Ajánlott irodalom:

H.H. Ben-Sasson (1969) *A History of the Jewish People*, London
 J. Allerhand (1987) *A zsidóság története*, Budapest
 E. Fergusson (1999) *A keresztyénség bölcsője* Budapest, Osiris
 S. Schwartz (2001) *Imperialism and Jewish Society, 200 B.C.E. to 640 C.E.* Princeton
 E. Haag (2003) *Das Hellenistische Zeitalter* Stuttgart, Kohlhammer

HT ÓSZA001 – EXEGETIKAI ALAPDOLGOZAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Órarendi információ: ---	Előtanulmányi kötelezettség:
---	------------------------------------	-------------------------------------

Tantárgy előadója: ---	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	HT ÓSZB016 – Ószövetségi írásmagyarázat 1.	
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT ÚSZA002 - EXEGETIKAI ALAPDOLGOZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Órarendi információ:		Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB036 – Újszövetségi írásmagyarázat 1.	
Tantárgy előadója:	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A hallgatók számára személyre szabottan kijelölt textusok a HTK II. em. hivatalos hirdetőtábláján (a Dékáni Hivatal előtt) további információkkal együtt megtalálhatók.

Néhány tudnivaló az újszövetségi alapvizsga dolgozat elkészítéséhez

Nem kell az egész újszövetségi könyvre vonatkozó bevezetéstani tudnivalókat felsorolni, hanem elég, ha az exegetálandó szakaszra vonatkozó esetleges bevezetéstani tudnivalókkal foglalkoznak röviden a dolgozat elején. Lelkés, református és protestáns szakon ajánlott a saját fordítás készítése. Ha nem készítenek saját fordítást, akkor nevezzék meg, hogy melyik fordítást veszik alapul, és fűzzenek hozzá fordítási megjegyzéseket (pl. hol van más fordítási lehetőség, miért értenek egyet, esetleg miért fordítanának másként egy-egy konkrét kifejezést). Vegyék figyelembe a lényegesebb szövegvariánsokat. Nem szükséges teljes nyelvtani preparációt készíteni, hanem csak az exegetikai következtetések vagy a fordítás szempontjából fontos szavak jelentését és nyelvtani alakját kell megadni.

Tárgyalják az egyes perikópák szerkezeti felépítését (beleértve a kontextusban elfoglalt helyét, a perikópák „határait”), műfaját, esetleges tradíció- és redakciótörténetét, az eredeti olvasók helyzetét (ha az kikutatható) és röviden a szöveg kérügmaticus-teológiai mondanivalóját. Exegetálják a szöveget versenként, ill. gondolati egységeként sorban haladva. Kérek egy rövid bevezetést és befejezést is.

Szótárak, fogalmi szókönyvek, lexikonok és részletes exegetikai magyar és idegen nyelvű kommentárok használata elvárt. A segédeszközök használatának mértékét a dolgozatírók igényessége és az elérni kívánt érdemjegy szabja meg.

A szó szerinti idézet idézőjelbe teendő, a leőhely pontos megadásával. Ha csak gondolatokat vesznek át (nem szó szerint idézve), akkor is adják meg, hogy kire hivatkoznak (oldalszámmal). Külön bibliográfia is készítenendő, a szerzők családneve szerint, alfabetikus rendben.

A dolgozat ne legyen több 35 oldalnál (A4-es lapon, másfeles sorközzel, 12-es betűmérettel gépelve), és ne legyen kevesebb 25 oldalnál. Vallástanár szakon 25-30 oldal közötti terjedelem az elvárt, hiszen ők nem foglalkoznak a görög variánsokkal. Vallástanár szakosok röviden utalhatnak a szakasz hittanórán tanítható fő mondanivalójára is. A dolgozat ne legyen csupán idézetek egymásutánja, hanem legyen egyensúlyban a saját értékelés és a szakirodalom bemutatása. A beadás előtt nézzék át és javítsák át (ha kell, még egyszer nyomtassák ki) a dolgozatot, mert a formai hibák, helyesírási hibák esetlegesen nagy száma is jegyrontó tényező! Ügyeljenek a görög szövegek, szavak pontos és szakszerű közlésére, valamint a magyar nyelvű szöveg nyelvi, nyelvtani és helyesírási pontos, hibátlan kidolgozására! A görög hehezet és hangsúly kézzel is kitéhető – a lényeg, hogy hibátlan legyen. A bibliai

könyvek rövidítésekor és a bibliai helyek megjelölésekor a protestáns új fordítású Biblia függelékében található rendszert használják. A dolgozat értékelése a TVSZ vonatkozó szakaszainak figyelembevételével történik. Kérem, hasznosítsák az alábbi két rövid írás tartalmi és formai tudnivalóit: Balla P.: *Hogyan készítsünk exegézist?* és: *Tudományos dolgozat készítése*, melyek megtalálhatóak Balla Péter honlapján (<http://www.peterballa.eoldal.hu/>). Kérdéseikkel fordulhatnak hozzám is, valamint Dr. habil. Pap Ferenc docenshez.

HT ÓSZB016 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB010 – Héber nyelv 1. HT ÓSZB011 – Héber nyelv 2. HT ÓSZB012 – Héber nyelv 3. HT ÓSZB013 – Héber nyelv 4.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Ószövetségi írásmagyarázat (2024/25. I. félév)

1Sám 1–12 magyarázata

A héber szöveg olvasása és fordítása mellett a kurzus súly helyez arra, hogy az ószövetségi történetírás jellegzetességeit is megismertesse a hallgatókkal. Igen fontos, hogy a szerzőség kérdésében a kollektív munka jelentőségét is megismerjék a hallgatók, hiszen az az újabb európai irodalom esetében inkább szokatlannak nevezhető. A szöveg folyamatos előállításának rekonstruálására redakciókritikai munkát is kell végezni, csak így adható olyan értelmezés a bibliai szövegnek, ami aztán további teológiai munkákban is fölhasználható.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

Ajánlott kommentárok: S. Bar-Efrat (2007), W. Brueggemann (1990), A. F. Campbell (2003), W. Dietrich (2011), R. W. Klein (1983), P. K. McCarter (1980), H. J. Stoebe (1973), F. Stolz (1981), D. F. Tsumura (2007).

HT ÓSZB017 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.
Kötelező irodalom:
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.

HT ÓSZB018 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Ószövetségi írásmagyarázat (2024/25. I. félév) 1Sám 1–12 magyarzata				
A héber szöveg olvasása és fordítása mellett a kurzus súly helyez arra, hogy az ószövetségi történetírás jellegzetességeit is megismertesse a hallgatókkal. Igen fontos, hogy a szerzőség kérdésében a kollektív munka jelentőségét is megismerjék a hallgatók, hiszen az az újabb európai irodalom esetében inkább szokatlanak nevezhető. A szöveg folyamatos előállításának rekonstruálására redakciókritikai munkát is kell végezni, csak így adható olyan értelmezés a bibliai szövegnek, ami aztán további teológiai munkákban is felhasználható.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott kommentárok: S. Bar-Efrat (2007), W. Brueggemann (1990), A. F. Campbell (2003), W. Dietrich (2011), R. W. Klein (1983), P. K. McCarter (1980), H. J. Stoebe (1973), F. Stolz (1981), D. F. Tsumura (2007).				

HT ÓSZB019 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				

Kötelező irodalom:

A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.

HT ÓSZB020 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 5.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Ószövetségi írásmagyarázat (2024/25. I. félév)

1Sám 1–12 magyarázata

A héber szöveg olvasása és fordítása mellett a kurzus súly helyez arra, hogy az ószövetségi történetírás jellegzetességeit is megismertesse a hallgatókkal. Igen fontos, hogy a szerzőség kérdésében a kollektív munka jelentőségét is megismerjék a hallgatók, hiszen az az újabb európai irodalom esetében inkább szokatlanak nevezhető. A szöveg folyamatos előállításának rekonstruálására redakciókritikai munkát is kell végezni, csak így adható olyan értelmezés a bibliai szövegnek, ami aztán további teológiai munkákban is fölhasználható.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

Ajánlott kommentárok: S. Bar-Efrat (2007), W. Brueggemann (1990), A. F. Campbell (2003), W. Dietrich (2011), R. W. Klein (1983), P. K. McCarter (1980), H. J. Stoebe (1973), F. Stolz (1981), D. F. Tsumura (2007).

HT ÓSZB021 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 6.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának hátterén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.

HT ÓSZB136 – ÓSZÖVETSÉGI GYAKORLATI EXEGÉZIS				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere: Teszt, házi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Azon ismeretek gyakorlati alkalmazásának módjai, amelyeket korábbi tanulmányaik során sajátítottak el a hallgatók. Kívánatos, hogy ezúttal ne csupán önállóan tudjon exegetálni a jelölt, hanem azt is lássa, hogy az exegetikai eredményeket hogyan lehet felhasználni konkrét gyülekezeti helyzetekben. A tudományos módszerek használatának begyakorlása, ill. a gyülekezetben felmerülő kérdések bibliai alapon való kezelése a hosszú távú célkitűzés.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Ószövetségi textusok alapján írt/mondott prédikációk analízise, valamint önálló mintapredikációk készítése által. Különböző homiletikai modellek kipróbálása ószövetségi textusokon.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Ószövetségi textusok exegézise, ill. azok mintapredikációkon való kidolgozása Az exegézistől a prédikációig tartó folyamat dokumentálása Predikáció készítése a kijelölt szakaszok alapján				
Kötelező irodalom:				
Komentárrok, bevezetéstankok, összefoglaló bibliai teológia művek a tárgyalt ószövetségi szakaszok vonatkozásában Homiletikai szakirodalom Predikációs kötetek				
Ajánlott irodalom:				
„Hirdesd az igét”. Igehirdetők kézikönyve, Budapest, MRE Sajtóosztály, 1980. Kiss Jenő, Hármasban Isten színe előtt, Kolozsvár: Exit, 2010. Evangelische Predigtmeditationen G. Eichholz, <i>Herr, tue meine Lippen auf!</i> , I-V, Wuppertal-Barmen: E. Müller Verlag, 1946-1961 G. Voigt, <i>Der helle Morgenstern</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1961. G. Voigt, <i>Der echte Weinstock</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1969. Karasszon István, <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021 www.karasszon.hu				

HT ÚSZB036 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter Fogadóóra: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.				

Római levél 1-6. fejezetei (Róm 1-6) görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Exegézis: **Római levél 1-6. fejezetei (Róm 1-6)**

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárok felhasználásával egy-egy perikópáról rövid referátum/kiselőadás tartására van lehetőség.

Lelkész és teológus szakon: görög szószeret és olvasónapló készítése.

A szószeret ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak. Lehetőség szerint a vizsganap előtt két-három nappal digitálisan kérem megküldeni a balla.peter@kre.hu e-mail címre.

Kötelező irodalom:

Kálvin János: A rómaiakhoz írt levél magyarázata (Református Egyházi Könyvtár, Új folyam 2., Kálvin Kiadó, második kiadás: 2010),

John R. W. Stott: Pál levele a rómaiakhoz (Harmat Kiadó, 2006, 2018),

valamint az órai anyag.

Ajánlott irodalom:

Magyar nyelven:

Pecsuk Ottó: Pál és a rómaiak – A Római levél kortörténeti olvasata (Kálvin Kiadó, 2009),

John A. Witmer: A Rómaiakhoz írt levél (A Biblia ismerete – Kommentársorozat VII., KIA, 1998, 2007)

Kommentárok:

Angol nyelven:

William Barclay (revised edition: 1975 és utánnomások), C. E. B. Cranfield (ICC – két kötet, 1975), William Hendriksen (New Testament Commentary, 1981), Robert Jewett (Hermeneia, 2006), James D. G. Dunn (WBC – két kötet, 1988 és újabb kiadások), Douglas J. Moo (NICNT, 1996, átdolgozott 2. kiadás: 2018), Richard N. Longenecker (NIGTC, 2016), Frank Thielman (Zondervan, ZECNT, 2018), Thomas R. Schreiner (Baker, BECNT, 1998, átdolgozott 2. kiadás: 2018), online: Donny Ray Mathis II, a The Gospel Coalition honlapján: <https://www.thegospelcoalition.org/commentary/romans/>

Nyelvtani elemzés: John D. Harvey: Romans (EGGNT, 2017)

A Best Commentaries honlapon sok angol kommentár adatai megtalálhatók:

<https://bestcommentaries.com/romans/>

Német nyelven: Werner de Boor (Wuppertaler Studienbibel, 1975 és utánnomások), Ulrich Wilckens (EKK – három kötet, 1978-1982, javított 2. kiadás: 1987), Eckhard Schnabel (HTA – két kötet, 2016-2018), Klaus Haacker (ThHK, 2019)

HT ÚSZB037 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB002 – Újszövetségi szigorlat (görög nyelv, újszövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szószeret, valamint házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség a választott textusok megértéséhez különös tekintettel a bibliamagyarázat és az igehirdetés gyakorlatára. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom 2-13. hét: Félévente változó perikópák exegézise 14-15. hét: összefoglalás, kérdések
Évközi tanulmányi követelmények:
Az olvasott szakaszokról szószedet készítése A szószedetet a szorgalmi időszak végén kell átadni a tanárnak Zárhelyi dolgozat a magyarázott szakaszok nyelvtani jelenségeiből és szóanyagából
Kötelező irodalom:
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.
Ajánlott irodalom:
További kommentárok magyar és idegen nyelven

HT ÚSZB038 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium
Fogadóóra: Előzetes e-mail-es egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. Római levél 1-6. fejezetei (Róm 1-6) görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom 2-13. hét: Exegézis: Római levél 1-6. fejezetei (Róm 1-6) 14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárok felhasználásával egy-egy perikópáról rövid referátum/kiselőadás tartására van lehetőség. Lelkész és teológus szakon: görög szószedet és olvasónapló készítése. A szószedet ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak. Lehetőség szerint a vizsganap előtt két-három nappal digitálisan kérem megküldeni a balla.peter@kre.hu e-mail címre.				
Kötelező irodalom:				
Kálvin János: A rómaiakhoz írt levél magyarázata (Református Egyházi Könyvtár, Új folyam 2., Kálvin Kiadó, második kiadás: 2010), John R. W. Stott: Pál levele a rómaiakhoz (Harmat Kiadó, 2006, 2018), valamint az órai anyag.				
Ajánlott irodalom:				
Magyar nyelven: Pecsuk Ottó: Pál és a rómaiak – A Római levél kortörténeti olvasata (Kálvin Kiadó, 2009), John A. Witmer: A Rómaiakhoz írt levél (A Biblia ismerete – Kommentársorozat VII., KIA, 1998, 2007)				
Kommentárok: Angol nyelven:				

William Barclay (revised edition: 1975 és utánnomások), C. E. B. Cranfield (ICC – két kötet, 1975), William Hendriksen (New Testament Commentary, 1981), Robert Jewett (Hermeneia, 2006), James D. G. Dunn (WBC – két kötet, 1988 és újabb kiadások), Douglas J. Moo (NICNT, 1996, átdolgozott 2. kiadás: 2018), Richard N. Longenecker (NIGTC, 2016), Frank Thielman (Zondervan, ZECNT, 2018), Thomas R. Schreiner (Baker, BECNT, 1998, átdolgozott 2. kiadás: 2018), online: Donny Ray Mathis II, a The Gospel Coalition honlapján: <https://www.thegospelcoalition.org/commentary/romans/>

Nyelvtani elemzés: John D. Harvey: Romans (EGGNT, 2017)

A Best Commentaries honlapon sok angol kommentár adatai megtalálhatók:

<https://bestcommentaries.com/romans/>

Német nyelven: Werner de Boor (Wuppertaler Studienbibel, 1975 és utánnomások), Ulrich Wilckens (EKK – három kötet, 1978-1982, javított 2. kiadás: 1987), Eckhard Schnabel (HTA – két kötet, 2016-2018), Klaus Haacker (ThHK, 2019)

HT ÚSZB039 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB002 – Újszövetségi szigorlat (görög nyelv, újszövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szószedet, zárthelyi dolgozat, olvasónapló

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetési stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész szakon teljesítendőek, a vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.

Félévenként változó perikópák görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom ismertetése, ajánlása
2-13. hét: Exegézis
14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség.

Lelkész szakon: görög szószedet és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; az olvasónaplóhoz való szakirodalom a tárgyleírás „Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok” pontjában található).

A tanegység lezárására a szorgalmi időszak utolsó három hetében kerül sor, előre meghirdetett időpontokban. A Zh alkalmával kell az olvasónaplót és a szószedetet beadni.

Kötelező irodalom:

Kommentárok

HT ÚSZB040 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 5.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter Fogadóóra: Előzetes e-mailes	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: szóbeli vizsga

egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)				
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetési stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. Római levél 1-6. fejezetei (Róm 1-6) görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom 2-13. hét: Exegézis: Római levél 1-6. fejezetei (Róm 1-6) 14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárok felhasználásával egy-egy perikópáról rövid referátum/kiselőadás tartására van lehetőség. Lelkész és teológus szakon: görög szöszedet és olvasónapló készítése. A szöszedet ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak. Lehetőség szerint a vizsganap előtt két-három nappal digitálisan kérem megküldeni a balla.peter@kre.hu e-mail címre.				
Kötelező irodalom:				
Kálvin János: A rómaiakhoz írt levél magyarázata (Református Egyházi Könyvtár, Új folyam 2., Kálvin Kiadó, második kiadás: 2010), John R. W. Stott: Pál levele a rómaiakhoz (Harmat Kiadó, 2006, 2018), valamint az órai anyag.				
Ajánlott irodalom:				
Magyar nyelven: Pecsuk Ottó: Pál és a rómaiak – A Római levél kortörténeti olvasata (Kálvin Kiadó, 2009), John A. Witmer: A Rómaiakhoz írt levél (A Biblia ismerete – Kommentársorozat VII., KIA, 1998, 2007) Kommentárok: Angol nyelven: William Barclay (revised edition: 1975 és utánnomások), C. E. B. Cranfield (ICC – két kötet, 1975), William Hendriksen (New Testament Commentary, 1981), Robert Jewett (Hermeneia, 2006), James D. G. Dunn (WBC – két kötet, 1988 és újabb kiadások), Douglas J. Moo (NICNT, 1996, átdolgozott 2. kiadás: 2018), Richard N. Longenecker (NIGTC, 2016), Frank Thielman (Zondervan, ZECNT, 2018), Thomas R. Schreiner (Baker, BECNT, 1998, átdolgozott 2. kiadás: 2018), online: Donny Ray Mathis II, a The Gospel Coalition honlapján: https://www.thegospelcoalition.org/commentary/romans/ Nyelvtani elemzés: John D. Harvey: Romans (EGGNT, 2017) A Best Commentaries honlapon sok angol kommentár adatai megtalálhatók: https://bestcommentaries.com/romans/ Német nyelven: Werner de Boor (Wuppertaler Studienbibel, 1975 és utánnomások), Ulrich Wilckens (EKK – három kötet, 1978-1982, javított 2. kiadás: 1987), Eckhard Schnabel (HTA – két kötet, 2016-2018), Klaus Haacker (ThHK, 2019)				

HT ÚSZB041 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 6.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB002 – Újszövetségi szigorlat (görög nyelv, újszövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

				Szószedet, zárthelyi dolgozat, olvasónapló
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész szakon teljesítendőek, a vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. Félévenként változó perikópák görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom ismertetése, ajánlása 2-13. hét: Exegézis 14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség. Lelkész szakon: görög szószedet és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; az olvasónaplóhoz való szakirodalom a tárgyleírás „Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok” pontjában található). <i>A tanegység lezárására a szorgalmi időszak utolsó három hetében kerül sor, előre meghirdetett időpontokban. A Zh alkalmával kell az olvasónaplót és a szószedetet beadni.</i>				
Kötelező irodalom:				
Kommentárok				
HT ÚSZB137 - ÚJSZÖVETSÉGI GYAKORLATI EXEGÉZIS				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pap Ferenc	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere: Teszt, házi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A lelkész szakirányon tanuló hallgatók tanulmányaik végén elméleti ismereteik és megszerzett gyakorlati tapasztalataik figyelembevételével a lekipásztori szolgálat nélkülözhetetlen munkafolyamatát gyakorolják be, hogy hogyan jut el az ígértető az exegézistől a prédikációig. A félév során szereplő válogatott újszövetségi szövegek különféle hermeneutikai problémái és az ígértetés buktatói nyomatékosan kerülnek elő.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Különféle válogatott újszövetségi szakaszok, szövegtípusok exegézise, értelmezése, a kérüigma megkeresése, átfordítása és prédikációba öntése, majd ezek után a prédikáció és a textus viszonyának vizsgálata.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Szószedet készítése Az újszövetségi perikópák bevezetéstani, kortörténeti, teológiai kérdéseinek, problémáinak kutatása a rendelkezésre álló szakirodalom alapján Az exegézistől a prédikációig tartó folyamat dokumentálása Prédikáció készítése a kijelölt szakaszok alapján				
Kötelező irodalom:				
Kommentárok, bevezetéstankönyvek, összefoglaló bibliai teológia művek a tárgyalt újszövetségi szakaszok vonatkozásában Homiletikai szakirodalom Prédikációs kötetek				
Ajánlott irodalom:				
„Hirdesd az igét”. Igéirdetők kézikönyve, Budapest, MRE Sajtóosztály, 1980.				

HT BTHB056 – BIBLIAI TEOLÓGIA 1. (ÓSZ.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB050 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja egyrészt az, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, másrészt az, hogy átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről; harmadrészt pedig egy-egy teológiai téma részletes bemutatása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés 2. A zsoltárok teológiája 3. Az óizraeli jogi szövegek teológiai vonatkozásai (Szentenciák. Gyűjtemények: Szövetség könyve, Szentség törvénye, Deuteronomium; Tízparancsolat) 4. Történetírás 5. Prófétaóság 6. Bölcsességirodalom 7. Deuteronomium 8. Deuteronomiumi Történeti Mű 9. Deutero-Ézsaiás 10. Papi Irat 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
Karasszon I.: <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE – L'Harmattan, 2021, 11-170. o.				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> R. Albertz: <i>Religionsgeschichte Israels in alttestamentlichen Zeit I-II.</i>, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 1992. ♣ R. Albertz: <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament</i>, Louisville: Westminster John Knox Press, 1994. ♣ J. Barr: <i>The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective</i>, Minneapolis: Fortress, 1999. ♣ W. Bruegemann: <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy</i>, Minneapolis: Fortress, 1997. ♣ B. S. Childs: <i>Old Testament Theology in a Canonical Context</i>, Philadelphia: Fortress, 1985. ♣ B. S. Childs: <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments</i>, Minneapolis: Fortress, 1992. ♣ W. Eichrodt: <i>Theologie des Alten Testaments I-III</i>, Stuttgart: Ehrenfried Klotz Verlag, 1933-39. ♣ E. S. Gerstenberger: <i>Theologien des Alten Testaments</i>. Stuttgart: Kohlhammer, 2005. ♣ H. Gese: <i>Zur biblischen Theologie</i>, München: Kaiser, 1977. ♣ J. Jeremias: <i>Theologie des Alten Testaments</i>, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 2015. ♣ G. von Rad: <i>Az Ószövetség teológiája I-II.</i>, Budapest: Osiris, 2000, 2001. ♣ W. H. Schmidt: <i>Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte</i>⁶, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1987. ♣ Tóth K.: <i>Ószövetségi biblikai teológia</i> (jegyzet). Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Ószövetségi tanszéke, 1994. 				

- ♣ C. Westermann: *Az Ószövetség teológiájának vázlata*, Budapest, 1993.
- ♣ H-W. Wolff: *Az Ószövetség antropológiája*, Pápa-Budapest: PRТА-Harmat, 2001.
- ♣ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHB057 – BIBLIAI TEOLÓGIA 2. (ÓSZ.)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB056 – Bibliai teológia 1. (Ósz.)	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A BTHB056 (Bibliai Teológia 1 – Ószövetség) során megalapozott tudásanyag további tágítása. A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése. Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggésrendszerének megismerése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az Ószövetség meghatározó témái (Szövetség; Sion és templom; Kultusz és teológia; Teremtés és megváltás; Isten országa, Isten igéje; Király és Messiás, stb.)
2. Előremutató témák az Ószövetségben (Úr napja; Üdvösség a népeknek; Apokaliptika és eszkatológia; Feltámadás)
3. Az ószövetségi hit fájdalmas kérdései: Jób, Qóhelet, Eszter
4. Teológia az intertestamentális irodalomban
5. Az Ó- és Újszövetség kapcsolata
6. A Ószövetségi teológia diszciplinájának története

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Karasszon I. (2021): *Az Ószövetség teológiai üzenete*, Budapest: KRE – L'Harmattan, 171-271. o.

Ajánlott irodalom:

- R. Albertz: *Religionsgeschichte Israels in alttestamentlichen Zeit I-II.*, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 1992.
- ♣ R. Albertz: *A History of Israelite Religion in the Old Testament*, Louisville: Westminster John Knox Press, 1994.
 - ♣ J. Barr: *The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective*, Minneapolis: Fortress, 1999.
 - ♣ W. Brueggemann: *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy*, Minneapolis: Fortress, 1997.
 - ♣ B. S. Childs: *Old Testament Theology in a Canonical Context*, Philadelphia: Fortress, 1985.
 - ♣ B. S. Childs: *Biblical Theology of the Old and New Testaments*, Minneapolis: Fortress, 1992.
 - ♣ W. Eichrodt: *Theologie des Alten Testaments I-III*, Stuttgart: Ehrenfried Klotz Verlag, 1933-39.
 - ♣ E. S. Gerstenberger: *Theologien des Alten Testaments*. Stuttgart: Kohlhammer, 2005.
 - ♣ H. Gese: *Zur biblischen Theologie*, München: Kaiser, 1977.
 - ♣ J. Jeremias: *Theologie des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 2015.
 - ♣ G. von Rad: *Az Ószövetség teológiája I-II.*, Budapest: Osiris, 2000, 2001.
 - ♣ W. H. Schmidt: *Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte*⁶, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1987.
 - ♣ Tóth K.: *Ószövetségi biblikai teológia* (jegyzet). Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Ószövetségi tanszéke, 1994.

- ♣ C. Westermann: *Az Ószövetség teológiájának vázlata*, Budapest, 1993.
- ♣ H-W. Wolff: *Az Ószövetség antropológiája*, Pápa-Budapest: PRТА-Harmat, 2001.
- ♣ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHB058 – BIBLIAI TEOLÓGIA 3. (ÚSZ.)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB035 – Újszövetségi bevezetés 2.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ősgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Jézus Krisztus személye, a történeti Jézus kérdése
2. A szinoptikus hagyományanyag, az egyes könyvek jellegzetességei
3. A bibliai teológia története és mai kérdései
4. Keresztelő János
5. Jézus Krisztus igehirdetése
6. Jézus Krisztus etikája
7. Jézus Krisztus tettei
8. Jézus Krisztus méltóságjelzői
9. Jézus Krisztus passiója és a feltámadás
10. Az ősgyülekezet és Jakab teológiája
11. Az apostoli zsinat
12. Összefoglalás, lezárás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: minden „tételhez” rövid (2000 karakter) írott reflexiók készítése egy, a megadott ajánlott szakirodalomból választott vagy az oktatóval egyeztetett bibliai teológiai szakkönyvet követve.

Kötelező irodalom:

- Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
 R. Bultmann, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.
 Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlata*. Budapest: KRE, 2004.
 L. Goppelt, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest, 1992.
 E. Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004

Ajánlott irodalom:

- Biblikus teológiai szótár*. Szent István Társulat, 2009.
 B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. London: SCM, 1992.
 Uő., *The New Testament as Canon*. Philadelphia: Fortress, 1984.
 J. Gnllka, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: SZIT, 2007.
 Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzól szólok*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.
 S. B. Marrow, „Biblical Theology” in *New Catholic Encyclopedia*, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o.
 H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in *Anchor’s Bible Dictionary*, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o.
 K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in *Interpreter’s Dictionary of the Bible*, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o.
 P. Stuhlmacher, *Biblische Theologie des NTs*. Göttingen, 1992/1999.

Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

HT BTHB059 – BIBLIAI TEOLÓGIA 4. (ÚSZ.)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB058 – Bibliai teológia 3. (Úsz.)	
Tantárgy előadója: Dr. habil Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait is. A második félév tárgya a páli és a jánosi irodalom, valamint az egyetemes levelek teológiája.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Pál apostol személye, a Pál-kutatás egykori és mai kulcskérdései
2. Pál krisztológiája (krisztológiai metaforák)
3. Teológiai középpont 1. A hit általi megigazulás kérdése
4. Teológiai középpont 2. Koinónia Krisztussal
5. Páli keresztség- és úrvacsora-tan, Lélek és karizmák
6. Pál etikája és antropológiai fogalmai
7. A késői Páli levelek teológiája
8. János teológiája 1. Krisztológia: Jézus Krisztus küldetése, koinónia
9. János teológiája 2. Paraklétosz – eszkhatólógia
10. A Jánosi levelek és a Jelenések könyvének teológiája
11. A Zsidókhoz írt levél és a katolikus levelek teológiája

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: Stuhlmacher *Az Újszövetség bibliai teológiája* (221-) és J. Gnilka, *Az Újszövetség teológiája* c. könyvének releváns fejezeteihez (204-289; 330-351; 356-) írott rövid (összesen 10.000 karakter) reflexiók készítése. A reflexiók végső leadási határideje a szorgalmi időszak utolsó napja 23:59. A kollokvium anyaga Herczeg Pál jegyzetének 128-328. oldala, valamint az órákon elhangzottak és a handoutok.

Kötelező irodalom:

Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Kálvin Kiadó, 1998.
J. Gnilka, *Az Újszövetség teológiája*. Szent István Társulat, 2007.
Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlatja*. KRE, 2004.
Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Kálvin Kiadó, 2004.
P. Stuhlmacher, *Az Újszövetség bibliai teológiája*. Kálvin Kiadó, 2017.
Kiadott órai jegyzetek, handoutok

Ajánlott irodalom:

Biblikus teológiai szótár. Budapest: Szent István Társulat, 2009
R. Bultmann, *Az Újszövetség teológiája*. Osiris Kiadó, 1998.
B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. SCM, 1992.
Cserháti Sándor, *Az Újszövetség teológiája*. Luther Kiadó, 2012.
Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzól szók*. Kálvin Kiadó, 2006.
J. Jeremias, *Neutestamentliche Theologie*. Gütersloh, 1971.
W. G. Kümmel, *Die Theologie des NTs*. Göttingen, 1980.
L. Morris, *Az Újszövetség teológiája*. KIA, 2001.
W. Schmithals, *Theologiegeschichte des Urchristentums*. Kohlhammer, 1994.
Udo Schnelle, *Theologie des Neuen Testaments. V & R (UTB)*, 2007.
Strecker, *Theologie des NTs*. W. de Gruyter, 1996.
Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

HT BTHB138 – IZRAEL VALLÁSTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus során a hallgatók megismerkednek az ókori Izrael vallásával, annak bibliai és Biblián kívüli szöveges forrásaival és tárgyi emlékeivel. Az összehasonlító és elemző bemutatás révén teljes komplexitásába és történeti változásaiiba nyerhetnek betekintést. Az izraeli vallás elemeinek és gyakorlatának bemutatásával a bibliai szöveg jobb megértésére juthatnak el a hallgatók.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Történeti korszakok és vallástörténeti változások
2. A jahvizmus előzményei: Szíro-palesztinai vallások
3. A jahvizmus „születése”: monolatria-henoteizmus-monoteizmus
4. „Klasszikus” jahvizmus a királyság idején: Izrael és Júda vallásai
5. Fogság utáni vallásosság Jehud és Samerin provinciákban
6. Hellenisztikus-római kori izraeli vallásosság
7. Áldozatok
8. Ünnepek
9. Templomok
10. Papság

Kötelező irodalom:

Karasszon István: *Az óizraeli vallás*, Budapest 1994.

Xeravits Géza: *Tanulmányok az ókori Izraeli kultuszáról* (Simeon könyvek 2.) Pápa-Budapest 2004.

Ajánlott irodalom:

Mircea Eliade: *Vallási hiedelmek és eszmék története I.* Budapest 1996.

Ziony Zevit: *Religions of Ancient Israel: A Synthesis of Parallactic Approaches*, London 2001

Patrick D. Miller: *Religion of Ancient Israel*, Louisville Kent. 2000.

Rainer Albertz: *Religionsgeschichte Israels in altestamentlichen Zeit I-II.* Göttingen 1992.

HT BTHB130 – ÖSSZEHASONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus elvégzése után a hallgatóknak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésében, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel, kiadott szakirodalom feldolgozása, illetve a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése.

Kötelező irodalom:

A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617o.,617-641 o., 641-648-ig.

M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o.

H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók)

M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997.

Ajánlott irodalom:

Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965.

Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993.

Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.

Rendszeres sáv

HT DOER010 – HITVALLÁSISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Hit és hitvallás. HK 21-24 2. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II 3. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5 4. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX 5. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI 6. A Szentháromság Isten HK 25, HH III 7. A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI 8. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI 9. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34 10. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i> . Budapest, 1995 A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás. Budapest, 1981				
Ajánlott irodalom:				
John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i> . London, 1972 Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999 Philip Melancton: <i>Loci communes 1521</i> . Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 Luther Márton <i>négy hitvallása</i> . Budapest, 1983. Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i> . Budapest, 1999 Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i> . Pápa, 1907 Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i> . Rövidített formában. Budapest, 1986 Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i> . Szentendre, 1997. <i>Belga Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1998. <i>Skót Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Westminsteri Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Ír Hitvallás</i> , Kolozsvár, 1999. <i>La Rochelle-i Hitvallás</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Doedrechtli Kánonok</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i> . Wuppertal, 1997 <i>Reformierte Zeugnis huete</i> . Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.				

HT DOER011 - HITVALLÁSISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER010 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek az alapvető tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A Szentlélek és az egyház. HK 53-55. HH XVII-XVIII 2. Isten kegyelmi kiválasztása és a megigazulás, megszentelődés. HK 60-62.64. HH X.XV-XVI 3. A Sákramentumok: a szent keresztség. HK 65-66.68.69.71-72.74. HH XIX.XX 4. Az úri szent vacsora. HK 75-78.81. HH XXI. 5. A kulcsok hatalma HK 83-85. 6. A bűnbánat és megtérés HK 88-91. 7. Isten törvénye. HK 92-93. HH XII. 8. A Tízparancsolat: Az első kőtábla parancsolatai HK 94.96.99.101.103 9. A második kőtábla parancsolatai HK 104-105.108.110.112-114. 10. Az imádkozásról HK 116. HH XXIII.-XXVII. 11. A hitvallások különleges összefüggései 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók.				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i> . Budapest, 1995 A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás. Budapest, 1981				
Ajánlott irodalom:				
John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i> . London, 1972 Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999 Philip Melancton: <i>Loci communes 1521</i> . Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 Luther Márton <i>négy hitvallása</i> . Budapest, 1983. Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i> . Budapest, 1999 Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i> . Pápa, 1907 Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i> . Rövidített formában. Budapest, 1986 Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i> . Szentendre, 1997. <i>Belga Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1998. <i>Skót Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Westminsteri Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Ír Hitvallás</i> , Kolozsvár, 1999. <i>La Rochelle-i Hitvallás</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Dordrecht Kánonok</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i> . Wuppertal, 1997 <i>Reformierte Zeugnis huete</i> . Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.				

HT DOER012 - TEOLÓGIAI ENCIKLOPÉDIA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A teológiai diszciplínák és segédtudományaik rendszerének ismerete, teológia történet rövid áttekintése. A tantárgy további célja a hallgatók tudományos munkára való felkészítése, az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek, jártasságok elsajátítása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Témakörök: 1.1. A teológia tudománya, feladata. A teológiai iskolák történeti áttekintése (A Budapesti Ref. Teológia és a KRE HTK rövid története) 1.2. A teológia szaktárgyainak bemutatása: a bibliai tudományok 1.3. A rendszeres teológia tárgyai 1.4. Az egyháztörténet és segédtudományai 1.5. A gyakorlati teológia és szaktárgyai 2.1. A teológiatörténet vázlatosan: a keresztyén ókor és a patrisztikus irodalom 2.2 Teológia a Középkorban 2.3. Reformáció, a protestáns ortodoxia és a pietizmus 2.4. Teológia a Felvilágosodás kora óta 3.1. A teológia és az egyházi szolgálatok személyi feltételei (Vocatio interna és externa)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Egy választott témában gépelt formában könyv- és cikkjegyzéket kell benyújtani A félév során el kell sajátítani a tudományos munkához szükséges alapismereteket is (pl. könyvtárhasználat, szakértekezés elkészítésének módja)				
Kötelező irodalom:				
Az előadásokon túl A. McGrath, <i>Bevezetés a keresztény teológiába</i> , Bp. Osiris 1995. 27-126.o.				
Ajánlott irodalom:				
Karner Károly, <i>Bevezetés a teológiába</i> , Bp. 1954. Dr. Kocsis Elemér, <i>Bevezetés a teológiába</i> , Debrecen 1979 (ill. a későbbi kiadások) S.C. Guthrie, Jr., <i>Christian Doctrine</i> , Atlanta 1968.p.11-49 Karl Barth, <i>Einführung in die evangelische Theologie</i> , Zürich 1962 – Berlin				

HT DOER013 - DOGMATIKA PROLEGOMENA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER010 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja a rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel, a református dogmatika alapelveivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Témaismertetés: 1. A dogma, hitvallás, herezis fogalma, szerepe. TKSZ: 195-218, 119-123,126-137. BKD: 20-24, McGB: 144-147 2. A dogmatika fogalma és feladata. TKSZ 219-222, 110-115,137-155. BKD: 9-14 3. Tudományos eszközök és módszerek a dogmatikában. TKSZ 222-241, 115-118. McGB: 135-142				

4. A dogmatika helye a teológiai tudományok között. TKSZ 242-250. McGB: 176-181.
5. Zh. a felsorolt anyagból, valamint a terminológia 6.6 anyagával bezárólag (292-302 o.).
6. Isten kijelentése. TKSZ 251-268, 156-169. McGB: 394-405.
7. Az Ige hármaskör alakja és a Sola Scriptura elv. TKSZ 269-287, 70-94, 166-172, 174-179. McGB:148-170.
8. Az Írás magyarázása és a hirdetett Ige. TKSZ 288-291, 95-109, 173-174, 179-181, McGB: 170-174, 181-183.
9. A kijelentésre válaszoló hit. BKD: 14-29.
10. Második Zh. (6-9), valamint a terminológia 6.7-6.10 (302-310 o.)
Évközi tanulmányi követelmények:
2 zárthelyi dolgozat
Kötelező irodalom:
Török-Kocsis-Szűcs, <i>Dogmatikai prolegomena</i> , Budapest, 2000 (TKSZ)
Bart Károly, <i>Kis dogmatika</i> , Budapest, é.n. (Ford: Pilder Mária) (BKD)
Alister McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> , Budapest, 1995 (McGB)

HT DOER014 - DOGMATÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER013 – Dogmatika prolegomena	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A keresztyén gondolkodás történeti forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionitizmus, doketizmus)				
2. Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.				
3. A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.				
4. Az apológéták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)				
5. Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész				
6. Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanasziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat				
7. Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok				
8. Kappadókiai atyák és a keleti trinitástan				
9. Augustinus				
10. Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia				
11. A korai skolasztika, Canterbury Anselmus				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról				
Kötelező irodalom:				
Jonathan Hill: <i>A keresztyén gondolkodás története</i> Atheneum, Budapest, 2000.				
Tony Lane, <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i> , Harmat-Kálvin, 2000.				
A. McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> , Osiris, Budapest				
Vanyó László (szerk.) <i>Ókeresztyén írók</i> sorozat kijelölt szövegei				
Kálvin János, <i>Tanítás a keresztyén vallásra</i> , MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés				
Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet				
Ajánlott irodalom:				
A. von Harnack, <i>Dogmatörténet</i> , Szentendre				
Bengt Haeglund, <i>Geschichte der Theologie</i> , Berlin, E.V.				
Louis Berkhof, <i>The History of Christian Doctrines</i> , Grand Rapids, Mich. 1988.				
Bernhard Lohse, <i>A Short History of Christian Doctrine</i> , Fortress, Philadelphia, 1985.				

Órigenész, *Kelszosz ellen*, Kairosz, Budapest, 2008.
 Szent Ágoston, *Vallomásai*
 Szent Ágoston, *Isten városáról I-IV*.

HT DOER020 - DOGMATÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER014 – Dogmatörténet1.	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A humanizmus jelentősége, teológiája és antropológiája, elő-reformáció
2. A reformáció teológiája I. (Luther)
3. A reformáció teológiája II. (Melanchton, Zwingli)
4. A reformáció teológiája III. (Kálvin I.)
5. A reformáció teológiája IV. (Kálvin II.)
6. A protestáns ortodoxia
7. *I. Zárthelyi dolgozat a fenti (1-6.) anyagból*
8. A felvilágosodás és a XVIII. század teológiája
9. A XIX. századi liberális teológia I. (Schleiermacher)
10. A XIX. századi liberális teológia II. (Ritschl)
11. A XX. század teológiája I. (neo-ortodoxia és belső vitái: Barth, Brunner)
12. A XX. század teológiája II. (Bonhoeffer, Tillich, Moltmann)
13. *II. Zárthelyi dolgozat a fenti (8-12.) anyagból*

Évközi tanulmányi követelmények:

2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról

Kötelező irodalom:

T. Lane: *A keresztyén gondolkodás rövid története*. Budapest, 2001
 A. E. McGrath: *Bevezetés a keresztyén teológiába*. Budapest, 1995
 J. Hill: *A keresztyén gondolkodás története*. Budapest, 2000
 Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere I-II*. Pápa, 1909-1910

Ajánlott irodalom:

M.E. Osterhaven: *Az egyház hite. Történeti fejlődés ref. szempontból*. Budapest, 1995
 Bernhard Lohse: *A Short History of Christian Doctrine*. Philadelphia, 1985
 Karlmann Beyschlag: *Grundriss der Dogmengeschichte I-III*. Darmstadt, 1982
Handbuch der Dogmen- und Theologiegeschichte I-III. Göttingen, 1999
 Wilhelm Niesel: *Kálvin teológiája*. Budapest, 1998
 Friedrich Wilhelm Kantzenbach: *Teológiai irányzatok*. Budapest, 1996
 Heinz Zahrnt: *Az Isten-kérdés. Protestáns teológia a XX. században*. Budapest, 1997
 Gerhard Ebeling: *Luther. Bevezetés a reformátor gondolkodásába*. Budapest, 1997
 Eugenio Garin: *Reneszánsz és műveltség*. Budapest, 1988

HT DOER016 - DOGMATIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER020 – Dogmatörténet 2. HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika 2. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák 3. A teremtő és gondviselő Isten 4. A láthatatlan világ és az ember 5. Jézus Krisztus személye 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				
Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n. Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995. Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994. Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába. Budapest, 1995. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985. Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.				
Ajánlott irodalom:				
M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995. Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969. Paul Tillich: Rendszerezés teológia. Budapest, 1996. Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.				

HT DOER017 - DOGMATIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER016 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Szótériológia. Krisztus váltságműve értünk. 2. Az engedelmesség, szenvedés kereszttel 3. A pokolra szállás, a feltámasztás, a mennybemenetel 4. Az ordo salutis, predestináció, vocatio, megigazulás és megszentelődés 5. Megtérés, újjászületés 6. A Szentlélek személye és munkája 				

7. Az egyház, krisztológiai alapja, látható és láthatatlan egyház, ismertető jegyei, szervezete és kormányzása
8. A kulcsok hatalma, a tan-és egyházfegyelem
9. Az egyház szolgálói, a kálvini négyes rend
10. A sakramentumok: keresztség és úrvacsoratanok
11. Eszkhatológia
Évközi tanulmányi követelmények:
Referátum
Kötelező irodalom:
Barth Károly: Kis dogmatika, Budapest, é.n. Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás, Budapest, 1995. Sebestyén Jenő: Református dogmatika, Gödöllő, 1994. Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába, Budapest, 1995. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985. Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret, Budapest, 1995.
Ajánlott irodalom:
Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996. Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Berlin, 1962. John Macquarrie: Principles of Christian Theology. New York, 1977. Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994. Gerhard Ebeling: Dogmatik des christlichen Glaubens. II-III. Berlin, 1966. Szathmáry-Török-Kocsis: Eszkhatológia. Budapest, 2001. Oscar Cullmann: Az Újszövetség krisztológiája. Budapest, 1990. Louis Berkhof: Keresztyén dogmatika. H. és é.n.

HT DOER018 - ETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER017 – Dogmatika 2.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentrár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásaival ismerkedik meg a hallgató.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Ethosz és etika 2. Kicsoda az ember? Teológiai antropológia 3. Evangélium és törvény 4. Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat 5. Rendek, mandátumok és intézmények 6. I. zárthelyi dolgozat 7. A keresztyén ókor etikái 8. A skolasztika etikája 9. A reformáció etikája 10. A liberális teológiai etika 11. A 20. századi protestáns etika 12. II. zárthelyi dolgozat				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok megírása				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 Török István: Etika. Kolozsvár, 1997				

Sebestyén Jenő: Református etika. Budapest, Gödöllő, 1993
Szathmáry Sándor: Theológiai Antropológia dióhéjban. Budapest, 1990
Barth Károly: Evangélium és törvény. Budapest, 1997
Ajánlott irodalom:
Anzenbacher, Arno: Einführung in die Ethik. Düsseldorf, 1992
Anzenbacher, Arno: Keresztény társadalometika. Budapest, 2001
Bonhoeffer, Dietrich: Etika. Szentendre, 1999
Frey, Christofer: Die Ethik des Protestantismus von der Reformation bis zur Gegenwart. Gütersloh, 1989
Nyíri Tamás: Alapvető etika. Budapest, 1994
Pinckaers, Servias: A keresztény erkölcszociológia forrásai. Budapest, 2001
Weber, Helmut: Általános erkölcszociológia. Budapest, 2001
Weber, Helmut: Speciális erkölcszociológia. Budapest, 2001

HT DOER019 - ETIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER018 – Etika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentrár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztény válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztény üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat) 2. A beszéd etikája (III. parancsolat) 3. Ünnepek és munka (IV. parancsolat) 4. A tisztelet etikája (V. parancsolat) 5. Az élet tisztelete (VI. parancsolat) 6. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat) 7. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat) 8. Hazugság, vád, árulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat) 9. A bűnös vágy (X. parancsolat) 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Házi dolgozat Zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993				
Török István: Etika. Kolozsvár, 1997				
Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982				
Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994				
Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993				
Ajánlott irodalom:				
A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.				

HT DOER110 - ÖKUMENIKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Megismerkedni az ökumenikus mozgalom történeti összefüggéseivel, kihívásaival, a felekezeti dialógusok teológiai értelmezésével dogmatikai és felekezettudományi szempontból; betekintést nyerni az MRE ökumenikus kapcsolataiba, munkájába.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés az ökumenikus mozgalomba 2. Jézus Krisztus és az Egyház kezdete; történeti egyház-megoszlás. 3. Az első lépések az új viszonyok irányába. Korai egyházi egységmozgalmak. 4. Az Egyházak Világtanácsa alapítása és fejlődése. 5. A római katolikus és ortodox egyház belépése és hozzájárulása. 6. Teológiai dialógus a kiengesztelődés érdekében. 7. Protestáns egységtörekvés. Leuenbergi Konkordia 8. A keresztség, az úrvacsorai közösség és a közös szolgálat kérdése a Limai Dokumentum alapján. 9. A protestáns- római katolikus, valamint a protestáns-ortodox párbeszéd teológiai alapvetései és kérdései 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az ajánlott irodalom folyamatos és közös feldolgozása Házi dolgozat				
Ajánlott irodalom:				
<p>Ch. Link, U. Luz, L. Vischer: „... kitartóan résztvettek... a közösségben...”. Bp. 2004.</p> <p>Bajusz Ferenc: Az Egyházak Világtanácsa. Bp.</p> <p>Bajusz Ferenc: Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái I-II. Bp. 1985.</p> <p>W. Niesel: Az Evangélium és az Egyházak. Kolozsvár, 1979.</p> <p>Th. Wieser (szerk.): A Dialogue in the Transit Lounge of the Ecumenical Movement. Genf, 1986.</p> <p>Th. Torrance (szerk.): The Incarnation: Ecumenical Studies in the Nicene-Constantinopolitan Creed. Edinburgh, 1981.</p> <p>Hafenscher Károly (szerk.) 50 éves az Ökumenikus Tanács Magyarországon. Bp., 1993.</p> <p>Th. E. Fitzgerald: The Ecumenical Movement: An Introductory History. Westport, 2004.</p> <p>E. Fahlbusch: A protestantizmus feladatai a II. Vatikáni Zsinat után. In: Theol. Szemle. 1967, 263-265.</p> <p>Bucsay Mihály: A keresztyén egység ügye a magyar ökumené történetében.</p> <p>W. Dantine: A Leuenbergi Konkordia értelme és szerepe. In: Theol. Szemle. 1973, 91-95.</p> <p>Berki Feriz-Pásztor János: Az úrvacsora kérdése a katolikus-protestáns párbeszédben. In: Theol. Szemle. 1977, 226-232.</p> <p>M.v. Elderen: Az EVT és a Római Katolikus Egyház. In: Theol. Szemle. 1987, 162-167.</p> <p>Boross Géza: Keresztség, úrvacsora, lelkesítő szolgálat. In: Theol. Szemle. 1986, 193-211.</p> <p>Pásztor János: Megbékélés az Egyházban és az Egyházak között. In: Theol. Szemle. 1996, 134-130.</p> <p>M. Mackay: Ökumenikus perspektívák ma. In: Theol. Szemle. 1996, 140-148.</p> <p>Reuss András: Reformátori hittel a pluralista társadalomban. In: Theol. Szemle. 1996, 42-49.</p> <p>Berki Feriz: Orthodoxy és az Egyházak Világtanácsa. In: Theol. Szemle. 1998, 332-336.</p> <p>Pásztor János: Az istentisztelet értelmezése az ökumenikus mozgalomban és az egyház önértelmezésében. In: Theol. Szemle. 1998, 277-282.</p> <p>Pásztor János: Ökumené és globalizáció. In: Theol. Szemle. 2001, 92-96.</p> <p>Pásztor János: Az ökumenikus Chartáról. In: Theol. Szemle. 2002, 227-234.</p> <p>K. Reise: Az ökumenikus mozgalom problémái és feladatai a 21. században. In: Theol. Szemle. 2009, 233-238.</p>				

HT DOER159 – FELEKEZETISMERET - SZIMBOLIKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal a református egyházon kívül a különböző keresztyén felekezetek sajátosságait: kialakulásuknak történetét, a magyar történelemben betöltött szerepüket és helyüket, teológiai alaptanításukat, ünnepeiket és istentiszteletüket, liturgiájukat, szervezeti felépítésüket, jellegzetes egyházművészetüket, amennyiben van, szerzetesrendjeiket, illetve szolgálatuknak legjellemzőbb területeit.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A félév során a tárgyalt különböző felekezetek sajátosságuk szerinti részletezettséggel:				
1. Monofizita egyházak				
2. Keleti ortodox egyházak				
3. A Római Katolikus Egyház				
4. Unitárius Egyház				
5. Magyarországi kiségyházak (baptisták, methodisták, pünkösdisták, Hetednap Adventista Egyház)				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel. Az előadáson elhangzottak és a megadott irodalom alapján történő számonkérés a félév befejeztével				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Valamennyi alkalommal a megfelelő témában az előadó irodalommal látja el a hallgatókat.				

HT FILR030 – BEVEZETÉS A FILOZÓFIÁBA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 15	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy proedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb koraszakaival.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az órákon való aktív részvétel Részvétel a forrásirodalom feldolgozásában				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<i>Kötelező:</i> Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o. Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993.				
<i>Kötelező forrásirodalom:</i> A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre: 21-24.old. Hérakleitosz B1 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b. 78-82.old. Arisztotelész, Politika III, 1,6,7. fejezet.				

119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11;8,19. 9-22.
 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet.
 152-159.old. Th. Hobbes, Leviatán, (részletek)
 231-237.old. J.J. Rousseau, A társadalmi szerződésről (részlet)
 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai (részlet).
 294-297.old. K. Marx, Tézisek Feuerbachról.
 301-304.H. Bergson, Bevezetés a metafizikába (részlet)
 325-332. K. Jaspers, Bevezetés a filozófiába (részlet)

Ajánlott irodalom:

A hallgatói érdeklődésnek megfelelően az órán kerül kiadásra.

HT FILR031 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Írásbeli beugró (szövegfelismerés) + szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja bevezetésszerűen megismertetni a hallgatókat késő ókori és középkori filozófia legfontosabb irányzataival, fogalmaival, előkészíteni a modern filozófia, valamint az egyes filozófiai részterületekkel (pl. vallásfilozófia, metafizika, logika) foglalkozó kurzusokat.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Platón
2. Arisztotelész
3. Sztoa
4. Újplatonizmus-Augustinus
5. Anselmus
6. Abaelardus
7. Aquinói Tamás
8. Descartes

Kötelező irodalom:

Platón, *Állam*, V. könyv 474d – 480a; VII. könyv 505a-519c, in: *Platón összes művei*, Budapest, Európa, 1984. II. 367-384.o.; 436-464.o.
 Platón, „Timaios”, 27 c - 47 e, *Platón összes művei*, Bp. Európa, 1984. III. kötet 324-348. Arisztotelész, *Nikomakhoszi Etika* Bp. 1987.; 1.-2.k. (5-53.o.)
 Arisztotelész: „A lélekről”, II. könyv, in: *Arisztotelész, Lélekképzési írások* (ford. Steiger K.) Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 35-64.
 Cicero: *Az istenek természetéről*, Budapest, Helikon, 1985. 57-95. (II. könyv, 1./1-34/88.)
 Epiktétosz: „A szabadságról”, in: *Sztoikus etikai antológia* (szerk. Steiger K.) Bp. 1983. 73-103.
 Plótinosz, "A három eredendő valóságról". In: Plótinosz, *Az egyről, a szellemről és a lélekről*, Bp. 1986. 223-240 (= in: *Bevezetés a filozófiába. Szöveggyűjtemény/szerk. Steiger Kornél*)
 Szent Ágoston, *Vallomások* (ford. Városi István), Budapest, Gondolat, 1982., 10-11. könyv
 Anselmus: „Proslogion”, in: *Canterbury-i Szent Anzelm, Filozófiai és teológiai művek*. Budapest, Osiris, 2001. 165-204.
 Abaelardus, *Etika* /ford. Turgonyi Zoltán/ MTA Filozófiai Intézet, (Religio könyvek), Budapest 1989
 Aquinói Tamás, *A teológia foglalatata*. I. rész, 1-3. kérdés; 12. kérdés, in: Aquinói Tamás, *Summa theologiae – A teológia foglalatata* (ford. Tudós-Takács J.), Budapest, Telosz Kiadó, 1994..
 Aquinói Tamás, *A világ örökkévalóságáról*. Ford. Borbély G., Budapest, Józsefvárosi Könyvtár, 1998.
 R. Descartes, *Elmélkedések az első filozófiáról*. Ford. Boros G. (Budapest: Atlantisz, 1994), I-III. könyv (25-78.o)

Ajánlott irodalom:Boros Gábor (szerk.) *Filozófia*, Akadémiai kiadó, 2007. (vonatkozó fejezetek)**HT FILR032 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 2.**

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus a Filozófiatörténet 1. kurzusra épül. Annak tematikáját folytatja. Célja, hogy a hallgatóságot az új és legújabbkor európai filozófiatörténetének főbb vonalaival megismertesse, egyszersmind lehetővé tegye, hogy a téma forrás és másodlagos irodalmában önállóan tájékozódni tudjanak. A kurzus a vallásfilozófia kurzus bevezetéséül is használ.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A reneszánsz természet és politikai filozófiája
2. A Kartézianizmus
3. B. Spinoza és az azonosság filozófiája
4. G.W. Leibniz
5. Empírizmus és szkepticizmus
6. I. Kant és az észkritika
7. G.W.Fr. Hegel
8. S. Kierkegaard és az egzisztencia-filozófia kezdetei
9. Fr. Nietzsche
10. Martin Heidegger és az egzisztencializmus
11. L. Wittgenstein és a logikai pozitivizmus
12. K. Jaspers és a vallásos egzisztencializmus

Kötelező irodalom:

Giordano Bruno, Az okról, az elvről, és az egyről. In: G. Bruno, Két párbeszéd (ford. Szemere Samu), Budapest, 1972, 5-139.o.

N. Machiavelli, A fejedelem (több kiadásban, több fordításban is elérhető, bármelyik jó)

R. Descartes, Értekezés az ész helyes vezetésének és a tudományos igazság kutatásának módszeréről. In: Descartes Válogatott művei (ford. Szemere Samu), Budapest, 1980, 167-215.o.

Spinoza, Etika V. könyv (fordította Szemere Samu), Budapest, 1979, 353-403.o.

G.W. Leibniz, Metafizikai értekezés. In: Leibniz Válogatott művei (ford. Endreffy Zoltán és Nyíri Tamás), Budapest, 1886, 5-57.o.

J. Locke, Értekezés az emberi értelemről (ford. Dienes Valéria), I, kötet Első könyv 23-91.o.

I. Kant, A tiszta ész kritikája, Budapest, 1913 (reprintben), Bevezetés, 28-45.o.

G. W. Fr. A szellem fenomenológiája (ford. Szemere Samu) Budapest, 1979, 9-47.o.

S. Kierkegaard: Félelem és reszketés. In: S. Kirkegaard válogatott művei (ford. Dani Tivadar et al), Budapest, 1982, 266-321.o.

Fr. Nietzsche, Így szólott Zarathustra. In: Nietzsche válogatott írásai (ford. Szabó Ede), Budapest, 1984, 219-297.o. Uő. Az antikrisztus (ford. Csejtei Dezső), Budapest, 2005.

M. Heidegger, Lét és idő (ford. Vajda Mihály et al), Budapest, 1987, 87-106.o.

L. Wittgenstein, Tractatus logico-philosophicus (több kiadásban hozzáférhető. Csak az órán tárgyalt problémák kerülnek számonkérésre).

K. Jaspers, A Filozófiai hit (ford. Csejtei Dezső et al), Gödöllő, 2004, 60-91.o.

HT FILR035 - VALLÁSFILOZÓFIA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 45	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT FILR031 – Filozófiatörténet 1. HT FILR032 – Filozófiatörténet 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A Vallásfilozófia című kurzus célja, hogy bevezetést nyújtson a nyugati vallásfilozófiai gondolkodás alapkategóriáiba, megismertessen legfontosabb képviselőivel, azok munkásságának fontosabb eredményeivel, illetve a tudomány fejlődésének főbb korszakaival. A tudomány történeti és szisztematikus részei egyszerre, egymást kiegészítő módon kerülnek oktatásra. Az óra típusa alapvetően előadás, ám ezt a formát a vallásfilozófia művelésének módszertanát megalapozó órai szövegelemzések egészítik ki.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A félév során olyan alapozó ismeretek kerülnek átadásra, melyek a tudomány alapfogalmainak megismertetésére korlátozódnak, és ezen túl bevezetés nyújtanak a tudomány történetébe, elősegítve ezzel, hogy a hallgató tájékozódni tudjon a vallásfilozófia alapvető irodalmában. A kurzus további célja, hogy a Hittudományi Karon hallgatók számára kiegészítő ismereteket nyújtson rendszeres teológiai tanulmányaikhoz, más irányból elősegítse, hogy a kortárs vallásfilozófiai irányzatok eredményeit későbbi munkájuk során felhasználják. Fontos elérendő célja a kurzusoknak, hogy a hallgatók eredeti vallásfilozófiai forrásszövegekkel is találkozzanak. E téren a Vallásfilozófia kurzus egyszersmind azt is célul tűzi, hogy a hallgatókat bevezesse a vallásfilozófia szövegolvasás és forráselemzés módszertani kérdéseibe, és az ennek során elsajátított ismereteket konkrét, vallásfilozófiai szövegek olvasása során elmélyítse.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az előadásokon való rendszeres és aktív részvétel, az évközi írásbeli kötelezettségek eredményes teljesítése.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<i>Kötelező filozófiatörténeti munka:</i>				
E. Coreth, Isten a filozófiai gondolkodásban, Budapest, 2004, 5-157. o.				
L. Schaeffler, A vallásfilozófia kézikönyve. Budapest, 2003, 21-38. o.				
B. Davis, Bevezetés a vallásfilozófiába. Budapest, 1999, 11-31. o.				
<i>Kötelező forrásirodalom:</i>				
G. S. Kirk, J.E. Raven, M. Schofield, A preszókratikus filozófusok, Budapest, 1998, 142-150.o., 303-311 o., 347-350, 493-498. o.				
Homérosz, Íliász, I, Odüsszeia, I, XI,				
Hésziodosz, Az istenek születése (ford. Trencsényi-Waldapfel Imre), Budapest, 1974.				
Platón, Kritón, In: Platón Összes Művei, I. köt., Budapest, 1984, 441-469.o.				
Platón, Az állam, X, 614b-619d In: Platón Összes Művei, II. köt., 699-710. o.				
Arisztotelész, Az álomjósolat. In. Arisztotelész, Lélekképzőfilozófiai írások (ford. Steiger Kornél), Budapest, 1988, 265-275.o.				
Plótinosz, Az Egyről, a szellemről és a lélekről (ford. Horváth Judit és Perczel István), Budapest, 1986, I,8, 19-48.o.				
Anzelm, Proslogion. In: Proslogion, Monologion (ford. Dér Katalin), Budapest, 1991.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
A hallgatók érdeklődésének megfelelően az órán kerül kiadásra.				

HT ETRR050 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története
2. Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszerkezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete)
3. Keresztyénüldözések kora
4. Constantinus és utódjainak egyházipolitikája
5. Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok
6. Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása
7. A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése
8. A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek)
9. A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor
10. A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az investitúraharc, III. Ince pápasága
11. A középkori egyház egyházszerkezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok)
12. A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházszakadás, keresztes háborúk
13. Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok
14. Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola
15. A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz

Évközi tanulmányi követelmények:

A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.

Kötelező irodalom:

- Révész I. - Segesváry L., Az egyháztörténelem alapvonalai, Debrecen, 1936. (reprint 1991)
 Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996.
 Karl Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest, Osiris, 2000.
 Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
 Diarmaid MacCulloch, A reformáció története, ford. Varga Benjámin, Bp. Európa, 2011. 1255
 A kezdetektől a reformációig, szerk.: Dienes-Misák, Sárospatak 2007. 146.
 A reformáció, szerk.: Dienes Dénes, Sárospatak, 2008. 191.
 Ulrich Gabler, Huldrych Zwingli, Kálvin Kiadó, 2008. 186.

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Alföldi András: Keresztyén császárok, pogány Róma, Attraktor, 2005
 Augustinus, Aurelius: Isten városáról, Budapest: Kairosz, 2005
 Billings, Malcolm: A keresztes hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798, Debrecen: Hajja, 2007

Bozsóki Pál Gerő: Keresztes hadjáratok, Szeged: Agapé, 1995
 Brandt, Hartwin: Nagy Konstantin, az első keresztény uralkodó, Budapest: Gabo, 2007
 Brown, Peter: Az európai kereszténység kialakulása 200-1000, Budapest: Atlantisz, 1999
 Brown, Peter: Szent Ágoston élete, Budapest: Osiris, 2003
 Canterbury Szent Anzelm: Filozófiai és teológiai művek I., Budapest: Osiris, 2001
 Chadwick, Henry: A korai egyház, Budapest: Osiris, 2003
 Classen, Peter- Cremonai Liudprand: A Nyugat és Bizánc a 8-10. században, Bizantológiai Intézet, 2005
 Csohány János: A kereszténység első évezrede: 1073-ig, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
 Deér József: A pápaság és a normannok, Attraktor, 2010
 Egres, J. Odo: Szent Bernát élete és tanítása, Budapest: Szent István, 1990
 Félegyházy József: Az egyház a korai középkorban, Budapest: Szent István, 1967
 Fergusson, Everett: A kereszténység bölcsője, Budapest: Osiris, 1999
 Fiala Endre: Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán, Jászberény, 1937
 Fischer-Fabian, Siegfried: Nagy Károly, az első európai, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
 Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
 Kármán Miklós: Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága, 1909
 Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001
 Lane, Tony: A keresztény gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Leclercq, Jean: Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
 McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest: Osiris, 2003
 Molnár Tamás: Az egyház, évszázadok zarándoka, Budapest: Szent István Társulat, 1997
 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): Nagy Károly (742–814), Budapest: Gabo, 2014
 Rác Jenő Ferenc: Aurelius Augustinus világnézete, Gyula, 1937
 Runciman, Steven: A keresztes hadjáratok története, Budapest: Osiris, 2002
 Southern, R. W. A nyugati társadalom és az egyház a középkorban, Budapest: Gondolat, 1987
 Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007

HT ETRR051 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR050 – Egyetemes egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Vizsgálja Hogyan engedelmessé tett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- A reformáció kora: Kálvin János
1. A XV-XVI. századi egyházi és társadalmi viszonya, és szellemi irányzatai
 2. Kálvin ifjúkora, megtérése, reformátorrá válása
 3. Kálvin első genfi tartózkodása
 4. Confessio De Foy szerepe, Kálvin harcai a városvezetéssel, teológiai vitái
 5. Az új egyházszervezet, istentiszteleti rendtartás, egyházfegyelem megteremtése, exilium
 6. Strassbourg 1538-41
 7. Újra Genfben 1541-től
 8. Ordonances Ecclésiastiques
 9. Az egyház feladata, szolgálatai
 10. Consensus Tigurinus, sákramentumok a reformátoroknál
 11. Az Institutio kiadásai, és reformátori tanai
 12. Egyház és állam kapcsolata
 13. Tridenti Zsinat és határozatainak cáfolata
 14. Kálvin és Servet, részletek Sütő: Csillag a máglyán című drámájából

15. Kálvin teológiájának, munkájának jelentősége, hatása az egyházi és társadalmi életre
Évközi tanulmányi követelmények:
Forráselemzés
Kötelező irodalom:
Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996. Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Budapest, 1994. McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996. Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. W. v Spijker, Kálvin élete és teológiája, Kálvin Kiadó, Budapest, 2003 Fazakas S. szerk.: Kálvin időszerűsége, Bp. Kálvin Kiadó, 2009.
Ajánlott irodalom:
Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975. Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth Révész I., Kálvin élete és a kálvinizmus, Debrecen, 1909 Pruzsinszky P., Kálvin János, Pápa, 1909 Sebestyén J., A kálvinizmus és a kultúra, Bp. 1943. Szénási S., Kálvin emberi arca, Bp. 1986. Tamkó K., Egyháztörténelmi olvasmányok, Debrecen, 1907. Szántó K., „A reformáció története”, in: A katolikus egyház története, Bp. 1983. Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, Kálvin hermeneutikája, Kálvin Kiadó, Bp. 1997. O. Chadwick, A reformáció, Bp. Osiris, 1998. Márk Ferenc, A genfi főiskola, Prot. Sz. 1907. Bartók György, Kálvin, mint nevelő, Prot. Sz. 1909 Gyökössi Endre, A lelkigondozó Kálvin, Bp. 1996. Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Bp. 1994. McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996. Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Bp. 1998.

HT ETRR052 – EGYETEMES EGYHÁZTRÖTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR051 – Egyetemes egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy a 17. század elejétől a 18. század végéig, reformáció kiteljesedésétől a francia forradalomig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik az ellenreformáció és a felvilágosodás korát meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azokkal az eseményekkel és mozgalmakkal, amelyek döntő mértékben befolyásolták a protestáns egyházak és a katolicizmus arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, mint például a pietizmus és a metodizmus.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás 2. Loyola Ignác és a jezsuita rend 3. A trienti zsinat 4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld) 5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)				

6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrechi zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképéből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.

Kötelező irodalom:

- Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, München: Aurora, 1975, Letölthető: http://www.ppek.hu/konyvek/Adrianyi_Gabor_Az_egyhaztortenet_kezikonyve_1.pdf (AG)
- Colijn, Jos: Egyetemes egyháztörténet, Iránytű Alapítvány, 2001 (JC)
- Dienes Dénes, szerk. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához III. – A felvilágosodás és ami utána következett, Sárospatak: Sárospataki Teológiai Műhely, 2013 (DD)
- Heussi, Karl: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Osiris, 2000 (KH)

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001
- Bangert, William: A jezsuiták története, Budapest: Osiris, 2002
- Czakó Jenő: A janzenizmus. Egyetemes egyháztörténeti tanulmány, Cegléd, 1943
- Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
- Furet, Francois, A francia forradalom története, Budapest: Osiris, 1996
- Jedin, Hubert: A zsinatok története, Budapest: Ecclesia, 2009
- Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001
- Lányi Gábor: Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom, in Confessio 2009/1, 111-123. o.
- Lane, Tony: A keresztyén gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
- Loyolai Ignác: Lelkigyakorlatok, Budapest: Korda, 2011
- McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest: Osiris, 2003
- Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007
- Wallmann, Johannes: A pietizmus, Budapest: Kálvin Kiadó, 2000
- Zoványi Jenő: A coccejanizmus története, Budapest, 1890

HT ETRR053 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 4.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR052 – Egyetemes egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A legújabb kor története 1814-től napjainkig				
1. Romantikától az I. Világháborúig, a kor jellemző történelmi, gazdasági, politikai, kulturális eseményei				
2. Szent Szövetség és kora				
3. A római katolikus egyház restaurációja, a Kúria politikája I. Vatikáni Zsinat, Bismarck és a Kulturkampf				
4. Teológiai és filozófiai gondolkodók				
5. Ébredések és ennek hatásai, Anglia, Skócia				
6. Német protestánsok a szociális helyzet megoldásáért				
7. A holland reformátusok a XIX-XX. században, egyházszakadás, új egyházak, megújulás				
8. Protestánsok helyzete Nagy-Britanniában, a liberalizmus eredménye				
9. Az egyház és a munkáskérdés Hollandiában, Svájcban és a skandináv államokban				
10. Külmiszió, A. Schweitzer, D. Livingstone				
11. Hitvalló Egyház, és a Barmeni Hitvallás				
12. Törekvések a protestáns unióért, és a zsinat-presbiteri egyházszervezetért				
13. II. Vatikáni Zsinat				
14. Charta Oecumenica				
15. Dominus Iesus elemzése				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Forráselemzés				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Bucsay M., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete 1814-től napjainkig, Budapest, 1969.				
Csohány J., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete, Debrecen, 1974.				
J. Colijn, Egyháztörténelem, Sárospatak, 1996.				
K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Osiris, Bp. 2000.				
Theológiai Szemle, Református Egyház idevonatkozó cikkei				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak 1906				
Pásztor J., A svájci vallásos szocializmus és hatásai a magyar reformátusok között, Budapest, 1969.				
Pásztor J., Dialogusok a református és az orthodox egyházak között, Th. Szemle, XXV. Évf. 1982.				
Horváth J., A külmiszió lényege, A külmiszió alapvetése, Teológiai tanulmányok 47., Debrecen, 1936.				
A Schweitzer, Életem és gondolataim, Budapest, 1974.				
Bodoky R., Livingstone, Budapest, 1969.				
Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907.				
Szántó Konrád, A katolikus egyház története, Budapest, 1983.				
Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.				
M. Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest, 1982. Gondolat.				
M. Weber, Gazdaság és társadalom, Budapest, 1967.				
M. Weber, Gazdaságtörténet, Budapest, 1979.				
J. Hubert, A Zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998.				
Diós I., A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szent István Társulat, Bp. 2000.				
Nemeshegyi P., Mit mond nekünk a II. Vatikáni Zsinat? Korda, Kecskemét, 1996.				
Ladányi S., Abraham Kuyper, Vázlatos visszatekintés a holland református egyház utóbbi két évszázados történetére..., Th. Szemle, 1988. XXXI. 98-100.				

J. Moltmann, A jelen kor szenvedései. Az egyház mártírjai, Th. Szemle, 1987. XXX: 237-239.
Pákozdy L. M., A hetvenéves Niemöller Márton egy emberöltő a német protestáns egyháztörténete tükrében, Th. Szemle, 1961. IV. 328-335.
Vályi Nagy E., A protestáns-római katolikus párbeszéd, Th. Szemle, 1971. XIV. 211-216.
Dr. Soós Károly kánonjogász meghívása a II. Vatikáni Zsinat tárgyalásához

HT ETRR054 - MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyarság keresztyénné válásának megismerése, a keresztyén kultúra hatásának fokozatos beépülése és hatásának megértése, a keresztyén egyház szervezetének kialakítása, majd alakulása. A reformáció szükségességének, okainak feltárása, európai összefüggéseinek a magyarországi reformáció folyamatának, jelentősebb alakjainak megismerése, a magyar művelődésre gyakorolt hatásának megértése. A reformáció mellékágainak magyarországi megjelenése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyénség és magyarság: a magyarság keresztyénné válása, a keresztyén egyház megszervezése és helyzete Magyarországon a középkor folyamán.
2. A magyarországi reformáció előzményei és gyökerei: a római katolikus egyház állapota Magyarországon a XV. században és a XVI. század elején, a reneszánsz és a humanizmus Magyarországon, a ferences rend obszerváns ágának tevékenysége Magyarországon a XV. és XVI. században, a huszitizmus Magyarországon, a Dózsa-féle parasztháború „ideológiája”, mindezek hatása, jelentősége a magyarországi reformáció előkészítésében, majd terjedésére.
3. A reformáció Magyarországon a mohácsi csatavesztés előtt.
4. Mohács és a reformáció: a „mohácsi vész” (csatavesztés) hatása a reformációra; „szemléletváltás”, a reformáció terjedése a királyi Magyarországon.
5. A reformáció helyzete, terjedése a török hódoltságban.
6. A reformáció terjedése, helyzete Erdélyben.
7. A reformáció terjesztői és pártfogói: a „ius patronatus” fogalma, tartalma és jelentősége, hatása a reformáció terjesztésében-terjedésében.
8. A reformáció teológiai-hitvallási irányai I.: a keresztyén humanizmus, a „wittenbergi”, Luther-Melanchthon-i („evangélikus”) irányzat; Dévai (Bíró) Mátyás, Ozorai Imre, Gálszécsi István, Sztárai Mihály, Stöckel Lénárt, Bornemisza Péter, Huszár Gál, stb.
9. A reformáció teológiai-hitvallási irányai II.: a helvét (svájci, „református”) irány megjelenése, térhódítása-elterjedése Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Méliusz Juhász Péter, stb.
10. A reformáció teológiai-hitvallási irányai III.: az anabaptisták (Fischer András), az antitrinitárius (socinianus, unitárius) irányzat jelentkezése és elterjedése Erdélyben és Magyarországon, az ellenük való küzdelem, a hitviták (nagyharsányi, budai, pécsi, debreceni, váradi disputa); Erdélyben való elismerésük; Blandrata György, Dávid Ferenc, Heltai Gáspár, Egri Lukács, Arany Tamás, Válaszúti György.
11. A református egyházi szervezet és az egyházalkotmány kialakulása.
12. A reformáció és az iskolaügy, iskolázás; jelentősebb protestáns (főként református iskolák); külföldi tanulmányutak (peregrináció); teológiai irodalom, bibliafordítások a reformáció századában.
13. Az állam magatartása a protestantizmussal szemben (a protestantizmus vallásügyi és közjogi helyzetének alakulása) a reformáció századában a királyi Magyarországon és Erdélyben.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás

Kötelező irodalom:

Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907).
Révész Imre: Magyar református egyháztörténet I. 1520 tájától 1608-ig (Debrecen, 1938., Református Egyházi Könyvtár XX.);

Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)
Ajánlott irodalom:
Zoványi Jenő: A reformáció Magyarországon 1565-ig (Bp. 1922, reprint 1986); Zoványi Jenő: A magyar protestantizmus 1565-től 1600-ig (Bp. 1977); Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985); Egyháztörténet 1. (Szerk. Tóth Kása István, Tökéczky László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.); Dienes Dénes: A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt (Sárospatak, 1992, 2. átdolg. kiad. 2001.)

HT ETRR055 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR054 – Magyar egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A reformáció elterjedési csúcspontjának, valamint a római egyház protestantizmus elleni küzdelmének megismerése, az ellenreformáció XVII-XVIII. századi küzdelmeinek áttekintése. Annak külső és belső vonulataival, mind a protestáns, mind a római egyház helyzetének alapos megismerésével. A magyar ellenreformáció megvizsgálása a környező országok és az európai helyzet szemszögéből.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Protestantizmus ereje teljében. A XVII. század elejének állapota. Bocskai István szabadságharca és annak következményei (1608. évi törvények). 2. A kezdeti harcok a protestantizmus megtörésére. II. Mátyás uralkodásának visszassága, elnyomás a törvények ellenében. 3. Protestáns egyházszerkezet. A két evangéliumi egyház szuperintendenciáinak megszerveződése, presbitériumok, egyházmegyei és egyházkerületi testületek kialakulása. 4. Pázmány Péter ellenreformációs tevékenysége. A katolikus belső megújulás jelei és eredményei a XVII. század első felében. 5. Bethlen Gábor beavatkozásai a magyar protestantizmus érdekében. Hadjáratai, békekötései. Igyekezete a magyar nemzeti királyság létrehozására. 6. Erdély önálló egyházi fejlődése Bethlen Gábor és a Rákócziak fejedelemsége idején. Rákóczi György hadjárata és a linzi béke. Annak törvénybeiktatása, illetve a meghozott törvények hatása. 7. Uralkodói magatartás a XVII. században az ellenreformáció szolgálatában. II. és III. Ferdinánd, valamint I. Lipót tevékenysége. A római egyház támogatása a törvények megszegésével. 8. Az ellenreformáció megerősödése a XVII. század második harmadában. Az alkalmazott módszerek: főúri áttérítések, jezsuiták tevékenysége, erőszak. 9. A gyászévtized és a gályarabság. A protestantizmus történetének legkomorabb időszaka. Lezárása az 1681. évi soproni országgyűlés. 10. Thököly Imre mozgalma és a török elleni harc. Ezeknek hatása az egyházak életében. 11. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a szatmári béke. Az utolsó vallási színezetű szabadságmozgalom a Habsburg hatalom ellen. 12. III. Károly törekvései a protestantizmus visszaszorítása érdekében. Rendeletei, a Resolútiók. 13. Mária Terézia és az ellenreformáció utolsó erőfeszítései. 14. II. József, II. Lipót és az ellenreformáció korának lezáródása. A Türelmi Rendelet és annak hatása a protestáns egyházak életére. 15. Protestáns iskolarendszer az ellenreformáció korában. 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Óralátogatás				
Kötelező irodalom:				
Zsilinszky Mihály: A magyar honi protestáns egyház története (Bp. 1907) Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949. Reprint Sárospatak 1995.) Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)				

Egyháztörténet 1-2. (Szerk. Tóth Kása István, Tőkéczy László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.)
 Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2004.)
 Nagy Géza: A református egyház története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2008.)

HT ETRR056 - MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 3.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR055 – Magyar egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A XIX. századi Európa politikai és vallási küzdelmeinek a magyarországgal való összefüggésének bemutatása, megértése, a magyarság és a protestantizmus érdekeinek világossá tétele. Új egyházi lehetőségek a dualizmus korában, majd az I. világháború egyházakra gyakorolt hatásának bemutatása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Ferenc és V. Ferdinánd uralkodása, egyház- és valláspolitikája; a római katolikus restaurációs törekvések és a protestantizmus elleni támadások megújulása.
2. Vallásügy a reformországyűléseken, alkotmányos küzdelem a vallásegyenlőségért.
3. A református és evangélikus egyházak közötti uniós-törekvések újjáéledése: a "kéri szerződés" (1830) és a "nagygeresdi egyezés" (1833).
4. Az 1848/1849. évi forradalom és szabadságharc és a protestáns egyházak viszonya. Az 1848:XX. tc. előzményei, tartalma és jelentősége.
5. A szabadságharc leverése; a megtorlás és az elnyomás (abszolutizmus) kora: a provizorium, a Bach-korszak, a "protestáns pátens" és az ellene való védekezés és küzdelem, a "protestáns pátens" visszavonása, az "Októberi Diploma", az 1867. évi május 15-i rendelet.
6. A protestáns (református) iskolaügy és iskolák helyzete az abszolutizmus korában; a pesti református (közös protestáns) főiskola és gimnázium.
7. A kiegyezés előzményei, tartalma, vallásügyi és egyházpoltikai jelentősége, valamint hatása a magyarországi protestantizmusra, a magyarországi protestantizmus közjogi helyzete a dualizmus korában, az áttérések, a vegyes házasság és az abból származó gyermekek vallása, az "elkeresztelések", az "egyházpoltikai törvények", a tábori lelkesedés, küzdelem a vallásegyenlőségért.
8. A közoktatásügy a dualizmus korában; a "népiskolai törvény" és a református iskolaügy, Eötvös József oktatás- és iskolapolitikája és a református művelődés- és neveléspolitikai, kollégiumaink helyzete, élete és jelentősége a dualizmus korában, a külföldi (protestáns) tanulmányutak (peregrináció) a XIX. században.
9. A református egyház belső (szervezeti) élete a dualizmus korában; az 1881. évi debreceni zsinat és előzményei, az új egyházalkotmány, a szervezetenként "egységes református egyház", a "közalap" (domestica), a nyugdíjintézet, özvegy- és árvaegylet.
10. Ideológiák és teológiai irányzatok a dualizmus korában, és ezek hatása a magyarországi protestantizmus (református egyház) életére és munkájára: szabadelvű irányzatok: racionalizmus, liberalizmus, nacionalizmus (ide értve a pánszlávizmust is), új ortodoxia, a Magyar Protestáns Egylet és az "új-ortodoxia" küzdelme (Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Ballagi-Filó vita), a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, az "ébredő teológia", a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt.
11. Kísérlet a katolikus-protestáns reünóra, valamint a református-evangélikus uniós törekvések újabb fejleményei.
12. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).
13. A "szekták" ("kisegyházak") és keletkezésük okai, történetük alakulása, a református egyház viszonya a szektákhoz, és "szektakérdéshez".
14. Az I. világháború és a református egyház.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás

Kötelező irodalom:

Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907)
Bíró Sándor - Bucsay Mihály - Tóth Endre - Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)
Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)
Ajánlott irodalom:
Révész Imre [ifj.]: Révész Imre élete 1826-1881 (Debrecen, 1926)

HT ETRR059 - EGYHÁZJOG 1.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Tóth Boglárka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A teológus hallgatók jogi alapismeretekre való oktatása, a jog és a teológia közötti kapcsolatok felfedezése, a jogi gondolkodás elsajátítása. Az egyházak, kiemelten a Magyarországi Református Egyház szervezetének történeti bemutatása, a hatályos egyházalkotmány és mindazoknak a világi jogszabályoknak a megismertetése, mellyel a gyakorló lelkészeknek munkájuk ellátása során dolgozniuk kell.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A félév tematikájának megbeszélése. A jog és az egyház fogalma. 2. Az egyház az állami jogban, a nem állami szervek jogalkotási tevékenysége. 3. Az egyházjog fogalma, forrásai, az egyház célja és feladatai 4. A katolikus egyház szervezete, hierarchikus felépítése 5. A kálvini egyházszervezet alapelvei, az egyházkormányzás fogalma 6. Az egyháztagság kérdései 7. Az egyházközség formái 8. Az egyházközség szervezete és működése 9. Az egyházmegye szervezete és működése 10. Az egyházkerület szervezete és működése 11. A Zsinat szervezete és működése 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A hallgatók a félév folyamán két zárthelyi dolgozatot írnak, amelynek sikeres megírása a vizsgára bocsátás feltétele. Amennyiben bármelyik dolgozat eredménye sikertelen, a hallgatónak a vizsgára bocsátás feltételeként további dolgozatot kell írnia.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szathmáry Béla: Magyar Egyházjog, Századvég Kiadó Budapest, 2004. ▪ MRE hatályos törvénykönyve 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Anatólóczy Péter - Bajusz Ferenc- Beke Margit- Berki Feriz - Boleratzky Lóránd-Lőrincz Ernő- Rác Lajos- Szathmáry Béla (szerkesztette: Rác Lajos) Felekezeti Egyházjog HVG- Orac Budapest, 2004. ▪ Douglas Klaus: Az új reformáció. Kálvin Kiadó, Budapest, 2002. ▪ Erdő Péter, Egyházjog, Budapest, 2006. ▪ Houber Wolfgang: Az egyház korszakváltás idején, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002. ▪ Szathmáry Béla: Egyházak az államban. Hernád Kiadó 2010. december 25. ▪ Szathmáry Béla: Az új egyházügyi törvény alkotmányossági kérdései. Publikálás alatt. ▪ 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és a vallási közösségek jogállásáról. ▪ A II. Vatikáni Zsinat tanításai IV kiadás, Budapest ▪ Szászfalvi László: Magyar ünnep és közös jövő, Barankovics István Alapítvány 				

HT ETRR060 – EGYHÁZJOG 2.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR059 – Egyházjog 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Szolláth Bernadett	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga kiadott tételek alapján
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A teológus hallgatók jogi alapismeretekre történő oktatása, s az egyházak, kiemelten a Magyarországi Református Egyház szervezetének történeti bemutatása, a hatályos egyházalkotmány és mindazoknak a jogszabályoknak a megismertetése, mellyel a gyakorló lelkésznek munkájuk ellátása során dolgozniuk kell. Különös figyelmet szentelve a teológia és a jog találkozási pontjainak a feltárására, illetve az egyházjog komplex megközelítésére. Az új egyházakról szóló törvény (2011. évi C.) és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendelet rendelkezéseinek az elsajátítása.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Tematika: 1. A lelkészválasztás és kinevezés szabályai – választás meghívás útján 2. Lelkészválasztás pályázat útján 3. A lelkészek jogállása 4. A presbiterválasztás szabályai 5. Az egyházmegye, egyházkerület és a Zsinat tisztségviselőinek választása 6. Az egyházi bírászkodás alapfogalmai 7. Fegyelmi vétségek és büntetések 8. A fegyelmi eljárás szabályai 9. A MRE gazdálkodása 10. A lelkészek nyugdíja, szociális ellátása 11. A MRE Lelkeszi Nyugdíjintézetének szervezete és működése 12. A MRE oktatási tevékenysége 13. Az egyház és az állam együttműködése 14. Az egyház és a média				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A hallgatók a félév során egy zárthelyi dolgozatot írnak, amelyek sikeres megírása a vizsgára bocsátás feltétele. Amennyiben bármelyik dolgozat eredménye sikertelen, a hallgatónak a vizsgára bocsátás feltételeként a félév anyagából további dolgozatot kell írnia.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Szathmáry Béla: Magyar egyházjog Századvég Kiadó Budapest, 2004. A MRE hatályos Törvénykönyve Az előadásokon elhangzottak.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Bajusz Ferenc: Jegyzetek a református egyházjogról in: Felekezeti egyházjog Magyarországon (Szerkesztő: Rác Lajos) Budapest. Hegedűs Loránt: A református egyház bírósági törvényéről Református Egyház 1997. 11. Huber, Wolfgang: Az egyház korszakváltás idején, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002. Kérészy Zoltán: Az egyházjog tankönyve 1903. Kovács Albert: Egyházjogtan Budapest, 1878. Kovács J. István: A református egyházalkotmány alapvető kérdései Budapest, 1948. Novák István: A magyarországi protestáns egyházak perjoga I. kötet Miskolc, 1943. Novák István: A Magyarországi Református Egyház új alkotmánya Miskolc, 1936. Szathmáry Béla: Kálvin a kortársunk? In: Kálvin időszerűsége. Kálvin János Kiadó Budapest, 2009. pp. 377-413. Szathmáry Béla: Keresztyén értékek az emberi jogok világában. Theológiai Szemle 2009. 3. 173-183.				

Szathmáry Béla: The Constitutional Background for Governmental Financing of the Church Maintained Institutions and Teachers of Public Education In: Pustai G (szerk.) Religion and Values in Education in Central and Eastern Europe. Debrecen: Center for Higher Education Research and Development, 2008. pp. 163-172.

Szathmáry Béla: A református egyház és a felekezeti egyenjogúság: Az 1947. évi XXXIII. törvény értékelése református szemmel. In: Köbel Szilvia (szerk.) Egyházak és tolerancia Magyarországon: Tudományos konferencia az 1947. évi XXXIII. törvény megszületésének 60. évfordulója alkalmából. Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkársága, Budapest, 2008. pp. 151-166.

Szathmáry Béla: Az egyházi autonómia határai Jogtudományi Közlöny LXII:(3) 87-99 (2007)

Szathmáry Béla: Az állam és az egyház szétválasztása Magyarországon ZEMPLÉNI MÚZSA 7:(2) 31-41 (2007)

Szathmáry Béla: Egyházak az államban. Hernád Kiadó 2010. december 25.

Egyházügyi, Vallásszabadsági Tudományos Konferencián elhangzott tudományos előadások, 2011. november 21-én, Budapest, VI. Székely Bertalan utca 13. (Megjelenés alatt)

14.Vallások Közötti Párbeszéd Konferencia, Az egyházak és a vallások szerepe a Duna régióban című nemzetközi konferencián elhangzott tantárgy szempontjából releváns előadások, 2011. november 10-11, Esztergom. (Megjelenés alatt)

7 th ASEM Interfaith Dialogue (ASEM-IFD7) „Harnessing the benefits and addressing the challenges of migration through interfaith and inter- cultural dialogue” című nemzetközi konferencián elhangzott tantárgy szempontjából releváns előadások, 2011. október 13-14, Manila, Fülöp Szigetek.(A tantárgy oktatójának jegyzetei alapján)

HT ETRR111 - EGYHÁZSZOCIOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Lányi Gábor János	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyház- és vallásszociológia oktatásának célja, hogy a lelkészhallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a gyülekezeti közösség-szervezést és a profán környezettel való kapcsolatépítést szociológiai szempontból szakszerűen végezzék. Segítséget kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres lelkészi szolgálatot végezzenek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szaktárgy sikeres elvégzése révén leendő református lelkészeink megismerik a gyülekezet- és az egyházszervezés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek és a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházszociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő lelkészek áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismertekkel vértéződnek fel a profán környezetben lehetséges és szükséges lelkészi szolgálat szociológiai összetevőiről.

A tantárgy tematikai felépítése:

1. A szociológia tudományos szemlélete
2. A szociológiai kutatás módszertana
3. A vallás mint a szociológia tárgya
4. Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában
5. Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája
6. Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete
7. Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció

8. Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság
9. Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás
10. Elméletek: Új vallási mozgalmak
11. Tények és értelmezések: Vallási tendenciák a globalizáció korában
12. Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendszeres, aktív órai részvétel

Kötelező szakirodalom olvasása

Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján

Kötelező irodalom:

Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma

Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest

Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet).

Letölthető: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm

Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest

Ajánlott irodalom:

Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható

Gyakorlati sáv (gyakorlati jellegű ismeretek)

HT GYKG067 - EKKLEZIASZTIKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről. Az ekkleziasztiika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben. A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Az ekkleziasztiika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy. A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni. Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.				
<ol style="list-style-type: none">1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép)2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata5. Egyházunk diakóniája és missziója6. A gyülekezet teológiai és ekkleziasztaikai szempontból7. A presbitérium munkája8. A gyülekezeti éneklés helyzete9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben10. Egyház és iskolaügy11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja”12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Dr. Nagy István : A magyar református ekkleziasztiika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003 Imre Lajos: Ekkleziasztiika, 1941 Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000 Douglass: Új reformáció Budapest 2002 Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005 Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkleziasztiika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006. Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005				

HT GYKG037 - HOMILETIKA I.				
Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A lelkipásztorok egyik legfontosabb, ha nem a legfontosabb feladata az igehirdetés. A homiletika, mint gyakorlati teológiai diszciplína ennek történetét, elméletét és gyakorlatát, sőt materiális és kazuális összefüggéseit is tartalmazza. A homiletikai tanulmányok első félévében mégsem a történet és elmélet kerül előtérbe, hanem a gyakorlati rész. A praktikus homiletika keretében megismerik a hallgatók a prédikáció készítésének alapelveit, szabályait és a felkészülés folyamatát. Az íróasztaltól az igehirdetés szószéken való elmondásáig vezető út minden lépésével megismerkednek a hallgatók a kurzus keretei között. Mindezeket túl cél az is, hogy elinduljon a hallgatók igehirdetői identitásának kiformalódása is, hogy tanulmányaik végére egyértelművé váljon számukra igehirdetésre való kiválasztottságuk és prédikátori küldetésük lényege.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>A tantárgy célja a praktikus homiletika legfontosabb területeinek áttekintése, sőt begyökereztetése oly módon, hogy ezen ismeretek birtokában a hallgatók készség szinten majd a homiletikai gyakorlat keretében református prédikációkat készítsenek, melyek többek szószéki beszédnél, s kimerítik a szakmai követelményeket mind formai, mind tartalmi tekintetben.</p> <p>A kurzus rövid tartalma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az igehirdetés helye, szerepe, fontossága az egyház életében 2. A textusválasztás kérdései 3. A bibliafordítás 4. A meditáció 5. Az exegézis 6. Alapvető hermeneutikai szabályok 7. A prédikáció felépítése 8. A prédikáció formába öntése 9. A prédikáció szemléletessége 10. A prédikáció elmondása 11. A prédikáció legfontosabb kritériumai 12. 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A félév kollokviummal zárul, melyen hangsúlyosan kerül számonkérésre az előadások anyaga. Kollokviumra az bocsátható, aki a szorgalmi időszakban elolvasta és kijegyzetelte az Igehirdetők Kézikönyve (Kálvin Kiadó, 2021.) című tanulmánykötet 77-220. oldalait, valamint egy 20.századi lelkészéletrajzot is elolvastott, és egy két oldalas házi dolgozatban reflektál annak igehirdetésre vonatkozó összefüggéseire.</p>				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<i>Kötelező irodalom</i>				
<ul style="list-style-type: none"> • Dr. Nagy István: Hogyan készüljünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004 				
<i>Ajánlott irodalom</i>				

- Boross Géza: Hogyan prédikáljunk ma? Budapest, 1986.
- Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015.
- Czeglédy Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951
- Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993.
- Igehirdetők kézikönyve, Budapest, 2021
- Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006
- Nagy István: Hogyan készüljünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004.
- Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986
- Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Pápa, 1915.
- Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak, 1992-93.

HT GYKG034 - HOMILETIKA II.

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy a keresztyén egyház igehirdetésének a történetével megismerkedjenek a hallgatók. Nemcsak lineárisan történik az egyes korszakok megismerése, hanem különös hangsúly esik az igehirdetés történetének nagy csomópontjaira, fordulóira, korszakváltásaira. Mindennek mentén a hallgatók a történeti jellegű ismeretszerzésen túl inspirációt nyerhetnek saját igehirdetéseikre nézve is, mind a pozitív, mind a negatív példákából. Ugyanakkor a múlt megismerésével formálódhat az igehirdetői identitás is.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgatóknak meg kell ismerniük a keresztyén prédikáció történetét, s képesnek kell lenniük arra, hogy reflektáljanak annak tükrében saját igehirdetésükre. A kurzus felkészíti a leendő lelkipásztorokat arra, hogy hivatásukra és egzisztenciájukra, sőt igehirdetői gyakorlatukra is úgy tekintsenek, mint ami beágyazódik a keresztyén egyház történetének nagy egészébe.

A félév során érintett nagyobb területek.

1. A keresztyén igehirdetés bibliai gyökerei
2. Az ókori egyház igehirdetése
3. A középkori egyház igehirdetése
4. A reformáció igehirdetése és ellenreformáció igehirdetése
5. A protestáns ortodoxia igehirdetése, puritanizmus igehirdetése, A pietizmus igehirdetése
6. A felvilágosodás igehirdetése
7. A XIX. útkeresései
8. A liberalizmus igehirdetése
9. A dialektika igehirdetése
10. A XX. század magyar református igehirdetése
11. Mai magyar református igehirdetés
12. Mai nemzetközi kitekintés

Évközi tanulmányi követelmények:

A félév kollokviummal zárul, melyen hangsúlyosan kerül számonkérésre az előadások anyaga. Kollokviumra az bocsátható, aki a szorgalmi időszakban elolvasta és kijegyzetelte Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete című munkájának I. történeti részét (17.o.-239.o.) valamint egy

20.századi lelkészéletrajzot is elolvasott, és egy két oldalas házi dolgozatban reflektál annak igehirdetésre vonatkozó összefüggéseire.

Kötelező és ajánlott irodalom:

Nagy István: Szemelvények a keresztyén prédikáció történetéből, Budapest, 2009.

- Barth, Karl: Homiletik, Zürich 1966
- Bohren, Rudolf: Predigtlehre, München, 1974
- Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015.,
- Boross Géza: Történelem a szószéken, Budapest, 1979
- Czeglédy Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951
- Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993;
- John Stott: Hiszek ez igehirdetésben, Budapest, 1992
- Nagy István: Hogyan készülünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004.,
- Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986
- Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak,

HT GYKG035 - HOMILETIKA III.

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók kapjanak rálátást, hogy a keresztyénség történelme során milyen elméleti alapokon és milyen gyakorlattal folyt az egyházban a prédikáció.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A homiletika története kerül előadásra oly módon, hogy az egyes korok jellemzése mellett bemutatásra kerül egy-egy jellegzetes prédikáció a kor legnevesebb prédikátoraitól.

1. Prédikáció az ókori egyházban (Origenes, Chrysostomos, Augustinus)
2. Prédikáció a középkorban (a szerzetesrendek igehirdetése)
3. Prédikáció a reformáció idején (Luther, Kálvin, Méliusz, Bornemissza, Dávid Ferenc)
4. Prédikáció az ellenreformáció idején (Pázmány, Alvinczy)
5. Prédikáció a protestáns ortodoxia korában (Geleji Katona István)
6. Prédikáció a puritanizmus korában (Medgyesi, Köleséri)
7. Prédikáció a pietizmus korában (Arndt, Spener, Fancke, Wesley)
8. Prédikáció a felvilágosodás korában
9. Prédikáció Schleiermachernél
10. Prédikáció az angolszász területen (Spurgeon, Robertson)
11. Prédikáció a liberalizmus korában
12. Prédikáció a dialektika teológiában
13. Prédikáció a két világháború között
14. Prédikáció a kommunizmus idején

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók tanulmányozzák az egyes korszakok prédikációit és azokat megbeszéljük.

Kötelező irodalom:

Dr. Prof. Dr. Kocsev Miklós: Szemelvények a keresztyén prédikáció történelméből (kézirat)

Ajánlott irodalom:

Ravaszh László: A gyülekezeti igehirdetés története, Pápa, 1915.

HT GYKG020 - LITURGIKA 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Magyar Református Egyház istentiszteleti rendjének történetét, elvi alapjait és mai gyakorlatát ismerik meg a hallgatók.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A magyar református egyház liturgikai szabályainak megismerése, és a különböző ágendák áttekintése. A leendő lelképászorok liturgusok is lesznek, így ezek az ismeretek nélkülözhetetlenek.

Témakörök:

1. A liturgia neve, feladata, helye a gyakorlati teológiában
2. Istentisztelet az Ószövetségben
3. Istentisztelet az Újszövetségben
4. Az istentisztelet alapkérdései
5. A liturgus
6. Az istentisztelet ideje
7. Az istentisztelet helye és a felszerelési tárgyak
8. Az istentisztelet elemei
9. Az istentisztelet fajtái
10. Sákramentumos istentisztelet
11. Istentiszteleti rendtartás (sorrend)

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók a félév során különböző típusú istentiszteleti formákat látogatnak, és erről rövid referátumot írnak.

Kötelező irodalom:

Dr. Nagy István : Liturgia, Budapest, 2005
Pásztor János: Liturgia, Komarno, 2002

Ajánlott irodalom:

A lelkész mint, avagy mintalelkész, Debrecen, 1940
Apostoli atyák (szerk. Vanyó László), Budapest, 1980
Bodonyi József: Liturgia, Budapest, 1966
Boross Géza: A liturgia vázlatja
Czegléd Sándor: Liturgia, Debrecen, 1959
Istentiszteleti rendtartás, Budapest, 2004
Kálvin: Institutio
Kozma Zsolt: Liturgia, Kolozsvár, 2000
MORE Törvénykönyve
Nagy Ágenda, Budapest, 1927
Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma, Budapest, 2004
Dr. Nagy István : Az Újszövetség kulcsfogalmai, Nagykovács, 1999
Pásztor János: Kis Ágenda, Komarno, 2004
Ravasz: A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Pápa, 1915
Szénási Sándor: Ünnepeink, Budapest, 1997
Szőnyi György: Liturgia, Sárospatak é.n.
Tanulmányok az evangélium szerint reformált keresztyén gyülekezet istentiszteletéről (szerk. Bartha Tibor), Budapest, 1977

HT GYKG021 – LITURGIKA 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT GYKG020 – Liturgia 1.	
Tantárgy előadója:			Oktatás nyelve:	Értékelés módja:

Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	magyar	Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>Az egyéni spiritualitásnak és Isten népe életének csúcseménye az istentisztelet. A liturgia, mint gyakorlati teológiai diszciplína ennek bibliai és teológiai alapjaival, történeti összefüggéseivel, valamint gyakorlatával is foglalkozik. A félév tekintetében a tantárgy célja egyfelől a keresztyén kultusz kialakulásának és koronkénti formálódásának megismerése a maga történeti összefüggéseiben. Így jutva el a magyar református liturgiátörténeten és liturgiai reformok történetén keresztül a napjainkban alkalmazott liturgiákig, ágendákig. Ugyanakkor a tantárgy célkitűzése a történelmi egyházak és felekezetek istentiszteletének megismerése is.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>A tantárgyon keresztül a hallgatók képessé válnak megkülönböztetni és összehasonlítva értelmezni a különböző felekezetek kultuszát, úgy azok történeti összefüggéseiben, mint elvi és gyakorlati téren. Emellett lényeges, hogy a református istentisztelet mai formájának kialakulásának megismerése mentén a hallgatók zsigeri jártasságra tegyenek szert az úrnapi, szimbolikus, és kazuális ágendák világában. Különös tekintettel azokra az összefüggésekre, melyek irányt szabnak a lelkipásztori felkészülésnek és liturgusi szolgálatnak.</p> <p>A tantárgy rövid tematikája:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az ógyház istentisztelete 2. A középkor istentisztelete 3. A reformáció istentisztelete 4. A magyar reformáció istentisztelete 5. Jelentős liturgiai reformok 6. Huszadik századi ágendák 7. A római mise 8. A görög mise 9. Az evangélikus rendtartás 10. Egyéb protestáns, újprotestáns egyházak istentisztelete 11. Istentiszteleti rendtartásunk 12. Liturgia megújításának kérdései, ágendakritika <p>A kurzus kollokviummal zárul, melyre a „beugró” az Istentiszteleti Rendtartás kazuáliákhoz kapcsolódó kötött szövegeinek szó szerinti ismerete.</p>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A kollokvium feltétele beszámoló írása történelmi felekezeteknél tett istentisztelet látogatásról két oldal terjedelemben a szorgalmi időszak végéig.</p>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<i>Kötelező irodalom</i>				
<ul style="list-style-type: none"> • Istentiszteleti rendtartás, megállapította a VIII. Budapesti zsinat, 1985. • Kádár Ferenc: Liturgia, Sárospatak, 2013. 				
<i>Ajánlott irodalom</i>				
<ul style="list-style-type: none"> • A Magyar Református Egyház istentiszteleti rendtartása, MRETZS, 1998. • Ágenda, Dr. Ravasz László szerk., Budapest, 1927. 				

- Boross Géza: A liturgia vázlata, KGRE, Budapest, 2000.
- Czeglédy Sándor: Liturgia, DRHE, Debrecen, 1996.
- Hafenscher Károly: A keresztény istentisztelet, Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 1999.
- Istentiszteleti rendtartás, megállapította a VIII. Budapesti zsinat, 1985.
- Pásztor János: Kis agenda, Calvin J. Teol. Ak., Komárom, 2004.
- Pásztor János: Liturgia, Calvin J. Teol. Ak., Komárom, 2002.

HT VPPG040 - KATECHETIKA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Fodorné Dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A katechetika tárgy a gyülekezetben folyó olyan pedagógiai tevékenységek elméleti és gyakorlati kérdéseit taglalja, amelyek az iskolai és iskola-rendszerű gyülekezeti hitoktatás feladatkörén kívül esnek. Ide tartoznak a gyermekmunka, a konfirmációi előkészítő, az ifjúsági munka és a felnőttoktatás legkülönbözőbb alkalmi. Ezeknek a feladatoknak a szakszerű ellátásához nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket a kurzus. Ma gyülekezetpedagógiának nevezik ezt a gyakorlati részdiszciplínát.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A gyülekezet pedagógiai feladatai
2. Gyermek a családban
3. Nevelői attitűdök
4. Nehézségek a családi nevelésben
5. A konfirmáció története és aktuális problémái
6. A konfirmációi oktatás tartalma
7. A konfirmációi oktatás módszertana
8. Az ifjúság vallásossága
9. Csoportmódszerek az ifjúsági munkában
10. A felnőttoktatás alkalmi a gyülekezetben

Kötelező irodalom:

Imre Lajos, Katechetika, Budapest 1941.
 Enyedy Andor, A magyar református kátéirodalom, Budapest, 1928.
 Farkas Ignác, Katechetikai alapvetés, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.
 Csikesz Sándor, A valláspedagógia igazi válsága, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.
 Dr. Gyökössi Endre, Pszichokatechetikai problémák, Theológiai Szemle 1980, 39kk.
 Dr. Boross Géza, Katechetika (jegyzet)

Ajánlott irodalom:

Ch. Grethlein, Gemeindepädagogik, Berlin-New York, 1994.
 K. Wegenast/G. Lämmermann, Gemeindepädagogik, Stuttgart 1994.
 V. Elsenbast (Hg.), Handbuch für die Arbeit mit Konfirmandinnen und Konfirmanden, Gütersloh, 1998.
 F. Schweitzer, Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh, 1996.
 G. Adam/ R. Lachmann (Hg.), Neues Gemeindepädagogisches Kompendium, Göttingen 2008.
 G. Adam (Hg.) Zukunftswerkstatt Konfirmandenarbeit, Münster 2009.
 Ablonczy M., Útaid Uram mutasd meg.
 Bölcsföldi A., Ifjúsági 6X6.
 Bölcsföldi A., Tizenöt-let ifjúsági munkához.

HT VPPG043 - POIMENIKA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051- Bibliaismeret 2.	
--	----------------------------------	---------------------	---	--

Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a lelkipozítást, mint gyakorlati teológiai diszciplínát; bevezetést nyerjenek annak elméleti háttérébe, valamint megismerjék annak gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit, eszközeit és módszereit.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A lelkipozítás helymeghatározása a teológiai diszciplínák és a segítő foglalkozások sorában
2. A lelkipozítás párbeszéde különböző pszichoterápiás irányzatokkal
3. A lelkipozítás dimenziói
4. A lelkipozító kompetenciahatárai, pszichés megbetegedések felismerése, kliensek továbbutalása
5. Lelekipozítói beszélgetésvezetés
6. Különböző személyiségtípusok lelkipozítása
7. Istenképek a lelkipozításban
8. Lelekipozítás különböző élethelyzetekben (házassági felkészítés, házassági krízisek, akut életkrízisek, szuicidveszély, haldoklás, gyász)
9. A lelkipozító pszichohigiéniája

Évközi tanulmányi követelmények:

Órai jelenlét, aktív részvétel a gyakorlatokban

Kötelező irodalom:

Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1995 (3. kiadás)
Mihalec Gábor: Lélek-ápolás, Budapest 2005
Németh Dávid: Isten munkája és az ember lehetőségei a lelkipozításban, Budapest 1993
Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992

Ajánlott irodalom:

Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest 2003.
Bodó Sára: Gyászidőben, Budapest 2013.
Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe? Budapest 1999.
Dieterich, Michael: Pszichológiai és lelkipásztorkodási kézikönyv, Budapest 2000.
Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest 1997.
Klessmann, Michael: A klinikai lelkipozítás kézikönyve, Debrecen 2002.
Klessmann, Michael: Seelsorge. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2008.
Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkipozításban és a tanácsadásban, Budapest 2009.
Mihalec Gábor: Gyűrű-kúra, Budapest 2012.
Morgenthaler, Christoph: Systemische Seelsorge, Stuttgart 2005 (4. kiadás).
Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkipozítás és prédikálás terén, Debrecen 1999.
Szabó Lajos (Szerk.): A lelkipozítás órája, Budapest 2000
Szarka Miklós, Házasságra felkészítő beszélgetések, Budapest 2012.

HT VPPG044 - PASZTORÁLPSZICHOLÓGIA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Fodorné dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást kapjanak a lelkipozítói helyzetek, ill. saját lelkipozítói viselkedésük (és attitűdjük) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a				

– lelkigondozottal, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Mi (és mi nem) a pasztorálpszichológia?
2. A pszichoterápia és a „parakléta” lelkigondozás kapcsolata
3. Mit tanulhatunk a mélylélektantól, a logoterápiától és a kontextuális családterápiától?
4. Hogyan gondolkodhatunk az emberről? Az ember négy dimenziója.
5. A hit szimbólumai a lelkigondozás folyamatában, lelki kísérés
6. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei
7. A lelkigondozó személye a pasztorálpszichológia szemléletében
8. Az áttétel és viszontáttétel figyelmeztetései
9. Az elhárítási mechanizmusok működése
10. Karaktervonások, attitűdök és a lelkigondozói hibák számbavétele
11. Segítés a kazuáliák helyzetében: családpszichológia
12. A beszélgetés vezetése – Villámbeszélgetések

Évközi tanulmányi követelmények:

Óráról-óraóra való olvasás

Aktív részvétel

Verbatim készítése

Kötelező irodalom:

Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003.

Hézsér Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás).

Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.

Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009

Ajánlott irodalom:

Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe? Budapest 1999.
 Gyökössy Endre: Bevezetés a paraklétikus lelkigondozásba, Budapest, 1983
 Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest 1997.
 Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002.
 Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2004.
 Lohse, Timm H.: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung, Göttingen 2003.
 Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen 2006.
 Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen 1999.
 Rebell, Walter: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München 1988.
 Schneider-Harpprecht, Christoph (Hg.): Zukunftsperspektiven für Seelsorge und Beratung, Neukirchen-Vluyn 2000.
 Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest 2000.

HT VPPG0150 – LELKIGONDOZÓI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPG044 - Pasztorálpszichológia	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere: Zh, a gyakorlat, az olvasónapló és a verbatim-elemzés értékelése ötfokú skálán

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A lelkigondozás bár nem kifejezett célja, de mindenképp együtt jár a hittanári munkával, gyermekek, fiatalok között végzett szolgálattal. A tantárgy célja a hallgatókat érzékenyíteni a mindennapi és az osztályteremben létrejövő lelkigondozói helyzetekre. A hallgatók tanulását kísérő tanegység célja a gyakorlati lelkigondozás különböző szituációiban szerzett tapasztalatok feldolgozása, az ezzel kapcsolatos ismeretek reflektálása és bővítése, a hallgatók önismeretének és lelkigondozói kompetenciájának fejlesztése a gyakorlatban szerzett tapasztalatok figyelembevételével. Ezen célok elérését a kiscsoportos feltáró-elemző munka hivatott elősegíteni.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Lelkigondozói helyzetek a hitoktatásban
2. A lelkigondozói beszélgetés kezdete, íve és vége
3. A lelki beszélgetés sajátosságai és eszközei
4. Lelkigondozói beszélgetések elemzése

Évközi tanulmányi követelmények:

- Olvasó napló készítése Hans van der Geest: Négyszemközt, SOTE-Párbeszéd Alapítvány, Budapest, 2011. megadott oldalszámai alapján.
- Lelkigondozói beszélgetés lejegyzése és elemzése megadott szempontrendszer alapján.

Kötelező irodalom:

- § Margaret Ferris: Együttérzés. Budapest, SOTE-Párbeszéd Alapítvány, 2004.
- § Szabóné László Lilla: Poimenika jegyzet

Ajánlott irodalom:

- Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999.
- Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997.
- Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002.
- Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006.
- Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009.
- Piper, Hans-Christoph: Beszélgetés-elemzések, Debrecen, 1998.
- Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000.

Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.

HT VPPG046 – VALLÁSDIDAKTIKA 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba.

Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A vallásdidaktika feladata
2. Főbb didaktikai koncepciók I.
3. Főbb didaktikai koncepciók II.
4. A tanár szerepe az oktatásban
5. Oktatási célok a vallástanításban
6. A tantervkészítés alapelvei
7. Az óra-előkészítés lépései, az óra felépítése
8. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai I.
9. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai II.
10. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I.
11. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II.
12. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.

Évközi tanulmányi követelmények:

egy óravázlat készítése
házi dolgozat megadott szempontok alapján 10%
egy óravázlat 10 %
illetve szóbeli kollokvium 80%

Kötelező irodalom:

órai jegyzet
Németh Dávid: Vallásdidaktika, A hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban, L'Harmattan, 2017.
Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000.
Siba Balázs: Isten és élettörténet, Loisir Kiadó, 2010.

Ajánlott irodalom:

Fehér Erzsébet: Az oktatás és nevelés története Nemzeti tankönyvkiadó Budapest 2002
Ferencz Árpád: Fejezetek a valláspedagógia történetéből, Stúdium Kiadó Kolozsvár, 2000
Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996
F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997
J. Frisch, Leitfadens Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992
R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.

HT VPPG047 - VALLÁSDIDAKTIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: VPPG046 – Vallásdidaktika 1. HT DOER016 – Dogmatika 1. HT ETRR056 – Magyar egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavasz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az empátia és a kapcsolódási hálózatok szerepe a tanításban 2. A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája 3. Az etikai tananyag oktatásának didaktikája és módszertana 4. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája és módszertana 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
szóbeli vizsga				
Kötelező irodalom:				
órai jegyzet Németh Dávid: Vallásdidaktika, A hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban, L'Harmattan, 2017. Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000. Siba Balázs: Isten és élettörténet, Loisir Kiadó, 2010.				
Ajánlott irodalom:				
K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998 Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998. Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000 G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001. Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002. G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002. V. Pfeifer, Didaktik des Ethikunterrichts, Stuttgart 2003. R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.				

HT HIMG068 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Egyházi ének:				
<ul style="list-style-type: none"> • Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). 				

- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a genfi zsoltároskönyv kialakulásának történetét
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei

2-3. Biblia és ének:

- Az Ószövetség tanítása az éneklésről
- A Zsoltárok Könyve
- Az Újszövetség tanítása az éneklésről

4. A reformátorok tanítása az éneklésről: Kálvin és az egyházi ének

5-6. A genfi zsoltároskönyv keletkezése

7. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században

8. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században

9-10. A 16. századi magyar históriás énekstílus

11-12. A 16. századi magyar egyházi énekstílus

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 75, 101, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 8 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

292, 383, 227, 334, 581, 462, 165, 184, 444, 192, 160, 157, 603, 173, 234, 168, 566, 561, 380, 154, 545, 409, 326, 170, 373, 507, 163, 231, 224, 604. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72.

Kottából: 6 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

719, 584, 182, 661, 153, 403, 497, 221, 542, 166, 172, 174, (vagy 177, 181), 324.

RÉ 1948: 403, 476 (vö.:167)

Kötelező irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.

Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. Magyar Egyházzene I (1993/1994), 12–17.

Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. Zsoltár I/4. (1994) 2–3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6–8.

„...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).

Bourgeois, Loys: A muzsika igaz útja. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519.

Dobszay László: A magyar népének I. Veszprém 1995.

Dobszay László: A magyar egyházzenei történet forrásai. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Ecsedi Zsuzsa (szerk.): Énekkincstár. Evangélikus énekeink kézikönyve: Budapest: Luther Kiadó, 2017.

H. Hubert Gabriella: Éneklés a magyarországi reformáció első két századában. In: Kiss, Erika; Zászkaliczky, Márton; Zászkaliczky, Zsuzsanna; Székely, Júlia (szerk.) Ige-Idők: a reformáció 500 éve: 2017. Magyar Nemzeti Múzeum, április 26 - november 5. Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum, (2018) 175–183.

H. Hubert Gabriella: Gyülekezeti énekek Balassi Bálint és Rimay János Istenes éneki kiadásaiban. LELKIPÁSZTOR 94 (2019), 174–176

H. Hubert Gabriella: Luther és az éneklő egyház: Adiaphoron. In: A lutheri reformáció 500 éves öröksége. Szerk. Fabiny Tibor. Budapest, Luther Kiadó 2018, 123–129

H. Hubert Gabriella: A reformáció gyülekezeti énekeinek emlékezete a 16-18. századi énekeskönyvi kánonban. In: Száraz, Orsolya; Fazakas, Gergely Tamás; Imre, Mihály (szerk.) A reformáció emlékezete: Protestáns és katolikus értelmezések a 16–18. században. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó 2018, 228–245

H. Hubert Gabriella, Vadai István, Ecsedi Zsuzsanna, Hubert Gabriella (Sajtó alá rendezte), Vadai István (Sajtó alá rendezte), Ecsedi Zsuzsanna (Sajtó alá rendezte): Evangélikus és református gyülekezeti énekek (1601-1700). Budapest, Balassi Kiadó 2016.

H. Hubert Gabriella: A régi magyar gyülekezeti ének. Budapest, Universitas 2004.

Luther Márton: A muzsika dicsérete. Zsoltár I/3. (1994) 2–3.

Módis László: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 10–23.

Papp Anette: A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár. (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: A 16. század magyar eredetű népénekei. (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: „A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséret” – Népénekáraink tegnap és ma. Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülészak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

HT HIMG069 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Egyházi ének:</i> Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakal kivülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílusi, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.				
<i>Zenetörténet:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> - ismerje meg református múltunk énekeskönyveit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit - szerezzon alapvető ismereteket a 16. századi német korálról - ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit - mélyítse el a genfi zsoltárról szerzett ismereteit - szerezzon alapvető ismereteket a 16-17. század magyar illetve európai egyházzene történetéről 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából.				

A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Kötelező irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: Egyházi művelődésünk a magyar zenetudomány tükrében. *Theologiai Szemle* 4 (1961) 95–101. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 737-750.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szenci Molnár Albert és a magyar zenei írásbeliség. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 436-451.
- Csomasz Tóth Kálmán: A négy száz éves genfi zsoltár magyar tanulságai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 481-490.
- Ecsedi Zsuzsanna: Énekeskönyvünk néhány Luther-énekéről. *Magyar Egyházzene* VI. (1998/1999), 133-141.
- Csomasz Tóth Kálmán: Iskolai énekköztetés, in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541-1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 125–133.

Ajánlott irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 491-519.
- Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 778-797.
- Csomasz Tóth Kálmán: Die Melodien des Lutherliedes in Ungarn. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 10 (1968), 11–36.
- Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.
- Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Dürr, Alfred: *Das protestantische Kirchenlied im 16. und 17. Jahrhundert: Text-, musik- und theologiegeschichtliche Probleme*. Wiesbaden, Harrasowitz, 1986.
- Ecsedi Zsuzsanna: *Luther-énekek a magyar evangélikus énekeskönyvekben*. Egyházzene-doktori disszertációk, III. MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport, 2006.
- Hahn, Gerald – Henkys, Jürgen (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Gesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen (ab 2000 in Einzelheften)
- Herbst, Wolfgang (Hrsg.): *Wer ist wer im Gesangbuch? 2.*, durchgesehene und aktualisierte Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2001
- Jenny, Markus: *Luther, Zwingli, Calvin in ihren Liedern*. Zürich, Theologischer Verlag 1983.
- Mahrenholz, Christhard – Söhngen, Oskar – Schlißke, Otto (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Kirchengesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen 1990.
- Moser, Hans Joachim: *Die Melodien der Lutherlieder, Welt des Gesangbuchs*, Heft 4., Hamburg und Leipzig, 1935.
- Röbber, Martin: *Liedmacher im Gesangbuch. Liedgeschichte in Lebensbildern*. Calwer Verlag Stuttgart 2001.
- Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.
- Zahn, Johannes: *Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder*, 6 Bände, Gütersloh, 1889-1893.

HT HIMG070 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

				Írásbeli és szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<u>Egyházi ének:</u>				
<ul style="list-style-type: none"> • Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). • Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása. 				
<u>Zenetörténet:</u>				
1. A hallgató ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztény kortól a középkorig.				
2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig egyházzenetörténetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzene örökségét.				
<u>Tematika:</u>				
1. GREGORIÁN				
1.a A gregorián ének története				
1. A vértanúk kora (I-IV. század)				
2. Az egyházatyák kora (IV-VII. század)				
3. Európa megkeresztelkedésének kora (VII-VIII; IX-XI. század)				
4. A gótikus katedrálisok kora (XII-XV. század)				
1.b A gregorián ének műfajai				
1. A recitív műfajok				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Olvasó-tónusok ▪ Ima-tónusok ▪ Zsoltár-tónusok 				
2. A neumatikus-melodikus műfajok				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zsolozsmaantifónák ▪ Miseantifónák ▪ A himnusz 				
3. A melizmatikus műfajok				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tractus ▪ Graduale ▪ Responsorium prolixum ▪ Alleluja ▪ Offertorium 				
4. Új műfajok				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sequentia ▪ Tropus ▪ A liturgikus dráma ▪ A mise-ordináriumok 				
1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A mise szerkezete ▪ A zsolozsma szerkezete 				
2. GRADUÁL				
1. A könyvek keletkezése				
2. A könyvek használata				
3. A legfontosabb forrásokról				
4. A graduálkönyvek műfajai:				

- A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.
- A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, responzorium, verzikulus, benedicamus, invitatórium
- Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció

5. Kutatástörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban
2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népénekek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárt helyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 75, 101, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 15 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

261, 268, 298, 585, 371, 374, 381, 481, 543, 681 (vö. 694). Éneklő Egyház (katolikus énekes könyv): 20. Evangélikus Énekeskönyv: 108 (vö. 563 = szöveg). 6 db graduál-ének.

Kottából: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

262, 267, 300, 567, 486, 505, 376, 562, 652, RÉ 1948: 157, 176, 218,

Kötelező irodalom:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czegléd Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/sli des/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A 16. század magyar dallamai. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: A magyar irodalom története 1600-ig. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.

Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.

Botta István: Huszár Gál élete, művei és kora (1512?–1575). Akadémiai Kiadó Budapest 1991.

Czegléd Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.

Czegléd Sándor: „Emberi hagyományok ostorozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: A Ráday Gyűjtemény évkönyve II (1981), 57–73.

Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: Magyarország zenetörténete II, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.

Dávid László: Az éneklőszék, Magyar Egyházzene VIII (2000/2001), 431–434.

Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, Magyar Könyvszemle 98., 1982. 100–112.

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.

Dobszay László: A zsolozsma. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.

Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből. Debrecen 2000. 207–355.

Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. Magyar Egyházzene 1999/2000. 275–282.

Ferenczi Ilona (ed.): Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635. Musicalia Danubiana 9*-9**. Budapest, 1988.

Ferenczi Ilona (ed.): Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635. Musicalia Danubiana 9*-9**. Budapest, 1988.

Ferenczi Ilona (ed.): Graduale Ráday XVII. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.

Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): Öreg Gradual, mely mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásoktól szorgalmason meg tisztogattatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbített. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.

Hiley, David: Western Plainchant. Oxford 1993.

H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), Magyar Egyházzene VII (1999/2000), 327–366.

H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István versiculusai és a perikóparend, Magyar Egyházzene VI (1998/1999), 251–258.

Huszár Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséreték. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561. Borsa Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.

Huszár Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséreték és imádságok, Komjáti 1574. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.

Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből. Debrecen 2000. 139–206.

Kurta József: Az Öreg Graduál századai Erdélyben. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.

Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. Magyar Zene, 2006/I. 53–72.

Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „Inter sollicitudines”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.

Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. Zsoltár X/1. (2004), 6–9.

Papp Anette: A graduál-antifónák középkori kapcsolatai. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Papp Anette: Gregorián eredetű népénekek. Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

Schrems, Theobald: Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténethez 1. Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: Első hangjegyes népénkünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: Népzene és Zenetörténet III. Budapest 1977, 102–133.

HT HIMG071 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 4.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Egyházi ének:</i> Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.				
<i>Zenetörténet:</i> A hallgató ismerje meg a kanció eredetű népénekeinket valamint a 17. századi énekköltés darabjait.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				
Csomasz Tóth Kálmán: <i>A 16. század magyar dallamai</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest 1958. Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés</i> . Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. Csomasz Tóth Kálmán: <i>Dicsérvétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről</i> . Kálvi Kiadó, Budapest 1971. Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. <i>IAH Bulletin</i> 11. 6-31. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás, Budapest 2003. 778-797. Dobszay László: <i>A magyar népének I.</i> Veszprém 1995. Dobszay László: <i>A magyar egyházzenetörténet forrásai</i> . Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]				

HT HIMG072 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 5.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a református énekeskönyvek történetét a 18. századtól napjainkig. Református énekeskönyvünk vonatkozó tételein keresztül ismerje meg a legjelentősebb dallam- és szövegszerzők munkáját. A félév során először a XVIII. század hagyományos anyagával foglalkozunk, majd a magyar református egyházi éneklésben két évszázad alatt végbement válságfolyamat történelmi, egyháztörténeti és zeneműveltségi okait tárjuk fel. Végül az 1948-as énekeskönyv létrejöttének körülményeit ismerjük meg.

Tematika:

1. A 18. század:

- Történelmi áttekintés
- Hagyománytisztelet és újítás:
 - a. 18. század régies dallamai
 - b. Barokk és klasszicista énekek
- A 18. századi korál

2. A 19. század:

- Történelmi áttekintés
- 1806/11 és következményei

3. A 20. század:

- Az ébredési mozgalmak és énekeik
- Az 1921-es énekeskönyv
- A „jugoszláviai énekeskönyv”
- Az 1948-as énekeskönyv
- „Találkozás énekeskönyv”
- Az új református énekeskönyv

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárhelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 75, 101, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről 11 db zsoltár (illetve a megmaradt zsoltárok), valamint az alábbi dicsérek:

266, 263, 204, 207, 567, 823, 419, 412, 715, 711, 832, 251, 772, 822, 758, 713, 831, 474, 825, 705, 379.

Kottából 3 db zsoltár (illetve a megmaradt zsoltárok), valamint az alábbi dicsérek:

476, 291, 756, 237, 194 (vö. 193), 494, 624, 590, 769, 821, 773, 797, 796, 720, 722, 757, 760, 774, 826, 726, 723, 728, 761, 630, 724, 667, 701, 205, 700, **240, 252, 391, 411, 435, 496, 517, 568, 623, 625, 627, 628, 642 (vö. 643), 676, 692.**

Kötelező irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: „Nos Franciscus Primus...” Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 544–547.

Csomasz Tóth Kálmán: Az énekanyag megrostálásának szempontja (1943). Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 27–31.

Csomasz Tóth Kálmán: A zene válsága és az egyház. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 669–691.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk és a gyülekezeti éneklés időszerű kérdései. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 176–182.

Csomasz Tóth Kálmán: Megjelent a Próbáénekeskönyv. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 98–101.

Csomasz Tóth Kálmán: Az új énekeskönyv vitájához. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 94–97.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk megújításának szempontjai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 80–82.

Csomasz Tóth Kálmán: Testvéri szó az énekügyről. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 45–47.

Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei. Szerk.: Fekete Károly. Kiadja: MRE Kálvin János Kiadó, Budapest, 2010.

(https://reformatus.hu/documents/299/reformatusok_a_kegyelem_tronusanal.pdf)

Bódiss Tamás: Az új református énekeskönyv iskolai használatáról. *Magyar Református Nevelés* 1 (2021) 6–17. (<http://www.refpedi.hu/mrn2021/1/#page=6>)

Bódiss Tamás: Magyar református énekeskönyv – 2021. *Collegium Doctorum* 17. évf. 2021/2., 215–232.

Kis Médea: Éneklő gyülekezet – lelki ébredés. *Sárospataki Füzetek* 2020/4. sz. 24. évf. 105–124.
http://sarospataki-fuzetek.hu/wp-content/uploads/2021/03/sf20_4_10_Kis.pdf

Ajánlott irodalom:

Árokháty Béla: A zoltárok és dicséretnek zenei szempontból. In: Zoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 124–136.

Árokháty Béla: Megjegyzések az Új Énekeskönyvhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 60 (1917) 502–503.

Árokháty Béla: A II. Próbáénekeskönyv dallamaihoz (Válasz Szügyi Józsefnek) A zsinat figyelmébe. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 61 (1918) 299–301.

Árokháty Béla: Énekeskönyvünk, gyülekezeti éneklésünk és a Magyar Református Kántorkönyv. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 369–374.

Árokháty Béla: 1932/2. A Magyar Református Kántorkönyv és egyházi énekgyűjtemény. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 641–646.

Árokháty Béla: Egyházzenei előadások - a MPIT kiadása P. 1937. 77. lap

Árokháty Béla: Az igazi békekonferencia. *Zeneközlöny* 11/4 (1937) 1.

Árokháty Béla: A református gyülekezeti éneklés. A jugoszláviai református új énekeskönyv lelki képe. Bp., 1940.

Bartalus István: Könyvismertetés. Egyházi énektár... készítette Ivánka Sámuel,... *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 22 (1863) 470.

Benkő István: Korabeli vita az 1744-es kolozsvári énekeskönyvről. *Református Szemle* 84 (1991) 219–237.

Bódiss Tamás: Csomasz Tóth Kálmán himnológiai öröksége. Az 1948-as magyar református énekeskönyv szerkesztési munkáinak megindulása, elvi alapvetése. *Magyar Egyházzene* 8 (2000/2001) 229–235. és *Református Egyház* 54 (2002) 34–36.

Bódiss Tamás: Énekeskönyvek a mérlegen. Csomasz Tóth Kálmán születésének 100. évfordulóján. *Református Egyház* 54 (2002) 200–203.

Bódiss Tamás: Reformtörekvések a református énekeskönyv megújításáért a XX. század első felében. In: *Socia exsultatione* A Reajeczky Benamin születésének 100. évfordulóján tartott tudományos ülészak előadásai. Bp., 2003. 217–224.

Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. *Református Egyházi Könyvtár*, 25. Bp., 1950.

Csáji Pál: Énekeskönyv-revizíó kísérlet 1729-ben. *Egyháztörténet* 1 (1958) 166–173.

Czanik Gyula: Néhány szó az énekeskönyvről *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 55 (1912) 484., 502.

- Dávid István: Erdély XVIII. századi orgonaépítészete és hatása a magyar református egyházban. DLA értekezés. Bp., 2001.
- Denke Gergely Balla Péter (1908–1984) In: Himnológiai szöveggyűjtemény. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Erdélyi János: A reformált énekeskönyv és az énekügy. Sárospataki Füzetek (1864) 846–858.
- Fejes István: A próba-énekeskönyv ügy. Részlet az egyetemes énekügyi bizottság elnökének jelentéséből. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 48 (1905) 401–404.
- Fekete Csaba: Az Öreg Debreceni Énekeskönyv keltezése. Magyar Egyházzene 4 (1996/97)
- Fekete Csaba: Éneklés tilalma? Magyar Egyházzene 4 (1996/97) 319–324.
- Fekete Csaba: Találkozó énekeskönyv. Istentiszteleti életünk paraméterei. Zsoltár 3/4 (1996) 2–14.
- Fekete Csaba: Három tétel református istentiszteletünk értelmezéséhez. Zsoltár 4/2 (1997) 6.
- Fekete Csaba: Mi urunk, édes Atyánk és Atya, Fiú, Szentlélek [Énektörténet]. Zsoltár 4/3 (1997) 11–13.
- Fekete Csaba: Hendrik Hasper és Csomasz Tóth Kálmán levelezése. Zsoltár 10 (2003) 50–67.
- Fekete Károly: Makkai Sándor részvétele a magyar református liturgia megújításában. Magyar Egyházzene 3 (1995/1996) 147–154.,
- Fekete Károly: A Református liturgiánk története a XIX–XX. században. Magyar Egyházzene 7 (1999/2000) 468–480.
- Fekete Károly: Orgonáink szerepének újragondolója. Zsoltár 10 (2003) 17–33.
- Gárdonyi Zoltán: Széljegyzetek a magyar református énekeskönyvhöz. Református Egyház XLIV (1992) 200–203., valamint „...eleitől #ogva...” Tanulmányok, dolgozatok... Bp., 1993. 7–12.
- Gáty Ferenc: Új magyar református énekeskönyv. Pápa, 1941.
- Gönczy Lajos: Egyházi énekeskönyvünk története. Református Szemle 71 (1978) 433.
- Havas Gábor–Kulifay Albert: A Soli Deo Gloria Szövetség története. Bp., 1992.
- Ivánka Sámuel: Őszinte szó új énekeink érdekében. PEIL 42 (1883) 1159. skk.
- Karácsony Sándor: Mostani és leendő énekeskönyvünk esztétikai és irodalomtörténeti szempontból. Zsoltár 2/2 (1995) 2–10.
- A komáromi helvét hitvallású egyházmegye közgyűlése által elfogadott és egyházkerületi közgyűlésre terjesztett vélemény. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 16 (1863) 1280–1285.
- Kósa László: A belmisszió irányzatai és főbb képviselői. In: Egyháztörténet II. Bp., 1998. 96–98.
- Kálmán Farkas: Az énekes könyvről. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 21 (1878) 1997–1207.
- Kálmán Farkas: Nyílt levél a szerkesztőkhöz. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 34 (1891) 208.
- Kövendi Dénes: Karácsony Sándor és zsoltáréneklésünk megújulása. (Emlékek és gondok). In: Himnológiai szöveggyűjtemény. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Ladányi Sándor: A református egyház az I. világháború végén. Egyháztörténet 2. – tankönyv és tanári kézikönyv. Református Pedagógiai Intézet Budapest, 1998
- Lajtha László: Egyházzenei vitánk margójára. Protestáns Szemle 43 (1933) 27–32.
- Molnár Antal: A magyar református kántorkönyv ankétjához. Protestáns Szemle 43 (1933) 57–63.
- Nagy Ignác: Néhány szó az énekgyártásról. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 34 (1891) 546.
- Nagy Ignác: Az énekügyi bizottság munkálatairól. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 25 (1882) 141.
- Pálffy Károly: Éneklésünk legbecsesebb forrása az 1744-es kolozsvári impressum. Református Szemle 74 (1981) 202.
- Pálffy Károly: Gyülekezeti éneklésünk vázlatos története. Református Szemle 76 (1983) 207–208.
- Id. Révész Imre: A Magyarországi Ref. Egyház közönséges énekeskönyvéről. Debrecen, 1866.
- Révész Imre: Mostani és leendő énekeskönyvünk egyházi teológiai szempontból. Igazság és Élet 7 (1941) 22.skk; valamint Zsoltár 2/1. (1995) 2–5.
- Révész Imre: Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: Az új énekeskönyv felé. Szerkesztette Révész Imre. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: Jelenlegi énekeskönyvünk dicsérete és egyéb anyagának teológiai átvizsgálása. Theológiai Szemle 19 (1943) 46.skk, 94.skk, 135.skk
- Szabó Csaba: Erdélyi magyar harmóniás énekek a XVIII. századból. Budapest-Szombathely, 2001. CD-ROM
- Seprődi János: A reformátusok próba-énekeskönyvének bírálata. Bp., 1904.
- Seprődi János: A próbaénekeskönyv dallamai. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 47 (1904) 647. skk, 663. skk.
- Seprődi János–Balthazar Dezső: Az egyetemes ref. énekeskönyv ügyében. Református Szemle 6 (1912) 747–750.
- Szügyi József: Énekeskönyvünk ügyében. Zeneközlöny 1906 március. Az írás megjelent: Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 49 (1906) 195. skk és 211. skk.,

Szűcs Endre: Csomasz Tóth Kálmán (1902–1988) munkásságának bibliográfiája. Magyar Egyházzene 6 (1998/1999) 93–116.

Zalánfy Aladár: Az orgona mint liturgikus hangszer. Protestáns Szemle 43 (1933) 169–176.

Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. „A Kálvin János Társaság kiadványai 10. szám” Budapest, 1941.

HT GYKG065 - BESZÉDTECHNIKA 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Hauptman-Tőkés Antónia Paula	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszéd-készség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.

Kötelező irodalom:

Montágh Imre: Tiszta beszéd

Ajánlott irodalom:

Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus

HT GYKG066 - BESZÉDTECHNIKA 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Hauptman-Tőkés Antónia Paula	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszéd-készség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes

mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.

Kötelező irodalom:

Montágh Imre: Tiszta beszéd

Ajánlott irodalom:

Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus

HT GYKG069 - RETORIKA

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat, órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A retorika a homiletika határtudománya. A beszéd keretrendszerét a kommunikáció hatékonysága szempontjából ismerni szükséges. Hogyan gondolkodjunk a beszédről, erre tanít meg bennünket a retorika tudománya.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A retorika mint tantárgy a beszéd elméleti és részben pragmatikus ismereteit adja át a hallgatónak. A félév során megismerkednek a klasszikus, majd a humanizmus, végül pedig a modern kor retorika és homiletika közötti kölcsönhatásaival. Pragmatikus szempontból a modern szociálpszichológia eszköztárába is beletekintenek a hallgatók, hogy kritikus vizsgálatnak vehessenek alá nyilvános beszédeket, reklámokat, egyéb a hatás szempontjából megszülető folyamatokat.

Évközi tanulmányi követelmények:

Irodalom feldolgozás, zárthelyi dolgozatok, órai munka.

Kötelező irodalom:

Adamik-Jászó-Aczél: Retorika, Osiris, 2005.
 Arisztotelész: Rétorika, Telosz, 1999.
 Philipp Melanchthon: Az ifjúság tanulmányainak megjobbításáról, in Retorikák a reformáció korából, szerk. Imre Mihály, Debrecen, 2000. 19–31.p.
 Philipp Melanchthon: A retorika alapelemeinek két könyve, (ford. János István), in Imre Mihály (szerk.) Retorikák a reformáció korából, 49–86.p., Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 2000.
 Szent Ágoston: A keresztény tanításról, (ford. Városi István), Szent István Társulat, Budapest, 1944.
 Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Pápa 1915.
 Ravasz Lászlótól válogatott tanulmányok
 Em Griffin: Meggyőztél, Harmat, Budapest 2004.

HT GYKG111 - DIAKÓNIA

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók ismerjék meg a diakónia történetét és mai kérdéseit.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

<ol style="list-style-type: none"> 1. A diakónika helye a gyakorlati teológiában, feladata, mai fő kérdései. A diakónia fogalma. 2. A diakónia helyzete a korai egyház idején. 3. A reformáció diakóniája. 4. A pietizmus diakóniája. 5. Német belmisszió diakóniája. 6. Egyházunk diakóniája a reformációtól a XX. századig. 7. Az anyaházi diakónia. 8. Kiss Ferenc diakóniai munkássága. 9. Egyházunk diakóniája a kommunizmus idején. 10. Egyházunk diakóniája ma. 11. A fogyatékoság, szenvedélybetegség, öregség teológiai megközelítésben. 12. Diakóniai törvény. 13. Diakónusképzés
Évközi tanulmányi követelmények:
Egy tetszés szerinti diakóniai intézmény meglátogatása és erről beszámoló készítése.
Kötelező irodalom:
Dr. Nagy István : Diakónika, Nagykőrös, 2009
Ajánlott irodalom:
<p>Dr. Boross Géza: Diakónika, Budapest, 1995</p> <p>Joó Sándor: Református diakonátus, Budapest, 1939</p> <p>A MRE diakóniája, Budapest, 1986</p> <p>Dr. Ötvös László: Szeretetszövetség és szeretetszolgálat, Karcag, 1994</p> <p>Bodoky Richard: Az anyaházi diakónia az egyházban, Budapest, 1942</p>

HT GYKG133 - MISSZIOLÓGIA - APOLOGETIKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Órarendi információ:		Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Betekintést nyerni az apologetika történetébe, modern útkeresésébe, módszereibe és kérdéseibe.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<p>A 21. században az európai protestáns keresztyénség a legnagyobb kihívásokkal már nem a világ „négy sarkán” találkozódik, hanem saját társadalmi, kulturális és egyházi határain belül. Ma, amikor a protestáns egyházak tömegével veszítik el tagjaikat, különösen is fontossá válik azoknak a kérdéseknek a megválaszolása, hogy milyen hatások távolítanak el a hittől, hogyan lehet kapcsolatot teremteni az igehirdetés és a hallgató között, melyek azok a kérdések, melyek megválaszolását nem kerülhetjük meg, s milyen formában találkozunk e kérdésekkel. Napjainkban ismét sürgetően hangzik el felénk az intés: Legyetek készen számot adni a bennetek levő reménységről, s a hívő és nem hívő közötti párbeszédben a keresztyénség lényegét ragadjuk meg.</p> <p>A kurzus keretében röviden megismerkedünk a hitvédelem történetével, a pluralista társadalom kihívásaival a modernkori hitvédelem teológiai alapjaival, lehetőségeivel és korlátaival. Az órai alkalmakon nagy hangsúlyt fektetünk az ajánlott irodalomból válogatott szemelvények folyamatos és közös feldolgozására.</p>				
Évközi tanulmányi követelmények:				

- Aktív részvétel minden az órákon, a feldolgozandó szövegek folyamatos feldolgozása, együtt gondolkodás; szemeszter végén 8-10 old. beadandó dolgozat készítése megbeszéltek témában.

Ajánlott irodalom:

- E. McGrath: *Híd. Új utak az apologetikában*. Harmat, Budapest, 1997
- E. McGrath: *Az ateizmus alkonya – A hitetlenség térhódítása és hanyatlása a modern világban*. Kalligram, Pozsony, 2008.
- L. Newbigin: *Evangélium a pluralista társadalomban*. Harmat, Budapest, 2006
- F. A Schaeffer: *Aki van*. Harmat, Budapest, 1996
- A.C. Dulles: *A History of Apologetics*. San Francisco, 2005³
- T. Keller: *Hit és kételkedés. Meggyőző érvek Isten mellett*. Harmat- Koinonia, Kolozsvár-Budapest, 2012
- Vanyó László (szerk.): *II. századi görög apologéták*, Szent István Társulat, Budapest, 1984
- C.S. Lewis: *Keresztény vagyok*. Harmat, Budapest, 2006
- Szalai András: *Más Jézus, más lélek, más evangélium*. Harmat, Budapest, 1998
- Szűcs Ferenc: *Egyházi nyelv és jelenlét a misszióban*. In Békési Sándor (szerk.): *Ki szíveket tanít*. Budapest, 2006.

Általános modul

HT BTHB064 - PROSZEMINÁRIUM				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely Dr. Tolnai Ágnes	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A proszeminárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtárhasználat és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A teológia tudományos jellege és a teológus hallgató hite 2. A teológiai tudományok forrásainak felkutatása 3. Könyvtárismeret 4. Könyvtárhasználat 5. Tanulásmódszertan A 6. Tanulásmódszertan B 7. Írásbeli munkák 8. A szemináriumi dolgozat 9. A TDK dolgozat 10. A szakdolgozat 11. Tudományos írások műfajai 12. ZH 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív órai munka, bibliográfia készítése, zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
Alister McGrath: Bevezetés a keresztyény teológiába (Budapest: Osiris 1995) Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? (Budapest: Kairosz 2005) Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve (Budapest: Osiris 2005)				
Ajánlott irodalom:				
Karner Károly: Bevezetés a theológiába (Budapest: 1954) Kocsis Elemér: Bevezetés a theológiába (Debrecen. 1979) Horváth Tibor-Papp István: Könyvtárosok kézikönyve 1-5 (Budapest: Osiris 1999-2003)				

HT LSVL010 - LATIN NYELV 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Zh
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A latin nyelv alapjainak elsajátítása a Ferenczi–Monostori könyv első 5 leckéje alapján.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. hét: Bevezetés a latin nyelvbe 2. hét: F-M: I/1 3. hét: F-M: I/1 				

4. hét: F-M: I/2
5. hét: F-M: I/2
6. hét: F-M: I/3
7. hét: F-M: I/3
8. hét: F-M: I/4
9. hét: F-M: I/4
10. hét: F-M: I/5
11. hét: F-M: I/5
12. hét: zh
13. hét: Gyakorlati jegyek lezárása
Évközi tanulmányi követelmények:
Órai munka Zárthelyi dolgozatok megírása
Kötelező irodalom:
Ferenczi Attila–Monostori Martina: <i>Latin nyelvkönyv</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
Ajánlott irodalom:
Szabadi István: <i>Latin nyelvtan (református teológiai hallgatók számára)</i> . Sárospatak, 2002 Györkösy Alajos: <i>Latin–magyar kéziszótár</i> . Akadémiai Könyvkiadó, Budapest Finály Henrik: <i>A latin nyelv szótára</i> . Magyar Elektronikus Könyvtár Nagy Ferenc–Kováts Gyula–Péter Gyula: <i>Latin nyelvtan a középiskolák számára</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

HT LSVL011 – LATIN NYELV 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT LSVL010 – Latin nyelv 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: A jegy összetevői: a minden órán írandó (nyelvtani, fordítási vagy szó-) dolgozatok jegyei + a záródolgozat jegye (legnagyobb súllyal) + az órai munka, óráról órára készülés. Elégtelen záródolgozat esetén a félévi jegy is elégtelen.
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Latin alaktani és alapvető mondattani ismeretek, készség kialakítása könnyű szövegek olvasására.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. hét: F-M: I/3	2. hét: F-M: I/3	3. hét: F-M: I/4	4. hét: F-M: I/4	5. hét: F-M: I/5
6. hét: F-M: I/5	7. hét: F-M: I/6	8. hét: F-M: I/6	9. hét: F-M: I/6	10. hét: F-M: II/1
11. hét: F-M: I/1	12. hét: zh	13. hét: Gyakorlati jegyek lezárása		
Évközi tanulmányi követelmények:				
Új anyag megtanulása, házi feladat óráról órára				

Órai munka Zárthelyi dolgozatok
Kötelező irodalom:
Ferenczi A. - Monostori M., Latin nyelvkönyv, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (évente kiadják)
Ajánlott irodalom:
M. Nagy I. - Tegye I., Latin nyelvtan, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (rendszeresen kiadják)

HT SPCS004 - SZAKDOLGOZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT SPCS005 - SZAKDOLGOZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: HT SPCS004	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT SPCS006 - SZAKDOLGOZAT 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 10	Előtanulmányi kötelezettség: HT SPCS005	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

HT - TESTNEVELÉS				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: Őszi	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

Szigorlatok

HT GYKG026 - VIZSGAISTENTISZTELET				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A vizsgaistentisztelet biztosít lehetőséget és alkalmat arra, hogy az önálló lelkipásztori szolgálatra készülő hallgató egy általa megismert gyülekezetben istentiszteletet tartva szakmailag megalapozott visszajelzést kapjon arról, mennyire képes rendszeres-, biblika-teológiai, homiletikai és liturgikai ismereteit a gyakorlatban kamatoztatni.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Vasárnapi istentisztelet önálló előkészítése és annak értékelése. A hallgató által önállóan előkészített és megtartott istentiszteletet ötfokú skálán értékeli a bizottság, amelyet a vizsgáztató egyetemi oktató mellett az érintett gyülekezet lelkésze és az illetékes egyházmegye egy képviselője alkot. A vizsgáztatást és értékelést az alábbi szempontok figyelembevételével határozza meg: teológiai helytállóság (exegetikai, dogmatikai háttér), a homiletika formai és tartalmi kritériumainak (textusszerűség, gyülekezetszerűség stb.) való megfelelés, liturgiai szempontok érvényesülése (ének- és lekcioválasztás, imádságok stb.), az előadás módja (elmondás, hanghordozás, gesztikuláció stb.). Az istentiszteletet követően a bizottság egy kollokvium keretein belül elbeszélget a hallgató frissen szerzett tapasztalatairól, majd megosztja vele meglátásait, szakmai javaslatát és tanácsait.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Vasárnapi istentisztelet önálló előkészítése az előre megbeszélt időpontra. Az istentisztelet igehirdetési részének teljes szövegét (prófétai imádsággal), ill. az istentisztelet liturgiai ívét tükröző tervet egy héttel a kitűzött időpont előtt eljuttatni a vizsgabizottság tagjaihoz. Az önállóan előkészített vasárnapi istentisztelet megtartása és utólagos reflektálása.				
Kötelező irodalom:				
Adorján (Szerk.): Igéhirdetők kézikönyve, Budapest, 1980. Boross Géza: Hogyan prédikáljunk ma? Budapest, 1986. Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.				
Ajánlott irodalom:				
Nyomtatásban megjelent igehirdetések				

HT GYKG001 - GYAKORLATI TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HOMILETIKA, LITURGIKA, POIMENIKA, VALLÁSDIDAKTIKA)				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT GYKG033 – Homiletika I. HT GYKG034 – Homiletika II. HT GYKG035 – Homiletika III. HT GYKG021 – Liturgia 2. HT VPPG043 – Poimenika HT VPPG047 – Vallásdidaktika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

HT BTHB065 - TEMATIKUS BIBLIAISMERET				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat + kollokvium
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tematikus bibliaismeret tantárgy célja a teológiai curriculum végén a korábban megtanult bibliaismeretnek, a többi teológiai tárgy bibliai vonatkozású ismeretanyagának, valamint a gyakorlati gyülekezetben eltöltött félév során szerzett ismereteknek a szintetizáló felelevenítése. Az előadások, a referátumok és a beszélgetések keretében, a Heidelbergi Káté nyomvonalán haladva összefoglaljuk a legfontosabb teológiai témákról és gyakorlati kérdésekről szóló bibliai tanítást, ami biztos alapot jelenthet az igehirdetői, hitoktatói és valláslelektanban.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
1. Az ember (élet, bűn, halál, megváltás, üdvösség) 2-4. Isten (Atya; Fiú; Szentlélek) 5-6. Sákramentumok (Kereszttség, Úrvacsora) 7-9. Ige (a testet öltött, az írott, és a hirdetett Ige) 11. Törvény (Tízparancsolat) 12. Imádság (Miatyánk) 13. Egyház Írott és a szorgalmi időszakban beadandó referátumok (igetanulmányok) témái: 1. 1Móz 1-2 és Jn 1,1-14 2. Zsolt 8 és 1Kor 12,1-10 3. 1Móz 45 és Mt 6,25-34 4. Zsolt 110 és Mk 8,27-30 5. Ézs 40,1-11 és Lk 2,1-20 6. Ézs 53 és Lk 23,44-56 7. Ez 37 és Jn 20,1-18 8. 2Sám 7 és Fil 2,5-11 9. Zsolt 80 és Apcsel 2 10. Dán 12,8-13 és Mt 24,36-51				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az érdemjegy alapja az órai referátumok, a diszkusszióban való részvétel, a beadandó (együtt 30%) és a kollokvium (70%). Megengedhető maximális hiányzás 1 alkalom.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<i>A Magyarországi Református Egyház Hitvallási Iratai. I. Heidelbergi Káté. II. A második helvét hitvallás.</i> MRE Zsinati Irodájának Sajtóosztálya: Budapest, 1992. <i>Biblia konkordanciával</i> (RÚF 2017), MBTA-Kálvin Kiadó: Budapest, 2017. Bartha Tibor-Vladár Gábor, <i>Bibliai fogalmi szókönyv</i> . Kálvin Kiadó: Budapest, 2001.				

Gyakorlati sáv (gyakorlati jellegű ismeretek)

HT GYKG012 – HOMILETIKAI GYAKORLAT 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>Egyházi életünk legfőbb tevékenysége az igehirdetés. A prédikációra való felkészülés és felkészítés a teológiai oktatás kiemelt területe. A korábban már megszerzett praktikus homiletikai ismeretek birtokában a hallgatók önállóan kezdenek prédikációkat készíteni előre megadott textusok alapján. Az elhangzó igehirdetések bírálata és kiértékelése, elemzése történik meg a tantárgy keretei között. Nemcsak a szaktanár kritikai reflexiója, hanem a hallgatók bírálatai és önreflexiói is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészült igehirdetővé váljanak. Továbbá a tantárgy célja az is, hogy a hallgatók mind saját, mind mások prédikációiban kritikai módon ismerjék fel az értékeket és hiányosságokat, hogy ily módon olyan szakmai igényességük alakuljon ki, mely sohasem téveszti szem elől a református igehirdetés formájára és tartalmára vonatkozó kritériumokat.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>A homiletika gyakorlati készség szintre kívánja emelni az igehirdetésre való felkészülés lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit. A tárgy keretein belül alakítandóak ki azok a kompetenciák, melyek az egyre jobban megismert teológiai diszciplínák ismeretanyagát képesek az igehirdetés szolgálatába állítani. Az íróasztaltól a szószékig vezető út spirituális és szakmai bejárásának lehetőségeiben nyernek a hallgatók iránymutatást és gyakorlatot.</p> <p>A félév során az igehirdetések alapigéi között egyfelől evangéliumi történetek szerepelnek, beleértve az üdvtörténeti események ünnepi textusait. Másfelől sor kerül példázatok, és jézusi tanítások igehirdetéseiben való megszólaltatására is.</p>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A hallgatók önállóan prédikációkat írnak és igehirdetésvázlatokat készítenek (az első kontaktórán megadott rend szerint), melyek a kontaktórárt megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.</p>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<p>Kommentárok az Újszövetség könyveihez, exegézisek, prédikációirodalom</p> <p><u>Ajánlott irodalom</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Barth, Karl: Homiletik, Zürich 1966 • Bohren, Rudolf: Predigtlehre, München, 1974 • Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015., • Boross Géza: Történelem a szószéken, Budapest, 1979 • Czeglédy Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951 • Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993; • John Stott: Hiszek ez igehirdetésben, Budapest, 1992 • Nagy István: Hogyan készüljünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004., • Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986 • Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak, <p>Kommentárok az Újszövetség könyveihez, exegézisek, prédikációirodalom</p>				

HT GYKG013 - HOMILETIKAI GYAKORLAT 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>Egyházi életünk legfőbb tevékenysége az igehirdetés. A prédikációra való felkészülés és felkészítés a teológiai oktatás kiemelt területe. A korábban már megszerzett praktikus homiletikai ismeretek birtokában a hallgatók önállóan kezdtek prédikációkat írni a korábbi félévben. Ebben a szemeszterben is prédikációkat készítenek immáron előre megadott ószövetségi textusok alapján. A kontaktórán elhangzó igehirdetések bírálata és kiértékelése, elemzése történik meg a tantárgy keretei között. Nemcsak a szaktanár kritikai reflexiója, hanem a hallgatók bírálatai és önreflexiói is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészült igehirdetővé váljanak. Továbbá a tantárgy célja az is, hogy a hallgatók mind saját, mind mások prédikációiban kritikai módon ismerjék fel az értékeket és hiányosságokat, hogy ily módon olyan szakmai igényességük alakuljon ki, mely sohasem téveszti szem elől a református igehirdetés formájára és tartalmára vonatkozó kritériumokat.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>A homiletika gyakorlat készség szintre kívánja emelni az igehirdetésre való készülés lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit. A tárgy keretein belül alakítandóak ki azok a kompetenciák, melyek az egyre jobban megismert teológiai diszciplínák ismeretanyagát képesek az igehirdetés szolgálatába állítani. Az íróasztaltól a szószékig vezető út spirituális és szakmai bejárásának lehetőségeiben nyernek a hallgatók iránymutatást és gyakorlatot. A félév során az igehirdetések alapigéi között egyfelől ószövetségi történetek szerepelnek. Másfelől sor kerül más műfajú ószövetségi textusok igehirdetéseiben való megszólaltatására is.</p>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A hallgatók önállóan prédikációkat írnak és igehirdetésvázlatokat készítenek (az első kontaktórán megadott textusok rendjében), melyek a kontaktórát megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.</p>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Kommentárok az Ószövetség könyveihez, exegézisek, prédikációirodalom				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> • Barth, Karl: Homiletik, Zürich 1966 • Bohren, Rudolf: Predigtlehre, München, 1974 • Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015., • Boross Géza: Történelem a szószéken, Budapest, 1979 • Czeglédy Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951 • Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993; • John Stott: Hiszek ez igehirdetésben, Budapest, 1992 • Nagy István: Hogyan készülünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004., • Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986 • Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak, 				

HT GYKG014 - HOMILETIKAI GYAKORLAT 3.			
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----

Dr. habil. Literáty Zoltán				
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A korábbi félévek homiletikai gyakorlatának megfelelően önálló prédikációt kell készíteni, ezt elmondani. A prédikáció témája az ünnepek.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A lelkipásztori szolgálat egyik legnehezebb része az ünnepek alkalmával elmondandó prédikáció készítése. Egyrészt az ünnepek megadott tartalma miatt, másfelől az évről-évre történő ismétlések miatt. Ehhez társul még, hogy a gyülekezet összetétele ilyenkor más, mint a szokványos vasárnapokon. Ezekre az alkalmakra jobban oda kell figyelni. Ennek a gyakorlása a félév célja. Témakörök: 1. Az üdvtörténeti ünnepekre történő felkészülés és a prédikáció írása 2. Egyéb ünnepekre készülés 3. Úrvacsorai sorozatok				
Kötelező irodalom:				
Szathmáry Sándor: Ünnepeink Ünnepi prédikációvázlatok a Református Egyház különböző évfolyamaiban				
Ajánlott irodalom:				
Barth: Homiletika, 1966 Bohren: Predigtlehre, München, 1974 Boross: Történelem a szószéken, Budapest, 1979				

HT GYKG015 - HOMILETIKAI GYAKORLAT 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A korábbi félévek homiletikai gyakorlatának megfelelően önálló prédikációt kell készíteni, ezt elmondani. A prédikációk témája a Tízparancsolat				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A lectio continua gyakorlása fontos, mert sajátos kálvini írásmagyarázati elvről van szó. Az is lényeges, hogy a Decalogus üzenetét megértsék a hallgatók, és tudják azt megfogalmazni.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A Mt. 13-ban olvasható jézusi példázatok és a Decalogus alapján kell prédikációt készíteni. Alapos exegézist, kortörténeti ismereteket felsorakoztatva kell felkészülni. Minden héten két prédikációra kerül sor.				
Kötelező irodalom:				
Adorján József: Tízparancsolat Cseri Kálmán: Tízparancsolat Cseri Kálmán: A törvény betöltése Gyökössi Endre: Tízparancsolat Joó Sándor: Tízparancsolat Lochmann: A szabadság útjelzői Ravasz László: Tízparancsolat Szabó Imre: Tízparancsolat Lüthi: Isten tízparancsolata				

Farkas Ignác: Jézus példázatai J. Jeremias: Jézus példázatai Kozma Zsolt: Jézus példázatai Különböző kommentárok

HT GYKG016 - HOMILETIKAI GYAKORLAT 5.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A lelkipásztorok prédikátori feladatai között tekintélyes része van az alkalmi, kazuális igehirdetéseknél. Ezek nemcsak a sákramentumokat magyarázó beszédek, hanem az egyéni életút mentén előforduló kazuális alkalmak igehirdetései. A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat ezeknek az igehirdetéseknél a specifikumaival és sajátosságaival. Mindez nem elméleti szinten történik csupán a tantárgy keretein belül, hanem kazuális prédikációk elkészítésével, elmondásával és szakmai bírálatával. A szaktanár kritikai reflexiója, a hallgató önreflexiója és a hallgatótársak bírálatai is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészüljenek a kazuális szolgálatokra, figyelembe véve azoknak legfontosabb kritériumait és számolva azoknak kihívásaival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy készség szintre kívánja emelni a kazuális igehirdetésre való készülési lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit, különös tekintettel az egyes kazuáliák homiletikai szituációjára. A kazuáliákhoz kötődő beszélgetésekből kiindulva, az íróasztalon át, a templom falain túlra mutatva alakítandóak ki azok kompetenciák, melyekkel a hallgatók képessé válnak igéket és igei üzeneteket összekapcsolni szituációkkal. A kurzus során a hallgatók képessé válnak meglátni az összefüggéseket a mindennapi élet és a teológiai kérdések között is, hogy ebből egy-egy adott szituációban megszólító igehirdetések szülessenek.

A félév során a leggyakoribb kazuáliák kerülnek napirendre prédikációk írásával és bírálatával. Így a kereszteselési, esketési és temetési igehirdetés.

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók önállóan kazuális prédikációkat írnak (az első kontaktórán megadott rend és egyedi kázusok szerint), melyek a kontaktórát megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.

Kötelező irodalom:

- Igéhirdetők kézikönyve, Kálvin Kiadó, Budapest, 2021.
- kommentárok, prédikációirodalom

Ajánlott irodalom:

- „Hirdesd az Igét”, Budapest, 1980
- Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
- kommentárok, prédikációirodalom

HT GYKG017 - HOMILETIKAI GYAKORLAT 6.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy

Dr. habil. Literáty Zoltán	kötelező	ősz	Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A lelkeszi szolgálat egyik legnehezebb, de sűrűn ismétlődő része a kazuális prédikáció készítése. Ennek gyakorlása a tantárgy célja az előző félévekhez hasonló módon.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kazuális igehirdetés sokféle kihívást jelent a prédikátor számára. Ezek elméleti számbavétele mellett gyakoroljuk a kazuális prédikáció készítését. A IX. félévben a sokféle kazuáliából a legsűrűbben előfordulókat vesszük sorba.				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Esküvői prédikáció 2. Keresztelői prédikáció 3. Konfirmációs prédikáció 4. Úrvacsorai prédikáció 5. Evangélizációs prédikáció 6. Diakóniai vasárnapi prédikáció 7. Anyák napi prédikáció 8. Lelkeszbeiktatási prédikáció 9. Tanévnyitó prédikáció 10. Tanévzáró prédikáció 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A beosztott rend szerint prédikáció készítése és bírálata.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Dr. Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Budapest, 2004				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Barth: Homiletika, 1966 Bohren: Predigtlehre, München, 1974 Boross: Történelem a szószéken, Budapest, 1979 Czeplédy: Homiletika, Debrecen, 1951 Fekete: Homiletika, Debrecen, 1993 Fitch: Mit mond a Biblia a prédikációról?, Budapest, 2004 Gert Otto: Wie entsteht eine Predigt?, München Nikol: Dramatizált homiletika, Budapest, 2005 Pásztor: Homiletika, Debrecen, 1986 Schödelin: Die rechte Predigt, München, 1953 Schütz: Probleme der Predigt, Göttingen, 1981 Stott: Hiszek ez igehirdetésben, Budapest, 1992 Trillhaus: Einführung in die Predigtlehre, Darmstadt, 1983				

HT GYKG018 – HOMILETIKAI GYAKORLAT 7.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere: Igehirdetések értékelése, megbeszélése

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus részben rehabilitálni, másfelől korszerűsíteni akarja az evangélikációs prédikációk gyülekezetekben való megjelenésének egyházunkban néhol feledésbe merülő, máshol sajátos kegyességi módozatokat követő gyakorlatát. A gyülekezeti és gyülekezeten kívüli keretek között elhangzó evangélikáló és missziói igehirdetésekre való felkészítés a tárgy elsődleges célja. A hallgatók nemcsak megismerkednek a tantárgy keretein belül ezzel a műfajjal, hanem megtanulják az evangélikációs prédikációk történetét, hagyományait, valamint azok írásának elvi összefüggéseit és gyakorlati megvalósítását. Az evangélikációs prédikációk elkészítésével, elmondásával és szakmai bírálatával párhuzamosan formálódik a hallgatók készsége arra is, hogy a vasárnapi igehirdetés és a kazuáliák műfaján kívül is otthonosan mozogjanak az evangélium hirdetésében.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy készség szintre kívánja emelni az evangélikációs prédikációkra való felkészülésnek az egyes lépéseit, a megírástól az elmondásig. Különös tekintettel arra, hogy a hallgatókban kialakuljon az a szemlélet, mely képes az evangéliumot a szekuláris ember számára is elevenen és életesen proklamálni. A kurzus olyan homiletikai látás és gyakorlat kifermálására törekszik, mely a maximális textusszerűség mellett odafigyel a hallgatóság helyzetére. Sőt szükségszerűen a tantárgy igyekszik belső reflexé tenni azt szemléletet, mely világosan látja, hogy habár nem lehet minden igehirdetés evangélikáció, de minden igehirdetésnek olyan evangéliumhirdetéséé kell lennie, mely megszólítóvá válik első hallásra is. A félév során olyan textusok ill. témák mentén születnek meg a hallgatók prédikációi, s kerülnek oktatói és hallgatói bírálatra, melyek alkalmasak arra, hogy egy-egy evangélikációs alkalom középpontjában álljanak.

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók önállóan evangélikációs prédikációkat írnak (az első kontaktórán megadott rend szerint), melyek a kontaktórát megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják. Emellett a hallgatók alkalomról-alkalomra, az első kontaktórán megbeszélte rend szerint, egy megadott tanulmányt foglalnak össze kiselőadás-szerűen az evangélikáció homiletikumának témaköréből.

Ajánlott irodalom:

- „Hirdesd az Igét”, Budapest, 1980
- Hős Csaba: Az evangélikáció kihívásai a XXI. században, in: Református Egyház, LVII.évf.7-8.sz.
- Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
- Steinbach József: Az evangélikáció problémája a 20.század második felének magyar református publikációiban, in: Steinbach József:”Istenből szólunk”, 2016. Pápa, 200-224.

Kötelező irodalom:

Kommentárok, evangélikációk, prédikációirodalom, cikkek, tanulmányok

HT VPPG065 – ISKOLAI HITOKTATÁSI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Az órai munka, a beadványok és a gyakorlatot záró óraadás értékelése ötfokú skálán
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tanegység célja az iskolai hittanoktatás kereteinek és folyamatának megismertetése az általános iskolások korosztályát (1-8. osztály) szem előtt tartva; a hallgatók bevezetése az általános iskolai keretekben megvalósuló hittanoktatás gyakorlatába – egy meghatározott iskolára, azon belül pedig egy bizonyos korosztályra összpontosítva; az elméleti pedagógiai ismeretek gyakorlati alkalmazásának elősegítése; a módszertani ismeretek és felkészültség fejlesztése a konkrét oktatási gyakorlatban.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az általános iskolai hittanoktatás céljának és követelményének reflektálása 2. A református hittanoktatási tanterv megismerése 3. Betekintés az általános iskolások között folytatott hittanoktatás gyakorlatába hospitálás révén 4. Bevezetés az óravázlat-készítés gyakorlatába 5. A hittanoktatás folyamatának mélyebb megismerése egy általános iskolai osztályon keresztül 6. Önálló iskolai hittanoktatás – legalább 2 óra – a kiválasztott korcsoportban (szakmai felügyelettel és megbeszéléssel) 7. Vizsgatartás a mélyebben megismert csoportban 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Részvétel a kötelező csoportos megbeszéléseken, rendszeres hospitálás (megbeszéléssel) a kijelölt iskolai hittanórákon, reflexió- és óravázlat-készítés, a hittanoktatás folyamatának – aktív részvétel általi – megismerése, zárótanítás.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Benke Gy. et al.: Református hittanoktatási tanterv 2. 7-12. évfolyam, Budapest 1999. Fodorné Nagy S. et al.: Református hittanoktatási tanterv. 1-6. évfolyam, Budapest 1998. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest, 1998. A Kálvin Kiadó és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok Vö.: Ajánlott irodalom				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen 2002. Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest 2005. Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest 1988. Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München 1999. Frisch, J.: Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992. Grom, B.: Methoden für Religionsunterricht, Jugendarbeit und Erwachsenenbildung, Düsseldorf/Göttingen 1996. Hilger, G. et al.: Religionsdidaktik, München, 2001. Lachmann, R./Adam, G./Ritter, W.: Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999. Lehnhard, H. (Hg.): Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996. Weidmann, F. (Hg.): Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth 1997. Niehl, F./Tömmes, A.: 212 Methoden für den Religionsunterricht, München 1999.				

Szakmai gyakorlat

a.) Lelkipásztori szakmai gyakorlat

HT VPPG072 - GYÜLEKEZETI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Egy (fővárosi vagy Budapest-környéki) református gyülekezet életének megismerése és reflektálása; A gyakorlati oktatás célja a gyülekezeti élet (azon belül az egyházi adminisztráció, az igehirdetés, a gyülekezetépítés és a lelkipásztori munka egyéb) területeivel kapcsolatos tapasztalatok szisztematikus gyűjtése, és ismeretek elsajátítása, ill. elmélyítése a gyülekezet életébe való aktív bekapcsolódás révén. A hallgató a féléves gyakorlat ideje alatt az önálló megfigyelést kísérő csoportos megbeszéléseken, és írásban reflektálja tapasztalatait.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Ekkleziasztikai tájékozódás 2. A gyülekezet megismerése (gyülekezet-elemzés készítésének segítségével) 3. A gyülekezet hétköznapijainak megismerése (hétközi alkalmakon való hospitálás révén), és az ott végbemenő folyamatok megfigyelése és elemzése 4. Az ünnepek jelentősége a gyülekezet életében 5. Lelkipásztori munka a gyülekezet működésének hátterében				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel (hospitálás) a kijelölt gyülekezet életében, ill. a csoportos megbeszéléseken. A gyakorlatnak helyet biztosító református egyházközség írásban történő elemzése. Az analízisben fény kell, hogy derüljön a település sajátosságaira (szociológiai, gazdasági faktorok, intézményhálózat stb.), a református gyülekezet jellegére (az előbbi kérdéskörhöz kapcsolódva), a gyülekezet szerveire és munkatársaira, a gyülekezeti élet jellegére (istentiszteletek, csoportok, programok stb.), a gyülekezet kapcsolataira, a gyülekezeti munka körülményeire (infrastruktúra, gazdasági helyzet stb.). A hallgatók a gyülekezet életének különböző területeiről összesen 5 hospitálási jegyzőkönyvet készítenek, és az azokban tükröződő folyamatokat írásban kielemezik az előre meghatározott szempontrendszer szerint.				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
A gyülekezet dinamikája, Budapest, 2001. Boross Géza: Biblia és gyülekezetépítés, Budapest, 1992. Boross Géza: A gyülekezetépítés – mint a gyakorlati teológia új diszciplínája, in: "Fölbuzog szívem szép beszédre". Tanulmányok D. Dr. Tóth Kálmán tiszteletére 80. születésnapja alkalmából, Budapest, 1997. Csiha Kálmán: Gyülekezetépítés, Kolozsvár, 2003. Douglass, Klaus: Az új reformáció, Budapest, 2002. Fazakas Sándor: Új egyház felé?, Debrecen, 2000. Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában, Budapest, 2000. Getz, Gene A.: A gyülekezetépítés alapelvei, Budapest, 1998. Kumlehn, Martin: Kirche im Zeitalter der Pluralisierung von Religion. Ein Beitrag zur praktisch-theologischen Kirchentheorie, Gütersloh, 2000. MacArthur, John F.: A Mester terve szerinti gyülekezet, Budapest, 1999. Makkai Sándor: Az élő gyülekezet, Budapest, 1948. Roloff, Jürgen: Die Kirche im Neuen Testament, Göttingen, 1993. Möller, Christian: Lehre vom Gemeindeaufbau, Bd. 1., Konzepte – Programme – Wege, 2. Aufl., Göttingen, 1987. Schwarz, Christian A.: A gyülekezet természetes fejlődése olyan elvek alapján, amelyeket Isten maga helyezett teremtett világába, Jánoshalma, 1998. Stott, John: Az élő gyülekezet, Budapest, 2009.				

Tomka János/Bögel György: Vezetés egykor és most. A Biblia és a menedzsment, Budapest 2010.
Warren, Rick: Céltudatos gyülekezet, Debrecen, 2006.

HT GYKG023 - GYÜLEKEZETÉPÍTÉSI BLOKK (Kazuáliák és gyülekezetépítés)

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 120	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A lelkipászorok prédikatori feladatai között tekintélyes része van az alkalmi, kazuális igehirdetéseknél. Ezek nemcsak a sákramentumokat magyarázó beszédek, hanem az egyéni életút, gyülekezeti és egyházi élet, az intézményi lét, valamint társadalmi és nemzeti ünnepeken elhangzó prédikációk. A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat ezeknek az igehirdetéseknél a specifikumaival és sajátosságaival. Mindez nem elméleti szinten történik csupán a tantárgy keretein belül, hanem kazuális prédikációk elkészítésével, elmondásával és szakmai bírálatával. A szaktanár kritikai reflexiója, a hallgató önreflexiója és a hallgatótársak bírálatai is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészüljenek a kazuális szolgálatokra, figyelembe véve azoknak legfontosabb kritériumait és számolva azoknak kihívásaival

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy készség szintre kívánja emelni a kazuális igehirdetésre való készülés lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit, különös tekintettel az egyes kazuáliák homiletikai szituációjára. A kazuáliákhoz kötődő beszélgetésekből kiindulva, az írásasztalon át, a templom falain túlra mutatva alakítandóak ki azok kompetenciák, melyekkel a hallgatók képessé válnak igéket és igei üzeneteket összekapcsolni szituációkkal. A kurzus során a hallgatók képessé válnak meglátni az összefüggéseket a mindennapi élet és a teológiai kérdések között, hogy ebből egy-egy adott szituációban megszólító igehirdetések szülessenek.

A félév során a következő kazuáliák kerülnek napirendre prédikációk írásával és bírálatával: konfirmáció, beiktatás, iskolai alkalmak, diakóniai vasárnap, cantate vasárnap, bibliavasárnap, presbiterek vasárnapja, lelkészcsaládok vasárnapja, anyák napja, reformáció emlékűnepe, nemzeti ünnepek, átadási ünnepek

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók önállóan kazuális prédikációkat írnak (az első kontaktórán megadott rend szerint), melyek a kontaktórára megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.

Kötelező irodalom:

- Igéhirdetők kézikönyve, Kálvin Kiadó, Budapest, 2021.
- kommentárok, prédikációirodalom

Ajánlott irodalom:

- „Hirdesd az Igét”, Budapest, 1980
- Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
- kommentárok, prédikációirodalom

HT VPPG071 - KATECHETIKAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 120	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy

	kötelező	őszi	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az alapvető csoportfolyamatok megismerése a vonatkozó szakirodalom feldolgozásával és csoportos feladatokon keresztül sajátélményű tapasztalatok szerzése. Mindezek kommunikációs vonatkozásainak elemzése. A hallgató a kurzus során képessé válik a hatékony vezetés kommunikációs eszközeinek megértésére és kompetens gyakorlására				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A tárgy segít a fenti technikák alkalmazásához szükséges sajátos módszertani aspektusok megértésében és gyakoroltatásában, mely fejleszti a konfliktuskezelés, az egyezkedés, a meggyőzés és más vitarendezési készségek és kompetenciák alkalmazását.				
A félév órái:				
I. Szakmai önismeret modul (3 napos blokk, 24 óra)				
- Az önismeret helye a teológiai képzésben				
- A külső és belső elhívás összefüggései				
- A lelkesedés mint szerep és mint hivatás				
- Az élettörténet teológiai reflexiója				
- Az önbizalom kérdései				
- Időgazdálkodás				
- Kiegészítő megelőzése és stresszkezelés				
II. Kommunikációs készségfejlesztés modul (3 napos blokk, 24 óra)				
- Erősségeink/gyengeségeink a kommunikációban				
- Nonverbális kommunikáció				
- Asszertív kommunikáció				
- Konfliktuskezelés				
- Prezentációs technikák				
- Tárgyalástechnika				
III. Csoportvezetési ismeretek modul (3 napos blokk, 24 óra)				
- Az egyén és a csoport				
- Csoportfejlődés fázisai				
- Csoportdinamika				
- Csoporton belüli szerepek				
- Szociometria				
- Vezető és vezetettek				
- Konfliktuskezelés a csoportban				
- Megbeszélések facilitálása				
IV. Hittan hospitálás egyházi iskolában (4 nap / 16 tanóra)				
- A félév első óráján megbeszéltek szempontok alapján				
- Leadási határidő: december 31.				
V. Egyéni reflexiós munka és készülés (32 óra)				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktív órai részvétel, egyéni fejlődési terv, reflexiós napló megadott szempontok alapján, hospitálási napló, zárthelyi dolgozat a vizsgaidőszakban. ▪ Érdemjegy számítás: <ul style="list-style-type: none"> - Reflexiós napló – 5 % - Hospitálási napló – 5 % - Zárthelyi dolgozat – 90 % ▪ Ha ezek közül bármelyik hiányzik, az a félév nem teljesítését jelenti. ▪ Maximális hiányzás: 3 nap 				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
König, Oliver - Schattenhofer, Karl: Bevezetés a csoportdinamikába. In Dynamics Consulting Kft., Budapest, 2014.				
Gellert, M. – Nowak, C., A csapatépítés nagykönyve – Csapatépítés, csapatmunka, csoporttanácsadás elmélete és gyakorlata. Z-Press, Miskolc. 2010. 19-27, 58-75, 188-197, 314-332. oldalak				
Schulz Von Thun, F.: A kommunikáció zavarai és feloldásuk. Háttér Kiadó, Budapest, 2012.				

Siba Balázs – Siba-Rohn Hilda: Életrékép – Az élettörténeti munka elmélete és gyakorlata. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013.

Ajánlott irodalom:

Belbin, M.: A team – avagy az együttműködő csoport. Edge 2000. Bp. 2003.
 Em Griffin: Együtt-lét. Harmat Kiadó. Bp. 2003.
 Forgas, Joseph P.: A társas érintkezés pszichológiája, Kairos Kiadó, Budapest, 2007.
 Goleman, Daniel: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. Edge, Budapest, 2000.
 Mérei Ferenc: Közösségek rejtett hálózata. Osiris K. Bp.2004.
 Mewaldt,A.- Gailius,Z.:Ifjúsági csoportvezetők gyakorlati kézikönyve. Nagyító Alapítvány
 Németh Erzsébet: Közszerelés, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
 Pease, Allan: Testbeszéd - Gondolatolvasás gesztusokból, Park Kiadó, Budapest, 2010.
 Peel, Malcolm: Kommunikációs készségünk fejlesztése, Trivium Kiadó, Budapest, 1999.
 Rogers, Carl: Emberré válás. Edge 2000. Budapest. 2003.
 Rudas János: Delfi örökösei. Animula, Budapest. 2000. 14-134.o.
 Rudas János: Javne örökösei. Lélekben Otthon Kiadó, Budapest. 2009.
 Szabó Katalin: Kommunikáció felsőfokon, Kossuth Kiadó, Budapest, 2002. 251-342. oldalak
 Wacha Imre: Nem csak szóból ért az ember – A nonverbális kommunikáció eszköztára, Tinta Kiadó, Budapest, 2011.

HT GYKG070 - KAZUÁLIS HOSPITÁLÁS

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A 7. félévet a gyakorlatban töltik a hallgatók, s ez alatt megismerhetik egyházunk kazuális gyakorlatát.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A hallgatók kötelesek a gyakorlati félévben több kazuális alkalmon részt venni. Elsősorban a hagyományos formák megismerése szükséges: temetés, esküvő, konfirmáció. Természetesen ezek mellett egyéb ilyen alkalom megismerése is lehetséges. Fontos, hogy a leendő lelkipásztorok ne „élesben” szembesüljenek e kihívásokkal. A kazuális alkalmakon az egyház többségében a „nem egyházzal” találkozik és egészen másképp kellene ott megszólalni. Ezek elsajátítása a cél.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kazuális alkalmakról feljegyzést kötelesek készíteni és azt leadni.				
Kötelező irodalom:				
Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma				

HT GYKG071 - GYÜLEKEZETI DIAKÓNIAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy bevezetést nyújt a különböző roma/cigány közösségek között végzett missziói munka gyakorlatába. A rövid missziológiai bevezetés mellett a kurzus során betekintést és személyes élményt kapnak a hallgatók különböző cigány közösségek életébe, tapasztalati úton szerezhetnek ismeretet a szociális és társadalmi				

helyzetükről. Cél, hogy a hallgatók gyakorlati segítséget, ismeretet és eszközöket kapjanak a cigánysággal való találkozáshoz, a cigány közösségben végzett szolgálathoz.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Missziológiai hangsúlyok és gyakorlati kihívások a cigányok közötti szolgálatban.

A cigánymisszió lehetséges és szükséges együttműködése a szociális háló szereplőivel.

Évközi tanulmányi követelmények:

- aktív részvétel
- a kijelölt szakirodalom elolvasása és értelmezése és reflexiós dolgozat írása min. 5 oldal terjedelemben, leadási határidő: november 30.

Kötelező irodalom:

MEGBÉKÉLÉS – EGÉSZSÉG – REMÉNYSÉG A Magyarországi Református Egyház cigányok közötti szolgálatának koncepciója – 2013.

Lesslie Newbiggin (2006): Evangélium a pluralista társadalomban Harmat, Budapest (A 9-12 fejezetek, 127. oldaltól a 183. oldalig.)

Dr. Wayne L. Gordon: The Eight Components of Christian Community Development (kézirat 7 oldal)

Csepregi Botond–Landauer Attila (2012): Beszélgetés Nagy Pál történéssel (1.–3.). In: reformatus.hu

Források a Kárpát-medencei egyházak és a cigányság kapcsolatainak történetéhez (2015). Kézirat.

Lukács Ágnes (2013): Interjú Landauer Attilával. In: Gereben Ferenc–Lukács Ágnes (szerk.): Fogom a kezét, és együtt emelkedünk: Tanulmányok és interjúk a roma integrációról. Budapest: Jezsuita Könyvek. 45–62.

Ajánlott irodalom:

Nagy Pál (2007): Cigány csoportok és az együttélési modellek változásai a Kárpát-medencében a 15–20. században. Történelemtanár (17.) Országos Konferenciája, 2007. október 13–14.

Szuhay Péter (1999): A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Budapest: Panoráma. (A 11-től a 18. oldalig.)

Tálos Endre: A cigány és a beás nyelv Magyarországon. In.: Kovalcsik Katalin (szerk.): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. Budapest: IFA–OM–ELTE. 317–324.

Augustini Ab Hortis Sámuel (2009): A magyarországi cigányok mai állapotáról, különös szokásairól és életmódjáról, valamint egyéb tulajdonságairól és körülményeiről. Budapest–Gödöllő: Györffy István Néprajzi Egyesület–Magyar Néprajzi Társaság–Szent István Egyetem.

Barthelemy, André (1992): Cigányország útjain. Abaliget: Lámpás Kiadó.

Cigánymissziós Módszertani Füzetek I. Találkozások 2014. Cigány Módszertani és kutatóközpont

Demeter Zayzon Mária (szerk.) (1994): „Egy igaz történet részletekben...”: Cigány-magyar kapcsolatok határon innen és túl. Budapest: Kőbányai Önkormányzat.

Diósi Ágnes (1988): Cigányút. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó.

Diósi Ágnes (1990): Szűz Mária zsebkendője. Budapest: Kozmosz Könyvek.

Diósi Ágnes (2002): Szemtől szemben a magyarországi cigánysággal. Budapest: Pont Kiadó.

Forray R. Katalin (szerk.) (2000): Ciganológia – Romológia. Budapest–Pécs: Dialóg Campus Kiadó.

Gereben Ferenc–Lukács Ágnes (szerk.) (2013): Fogom a kezét, és együtt emelkedünk: Tanulmányok és interjúk a roma integrációról. Budapest: Jezsuita Könyvek.

Kemény István–Janky Béla–Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság 1971–2003. Budapest: Gondolat.

Kovalcsik Katalin (szerk.) (2001): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. Budapest: IFA–OM–ELTE.

Nagy Attila–Péterfi Rita (szerk.) (2004): A feladatra készülni kell: A cigányság kulturális beilleszkedése és a közkönyvtár. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár–Gondolat Kiadó.

Nagy Attila–Péterfi Rita (szerk.) (2007): Hídszerepek: Cigány integrációs kérdések. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár–Gondolat Kiadó.

Réger Zita (1990): Utak a nyelvhez: Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány. Budapest: Akadémia Kiadó.

Szuhay Péter (1999): A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Budapest: Panoráma.

Tóth Károly (szerk.) (2010): Örömhír cigányoknak is. Budapest: Ökumenikus Tanulmányi Központ.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatóknak, mint leendő lelkészeknek meg kell ismerniük a diakónia lényegét, mert a gyülekezetekben ilyen szolgálatok is folynak. Annál inkább fontos ez, mert a jelenlegi gyülekezeteinkben ez a munka igen esetleges. Ugyanakkor több gyülekezetben van diakóniai intézmény, melynek irányítása sokszor a lelkész feladata. Harmadrészt nagyon fontos, hogy a gyülekezeti munka ne csupán egyszemélyes. Teljességgel lelkészközpontú legyen.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Kéthetes kötelező diakóniai gyakorlatot ír elő a mintatanterv, melyet a hallgatóknak egyházunk egyik diakóniai intézményében kell eltölteni, így közvetlenül bepillantást nyerhet az intézményes diakóniába. Gyakorlatáról írásbeli beszámolót kell készítenie.				
Kötelező irodalom:				
Bodoky Richárd: Az anyaházi diakónia az egyházban Dr. Nagy István : Diakónika, Nagykőrös, 2009.				

HT GYKG027 - LELKIPÁSZTORI (SZAKMAI) GYAKORLAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 6	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatók felügyelt szakmai gyakorlati oktatásának célja az egyházi adminisztrációval, az igehirdetéssel, a gyülekezetépítéssel és a lelkipásztori munka más területeivel kapcsolatos ismeretek elsajátítása, ill. elmélyítése. A hallgató a gyakorlat ideje alatt a gyülekezeti munka számos súlypontjával megismerkedik és a gyakorlatvezető felügyelete mellett több gyülekezeti csoporttal foglalkozva és több téren alkalmazza tudását.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel				
Kötelező irodalom:				
Boross Géza: Pásztoráltheológia, Budapest, 1997.				
Ajánlott irodalom:				
Csiky Lajos: Lelkipásztorokodástan (Theologia Pastoralis), Budapest 1908. Josuttis, Manfred: Der Pfarrer ist anders. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie (2. Aufl.), München 1983. Josuttis, Manfred: Der Traum des Theologen. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie 2, München 1988. Rössler, Dietrich: Grundriß der Praktischen Theologie, Berlin-New York 1986. Shedd, William G.T.: Homiletics and Pastoral Theology, Eugene (Oregon) 2000.				

HT VPPG048 - HITOKTATÁSI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 120	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy

	kötelező	ősz	Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az elméleti kérdések újragondolása, a gyakorlatra nézve hasznos ismeretek áttekintése és kiegészítése, megoldási lehetőségek közös kidolgozása, metodikai felkészültség fejlesztése a hallgatók saját hittanórávázlatainak kiértékelése nyomán.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Saját hittanórávázlatok készítése és kiértékelése, zárthelyi órávázlat-készítés.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi órávázlat-készítés.				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
A Kálvin Kiadó, és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok. Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen, 2002. Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest, 2005. Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest, 1988. Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München, 1999. Grom, B.: Methoden für Religionsunterricht, Jugendarbeit und Erwachsenenbildung, Düsseldorf/Göttingen, 1996. Niehl, F./Tömmes, A: 212 Methoden für den Religionsunterricht, München, 1999. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest, 1998.				

HT VPPG0152 - HITÉLETRE NEVELÉS BLOKK				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 90	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az elméleti kérdések újragondolása, a gyakorlat szempontjából hasznos ismeretek áttekintése és kiegészítése, megoldási lehetőségek közös kidolgozása, metodikai felkészültség fejlesztése a hallgatók saját hittanórávázlatainak kiértékelése nyomán.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hittanórávázlatok készítése és megtartott hittanórák elemző kiértékelése, zárthelyi órávázlat-készítés.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel. Egy-egy alsótagozatos, felsőtagozatos (vagy középiskolás) és konfirmációi (vagy ifjúsági) óra írásban részletesen kidolgozott tervének leadása.				
Kötelező irodalom:				
▪ Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
A Kálvin Kiadó, és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen, 2002. Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest, 2005. Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest, 1988. Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München, 1999.				

HT VPPG067 - IFJÚSÁGI MUNKA				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	

Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók ismerjék meg az ifjúsági munka lényegét, történetét. Motiválás az ifjakkal folyó munka rendszeres végzésére. A hallgatók ismerjék meg a gyülekezeti ifjúsági munka működésének struktúráját, az ifjúsági óra felosztásán és szerkezetén túl kapjanak gyakorlati útmutatást és megvalósítható ötleteket a munka végzésére. Ismerjék meg az adott korosztálynak szóló projekt tervezésének módszertanát.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az ifjúsági munkába
2. Az ifjúsági munka célja
3. Ifjúsági munka az egyházban (történeti áttekintés)
4. Mozgalmi ifjúsági munka az egyházban (szervezetek, mozgalmak, szövetségek: KIE, MEKDSz, REFISZ, SDG stb.)
5. Korosztályi áttekintés (fejlődéslélektan), életkori sajátosságok
6. Az ifjúság helye a gyülekezetben (idő, tér, kompetenciák)
7. Az ifjúsági óra célmeghatározása, jellege (tartalom, műfajok) és megvalósulása (szervezési kérdések)
8. Az óra felépítése és a csoportszervezés/építés kérdései
9. Gyakorlati útmutató különböző műfajú bibliaórák előkészítéséhez
10. Ötletek és a kreativitást segítő módszerek
11. A közösségteremtés eszközei
12. Projekt készítése (ifjúsági csoport létrehozása, közösségfejlesztés, ifjúsági kirándulások stb.)

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel, hospitálás, rendszeres készülés, az ifjúsági munkával kapcsolatos tapasztalatok reflektálása, egy ifjúsági óra-, valamint egy projektterv részletes kidolgozása.

Kötelező irodalom:

- Bölcshölde András: Tizenöt-let, Tizenöt ötlet az ifjúsági munkához, Kiskunfélegyháza, 2005.
Burns, Jim: Ifjúságépítők, Ifjúsági vezetők kézikönyve, Budapest, 2002.
Karácsony Sándor: Ifjúság és hivatás, Budapest, 1991.
Kool, Anne-Marie: Együtt az ige körül, Missziós kiscsoportok vezetése a gyülekezetben, Budapest, 2003.
Vö. Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- Bölcshölde András (szerk.): Misszió a konfirmandusok között. Református ifjúsági misszió sorozat I., Budapest, 2000.
Bölcshölde András (szerk.): Misszió a középiskolások között. Református ifjúsági misszió sorozat II., Budapest, 2001.
Bölcshölde András (szerk.): Misszió az elkallódottakért. Református ifjúsági misszió sorozat III., Budapest, 2002.
Bölcshölde András (szerk.): Missziói a fiatal házások között. Református ifjúsági misszió sorozat IV., Budapest, 2005.
Bölcshölde András (szerk.): A misszió alternatívái. Református ifjúsági misszió sorozat V., Budapest, 2009.
Borzákné Jakab Iona (szerk.): Református ifjúsági vezetők kézikönyve II., Budapest, 2002.
Getz, Gene: Építse egyik a másikat, Keresztény Ismeretterjesztő Alapítvány, 1992.
Luc, Aereus: 100 eljárásmod a keresztény csoportmunkához, Eisenstadt, 1989.
Lynn, David: TÉ-MA, Ötven kreatív, csoportos feladatlap középiskolás fiataloknak, Budapest, 2005.
Moffett, Bob: Erőbedobás, Ötletek ifjúsági bibliaórákhoz, Budapest, 1986
Parzany, Ulrich/Pfeiffer, Christoffer: Gott kennen ist Leben, 28 ausgewählte Bibelseminare, Stuttgart, 1988.
Tóth Boglárka (szerk.): Református ifjúsági vezetők kézikönyve, Budapest, 2001.
Nagyító, Középiskolások iskolán kívüli képzése, Pax Christi, Szeged 1999.

HT VPPG068 - IFJÚSÁGI- ÉS FELNŐTT OKTATÁSI BLOKK

Tantárgy felelőse: Prof. dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----
--	---------------------------------	---------------------	--

Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az egy hetes blokk arra irányul, hogy a hallgatók a gyakorlat területén összegyűjtött tapasztalataikat és megfigyeléseiket intenzív csoportmunkában dolgozzák fel szakemberek vezetésével. Motiválás a gyülekezeti ifjúsági- és felnőttoktatásban való aktív és szakszerű részvételre. A kidolgozott felnőttoktatási programok megismerése és elemzése (Alfakurzus, Bibliaiskola, Cursillo, Keresztkérdések stb.), bevezetés a különböző korcsoportokra és gyülekezeti feladatokra irányuló munkatárs-felkészítési feladatokba (gyerekmunkára való felkészítés, presbiterképzés, fiatal szülőkkel való foglalkozás, házassági előkészítő, kórház- és beteglátogató munkatársak felkészítése stb.). Iránymutatás tematikus tervek készítéséhez.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az ifjúsági- és felnőttoktatási gyülekezeti munka teológiai megalapozása, céljai. 2. Az ifjúsági- és felnőttmunka jelenlegi helyzete az egyházban (történeti áttekintés és helyzetkép) 3. Meglevő, kidolgozott felnőttoktatási programok 4. Önálló kidolgozást igénylő munkatervek 5. Tematikus terv elkészítése 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A csoportmunkában való aktív részvétel, beszámoló, az ifjúsági- és felnőttképzéssel kapcsolatos tapasztalatok reflektálása, tematikus terv(ek) részletes kidolgozása.				
Kötelező irodalom:				
Vö. Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
Böleszföldi András (szerk.): Misszió az elkallódottakért. Református ifjúsági misszió sorozat III., Budapest, 2002. Böleszföldi András (szerk.): Missziói a fiatal házások között. Református ifjúsági misszió sorozat IV., Budapest, 2005. Böleszföldi András (szerk.): A misszió alternatívái. Református ifjúsági misszió sorozat V., Budapest, 2009. Durkó Mátyás: Andragógia. A felnőttnevelés és közművelődés új útjai, Budapest, 1999. Luc, Aerens: 100 eljárásmod a keresztyén csoportmunkához, Eisenstadt, 1989. Parzany, Ulrich/Pfeiffer, Christoffer: Gott kennen ist Leben, 28 ausgewählte Bibelseminare, Stuttgart, 1988.				

HT VPPG069 - NYÁRI TÁBOR				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 5	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgató ismerje meg a nyári hittanos-, ill. ifjúsági táborok szervezésének és lebonyolításának körülményeit és módszertanát. Egy nyári tábor előkészítésében és felügyeletében való aktív részvétel által gyűjtsön tapasztalatokat a lelki és szabadidős programok terén. Cél a konfliktus-kezelési stratégiák fejlesztése, a fegyelmzés módszertanának elsajátítása, különleges helyzetek kezelése, a csapatmunka kipróbálása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Részvétel egy gyülekezeti nyári tábor megszervezésében és lebonyolításában.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Részletes értékelő beszámoló készítése egy nyári tábor megszervezéséről és lebonyolításáról.				
Kötelező irodalom:				
Vö. Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
Koeppen, V.W./Klingenberg, K.-H. (Hg.): Freizeit gestalten, Stuttgart, 1993				

HT GYKG080 - MISSZIÓI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere: egyéni írásos beszámoló készítése
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A missziói gyakorlat alatt lehetőség nyílik arra, hogy a hallgatók megismerkedjenek az MRE jelenkori missziói területeivel és annak mindennapi gyakorlatával, a mögötte meghúzódó elméleti alapokkal – területspecifikus szakmai irányítás mellett. Mindezzel párhuzamosan tájékozódhatnak más egyházak - hazai és külföldi - missziói gyakorlatának irányelveiről is.</p> <p>Ennek alapján elegendő információjuk legyen ahhoz, hogy későbbi lelkeszi munkájukban a megszerzett ismereteket az adott egyházi közösség és egyén javára tudják használni.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tájékozódás és jártasság megszerzése az MRE Zsinati Irodája Missziói Osztálya munkájáról. 2. Egyes MRE missziói területek meglátogatása közösen vagy kisebb csoportokban – adott zsinati és kari szakterületi irányítás figyelembevételével. 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Részvétel a félévet érintő missziói gyakorlati programban. Összegző beszámoló készítése a missziói gyakorlat alatt megszerzett tapasztalatokról – ebben önreflexzív módon megjelenítve a személyes benyomásokat és meglátásokat.				

HT GYKG039 - LELKIPÁSZTORI (SZAKMAI) GYAKORLAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 6	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A hallgatók felügyelt szakmai oktatásának célja a gyülekezeti munkával (többek között az egyházi adminisztrációval, az igehirdetéssel, a gyülekezetépítéssel és a lelkipásztori munka más területeivel) kapcsolatos gyakorlati ismeretek elsajátítása, ill. elmélyítése. A hallgató a gyakorlat ideje alatt a gyülekezeti munka számos súlypontjával megismerkedik és a gyakorlatvezető felügyelete mellett több gyülekezeti csoporttal foglalkozva és több téren alkalmazza tudását.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>A szakmai gyakorlat helyszínéül szolgáló gyülekezet lelkipásztora írásban jellemzi a felügyelete alatt gyakorlatot végző hallgatót. A gyakorlati évet koordináló egyetemi oktató a hallgatóval folytatott gyakorlat-értékelő beszélgetés és az írásos jellemzés alapján, ötfokú skálán értékeli a hallgató lelkipásztori (szakmai) gyakorlatát. A hallgató jellemzésének mérvado szempontjai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) A hallgató egyénisége <ol style="list-style-type: none"> a) lelkisége b) kommunikációjának sajátosságai /kiállás, kapcsolatfelvétel, érdeklődés, empátia, nyelvezet stb./ 2) A hallgató felkészültsége a rá bízott feladatok elvégzése terén 				

<ul style="list-style-type: none"> a) felkészültsége teológiai ismeretek szempontjából b) szorgalma és alapossága c) gyakorlatiassága <p>3) A hallgató gyakorlatának és munkájának szakmai megítélése</p> <ul style="list-style-type: none"> a) helytállása a különböző munkaterületeken (erősségek és fejlesztésre szoruló területek) b) különleges alkalmasság, ill. alkalmatlanság bizonyos munka/munkák elvégzésére c) személyiségének leginkább megfelelő lelkeszi feladatkör(ök)
--

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos szakmai gyülekezeti gyakorlat; beszámoló és reflexió a gyakorlati munka során gyűjtött tapasztalatokról; egy vizsgaistentisztelet előkészítése.

Kötelező irodalom:

Boross Géza: Pásztoráltheológia, Budapest, 1997.
 Csiky Lajos: Lelkipásztorokdóstan (Theologia Pastoralis), Budapest, 1908.
 Josuttis, Manfred: Der Pfarrer ist anders. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie (2. Aufl.), München, 1983.
 Josuttis, Manfred: Der Traum des Theologen. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie 2, München, 1988.
 Rössler, Dietrich: Grundriß der Praktischen Theologie, Berlin-New York, 1986.

Ajánlott irodalom:

Ld.: Segédanyagok

HT GYKG040 - IGEHIRDETÉSI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 90	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyülekezeti szolgálat, ill. az arra való felkészülés során központi szerepe van az igehirdetésnek, mint az örömmüzenet-közvetítés közösségi formájának. Emiatt fontos, hogy a gyakorlati lelkipásztori munkát megismerő hallgató lehetőséget kapjon saját igehirdetési gyakorlatának reflexiójára, homiletikai és retorikai gyakorlati tudásának elemzésére és fejlesztésére (nem utolsó sorban csoportmunkában).

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Csoportos igehirdetés-elemzés; önfeltáró reflektálás; video-munka, igehirdetés elkészítése zárthelyi dolgozat keretében.

Évközi tanulmányi követelmények:

Igehirdetési gyakorlat a gyülekezeti gyakorlati munka keretén belül. Aktív részvétel a kiscsoportos elemző munkában. Igehirdetés megírása zárthelyi dolgozat keretében.

Dr. Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006.
 Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
 Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.

Kötelező irodalom:

Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

Adorján (Szerk.): Igehirdetők kézikönyve, Budapest, 1980.
 Boross Géza: Homiletika 1994.
 Bukowski, Peter: Predigt wahrnehmen. Homiletische Perspektiven, 4. Aufl., Neukirchen-Vluyn, 1999.
 Hézszer Gábor: Pásztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez. Elméletek és gyakorlati lehetőségek, Budapest, 2007.
 Dr. Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006.
 Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
 Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.

Plüss, David/Rahn, Michael (Szerk.): Beszéljünk az istentiszteletről! Feedback-módszerek gyűjteménye, Budapest, 2010.

Robinson, Haddon W.: Igehirdetés igei módon, Budapest, 1993.

HT GYKG025 – IGEHIRDETÉSI BLOKK

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 90	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az igényes igehirdetés előfeltétele a homiletikai tájékozottság. A tantárgy célja a homiletikai tudás gyakorlatban szerzett tapasztalatok segítségével és új elméletek megismerése által történő elemzése és szintetizálása; az igehirdetés neuralgikus pontjainak felismerése és elemzése; a kor kihívásaira adható válaszok keresése az igehirdetés és az igehirdetői gyakorlat szempontjából.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Homiletika és gyülekezeti lelkészség
2. A vasárnapi igehirdetés kérdései
3. A vasárnapi igehirdetés helye a gyülekezet életében
4. Igehirdetés öszövétségi textus alapján
5. Igehirdetés nehéz textusok alapján
6. Az ünnepi prédikáció
7. A kazuális igehirdetés problémái az egyház és a hallgatók szempontjából
8. A kazuális igehirdetés formai és tartalmi tényezőinek kapcsolata és hatásai

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel és párbeszéd-készség. Három igehirdetés írásban történő benyújtása. Az első igehirdetés vasárnapi igehirdetés legyen (exegézis, a készülés fázisainak leírása, az igehirdetés teljes szövege). A második igehirdetésnek olyan temetési vagy esketési igehirdetésnek (a kázus teljes leírásával) kell lennie, amely saját gyakorlatotokból lett véve. Aki még nem tartott kazuális igehirdetést, mentorának egyik kazuális igehirdetését elemezze (segítséget jelenthetnek a Dr. Nagy István által megadott szempontok in: Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös 2004). Végül egy speciális ifjúsági közegnek szánt igehirdetés beküldését kérem.

Kötelező irodalom:

Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

Adorján (Szerk.): Igehirdetők kézikönyve, Budapest, 1980.
Boross Géza: Hogyan prédikáljunk ma?, Budapest, 1986.
Boross Géza: Homiletika, Budapest, 1994.
Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993.
Dr. Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006.
Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.
Robinson, Haddon W.: Igehirdetés igei módon, Budapest, 1993.
Szőnyi György: Homiletika I-II., Sárospatak, 1992-93.

HT VPPG0151 – GYÜLEKEZETI LELKIGONDOZÓI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 90	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A lelkigondozás a lelkipásztori szolgálat egyik legszebb, de egyben talán legmegterhelőbb ága. A tanegység célja a lelkigondozás különböző területein és szituációiban szerzett pozitív és negatív tapasztalatok feldolgozása, az önismeret fejlesztése, a lelkipásztori munkával kapcsolatos egyéni problémák reflektálása és megbeszélése a beadott beszélgetés-feljegyzések elemzése nyomán.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A saját lelkigondozói gyakorlati munkából származó beszélgetés-feljegyzések kiscsoportos és önálló elemzése, zárthelyi verbatim-elemzés.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ önálló lelkigondozói (gyülekezeti) gyakorlat ▪ önreflexió ▪ verbatim-elemzés 				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
<p>Baumgartner, I.: Pásztorálpszichológia, Bp. 2003. Bukowski, P.: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Bp. 1999. Cseri Péter: Segítségnyújtás a végeken, Bp. 2002. van der Geest, H.: Unter vier Augen, Zürich 1981. Hézszer G.: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1990. Hézszer G.: Miért?, Bp. 1996. Klessmann, M.: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002. Klessmann, M.: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2004. Klessmann, M.: Seelsorge. Begleitung, Begegnung, Lebensdeutung im Horizont des christlichen Glaubens. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2008. Lohse, T. H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen 2006. Piper, H.-Ch.: Beszélgetés-elemzések, Debrecen 1998. Rebell, W.: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München 1988. Szabó Lajos (szerk.): A lelkigondozás órája, Bp. 2000. Tringer L.: Gyógyító beszélgetés, Bp. 1992. Ziemer, J.: Seelsorgelehre, Göttingen 2000.</p>				
HT VPPG051 - LELKIGONDOZÓI BLOKK				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 90	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A poimenikai ismeretek elsajátítása nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a lelkipásztor lelkigondozói gyakorlata hosszú távú és eredményes legyen. A tanegység célja a lelkigondozás különböző területein és szituációiban szerzett pozitív és negatív tapasztalatok reflektálásának elősegítése új szempontok megismerése révén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Gyászolók lelkigondozása; Gyász és gyülekezet, helyi szokások és hatásuk a lelkigondozásra; Betegek lelkigondozása a gyülekezeti lelkészségben; Családi problémák megközelítése a gyülekezeti lelkigondozásban; Függőségi problémák és megközelítésük lehetősége a gyülekezetben; Egyházidegen személyek lelkigondozása; Szupervízió a református egyházban?				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel és egy lelkigondozói beszélgetés-feljegyzés készítése megadott szempontok alapján. A feljegyzések alapjául szolgáló beszélgetéseknek különböző lelkigondozói szituációkhoz (betegekkel,				

idősekkel, gyászolókkal, házasságra készülő fiatalokkal stb. folytatott lelkigondozói beszélgetés) kell kötődniük.
Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:
Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Bp. 2003. Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Bp. 1999. Hézsér Gábor: Miért?, Bp. 1996. Lohse, Timm.H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009.
Ajánlott irodalom:
Cseri Péter: Segítségnyújtás a végeken, Bp. 2002. van der Geest, H.: Unter vier Augen, Zürich 1981. Hauschildt, Eberhad Alltagsseelsorge, Göttingen 1996. Josuttis, Manfred: Segenskräfte, Gütersloh 2000. Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002. Klessmann, Michael: Selsorge. Begleitung, Begegnung, Lebensdeutung im Horizont des christlichen Glaubens. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2008. Morgenthaler, Christoph: Systemische Seelsorge, Stuttgart 1999. Nauer, Doris: Seelsorgekonzepte im Widerstreit, Stuttgart 2001.

HT GYKG073 - EGYHÁZI ADMINISZTRÁCIÓ				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A gyülekezeti adminisztráció megismerése után szükséges az egyetemes egyházi adminisztrációt is megismerni.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A fokozatos egyházi testületek munkájának megismerése Zsinati Iroda, Szeretetszolgálati Iroda és egyházmegyei adminisztrációba való betekintés				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Egyházmegyei, egyházkerületi, zsinati közgyűlésen való részvétel				
Kötelező irodalom:				
Református Egyházi Törvénytár				

b.) Egyéb gyakorlatok

HT GYKG030 - LEGÁCIÓ				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

HT GYKG031 - ÁHÍTAT TARTÁSA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere: